

J. V. Stalin

Än en gång om den socialdemokratiska avvikelserna i vårt parti

Referat och slutord vid Kommunistiska Internationalens Exekutivkommittés sjunde, utvidgade plenum den 7 (referatet) och 13 december (slutordet) 1926.¹

Föreliggande översättning av J. V. Stalins arbete ”Än en gång om den socialdemokratiska avvikelserna i vårt parti” har utförts efter texten i b. 9 av J. V. Stalins *Skrifter*, förberett av Marx-Engels-Lenin-Stalin Institutet vid SUKP:s CK.

Förlaget för litteratur på främmande språk. Moskva 1955

Introduktion

EKKI-mötet föregicks av SUKP(b):s femtonde partikonferens (27 oktober – 3 november 1926), som Stalin använde för att splittra och knäcka den anti-stalinistiska oppositionen. Redan *innan* partikonferensen hade Zinovjev och Trotskij uteslutits ur partiets politbyrå.

Under partikonferensen höll Stalin (1/11) en flera timmar lång rapport rubricerad ”Om den socialdemokratiska avvikelserna i vårt parti”.² Även Trotskij höll ett ganska långt inlägg.³ Partikonferensen slutade med att godkänna uteslutningen av Trotskij, Kamenev och Zinovjev ur politbyrå.

EKKI-mötets uppgift var att i Komintern motivera och förankra de vidtagna åtgärderna mot oppositionen och att ta itu med dess anhängare utomlands.⁴ Fö hade Zinovjev avsatts som Kominterns generalsekreterare redan innan EKKI-mötet (han ersattes av Bucharin, som i sin tur sparkades i april 1928).

EKKI-mötet refererades utförligt i Kominterns tidskrift *International Press Correspondence*. Många nummer av denna tidskrift finns på Marxists Internet Archive, vilket gör det möjligt att ta del av många inlägg (engelskan är dock ibland mindre bra). I tidskriftsförteckningen är

¹ Kommunistiska internationalens exekutivkommittés sjunde, utvidgade plenum sammanträdde i Moskva från den 22 november till den 16 december 1926. Härvid behandlades följande referat: Det internationella läget och Kommunistiska internationalens uppgifter; den kinesiska och den engelska frågan; trustbildningen, rationaliseringen och kommunisternas uppgifter i fackföreningarna; SUKP(b):s inre partifrågor; den tyska och den holländska frågan. Vidare behandlades fallen Maslow—Ruth Fischer, Brandler och Thalheimer samt Souvarine. En politisk, en kinesisk, en engelsk och en tysk kommission samt andra kommissioner bildades. J V Stalin invaldes i den politiska kommissionen. Efter debatten i anslutning till J. V. Stalins referat ”SUKP(b):s inre partifrågor” brännmärkte plenum det trotskistisk-zinovjevskas oppositionsblocket inom SUKP(b) såsom ett splittrar-block, vilket i sin plattform glidit ned till mensjevismens ståndpunkt. Plenum förpliktade Kommunistiska internationalens sektioner att energiskt bekämpa alla försök av oppositionen i SUKP(b) och denna oppositions anhängare i andra kommunistiska partier att undergräva den ideologiska och organisatoriska enheten inom leden i Kommunistiska internationalen och i Lenins parti — ledaren för världens första proletära stat. Plenum godkände den av SUKP(b):s femtonde konferens antagna resolutionen ”Om oppositionsblocket i SUKP(b)” och beslöt att föga den till de av plenum antagna resolutionerna såsom sitt eget beslut. J. V. Stalins referat ”SUKP(b):s inre partifrågor” och slutordet till referatet utgavs i december 1926 såsom en särskild broschyr under titeln ”Än en gång om den socialdemokratiska avvikelserna i vårt parti”. [Denna not är från den ryska skriften]

² Talet finns inte på svenska, men på engelska: [The Social-Democratic Deviation in our Party](#). Det finns faktiskt också på danska, i J. Stalin, *Værker*, Bind 8, s. 202-254. /MF

³ Trotskij:s tal under konferensen finns i svensk översättning: [Tal inför 15:e partikonferensen](#). /MF

⁴ Detta framgår fö av det sovjetiska förlagets not 1 ovan. /MF

de nummer som handlar om EKKI-mötet markerade med "Meeting of the Enlarged Executive Committee of the Communist International".⁵

Förutom Stalins inlägg, som finns på många språk, så finns även Trotskijs tal på flera språk (inklusive svenska)⁶. Eftersom Stalin citerar små avsnitt ur detta i sitt slutord, så kommer det att påpekas i förekommande fall.

OBS: Stavningen av ryska namn har ändrats till den som är svensk standard, t ex Sinovjev -> Zinovjev.

Alla numrerade noter (25 st) i det sovjetiska förlagets utgåva av denna skrift ingår, fast notnumren är inte samma, pga att undertecknad tillfogat noter, markerade med / MF. De noter som inte är markerade på detta sätt är från den sovjetiska utgåvan (det gäller t ex not 1 ovan).

Lästips

Om socialism i ett land:

Trotskyj:

1926: [Tal inför 15:e partikonferensen](#) och [Teorin om socialismen i ett land](#)

1928: [Tredje internationalen efter Lenin](#) (kap. 1: Den internationella revolutionens program eller ett program för socialismen i ett land?)

1929: [Den permanenta revolutionen](#) (inledningarna, kapitlen 8 och 10)

1930: [Socialism i ett land?](#) (utdrag ur *Ryska revolutionens historia*)

1936: [Den förrådade revolutionen](#) (Appendix: "Socialism, i ett land")

1939: [Om Lenins program](#)

Zinovjev: [Om leninismen](#) (1925) och [Tal vid EKKI:s sjunde utvidgade plenarmöte](#) (1926),

22 november (då EKKI-mötet just påbörjats) nedtecknade Trotskyj sina reflektioner om utvecklingen och dess orsaker m m. Se [Tesar om revolution och kontrarevolution](#).

Historiska arbeten

Kentth-Åke Andersson: [Utvecklingen i Sovjet](#)

Pierre Broué: *Trotskyj – En biografi*. 15:e partikonferensen och EKKI-mötet behandlas i kapitel 31, "En kamp i dunklet".

E H Carr: [Oktobers lärdomar](#) och [Debatten om "socialism i ett land"](#).

I. Deutscher: [Den avväpnade profeten](#) (kapitlet "Den avgörande drabbningen: 1926-1927")

Franz Marek: [Vad Stalin verkligen sagt](#), särskilt kapitlen 3 och 7. Men även bokens inledning är läsvärd. Där påpekas att Stalin ofta resonerar i termer av "antingen-eller", dvs det finns bara 2 möjligheter: ja eller nej, för eller emot. Och i kapitel 2 påvisas att Stalin i tid och otid fabricerar utvecklings-"lagar", t ex att krossandet av oppositionen är en lag.

Martin F

⁵ Första sessionen (22 november) återges i december, i *Vol 6, No. 83* (se [Inprecorr 1926](#)). De flesta av inläggen publicerades i början av 1927 (se [Inprecorr 1927](#)), t ex Stalins rapport i [Vol. 7. No. 1](#), Zinovjevs tal 8/12 i *Vol. 7 No. 2* (s 23 ff) och Trotskijs tal 9/12 i samma nummer (s 34 ff). Sista numret som behandlar konferensen är *Vol 7, No. 11* (från 3/2) och innehåller EKKI-mötets beslut, teser och resolutioner. / MF

⁶ [Tal vid EKKI:s 7:e \(utvidgade\) plenarmöte](#). Men medan Trotskyj bara fick tala 1 timme, talade Stalin i flera timmar, /MF

Inledande anmärkningar

Kamrater! Tillåt mig att göra några inledande anmärkningar innan jag övergår till frågans kärna.

I. Motsättningarna i utvecklingen inom partiet

Den första frågan gäller kampen inom vårt parti, en kamp som inte började i går och som inte upphör.

Om man tar vårt partis historia från den tidpunkt det uppstod i form av bolsjevikernas grupp år 1903 och följer dess fortsatta etapper fram till vår tid, så kan man utan överdrift säga att vårt partis historia är historien om motsättningarnas kamp inom partiet, historien om dessa motsättningars övervinnande och om vårt partis gradvisa stärkande på grundval av motsättningarnas övervinnande. Det kunde tyckas att ryssarna är alltför grälsjuka, att de tycker om att diskutera och uppammar motsättningar, och att partiets utveckling därför hos dem försiggår genom övervinnande av motsättningarna inom partiet. Det stämmer inte, kamrater. Här är det inte fråga om grälsjuka. Saken är den att det föreligger principiella meningsskiljaktigheter, som uppkommer under partiets utveckling, under proletariats klasskamp. Saken är den att motsättningarna kan övervinnas endast genom kamp för de och de principerna, för de och de målen och för de och de metoderna i kampen, vilken leder till målet. Man kan och bör gå med på alla slags överenskommelser med de oliktankande inom partiet då det gäller dagspolitiska frågor, frågor av rent praktisk natur. Men om dessa frågor är förknippade med principiella meningsskiljaktigheter är ingen överenskommelse, ingen "medelväg" i stånd att rädda saken. Det finns inte och kan inte finnas någon "medelväg" i frågor av principiell natur. Antingen de ena eller de andra principerna måste läggas till grund för partiets arbete. "Medelvägen" i principfrågor är en "väg" till hjärnornas mörkläggning, en "väg" till meningsskiljaktigheternas utsuddande, en "väg" till partiets ideologiska urartning, en "väg" till partiets ideologiska död.

Hur lever och utvecklas nu för tiden de socialdemokratiska partierna i väster? Finns det hos dem motsättningar inom partiet, principiella meningsskiljaktigheter? Naturligtvis finns det sådana. Blottar de dessa motsättningar och bemödar de sig att ärligt och öppet övervinna dem inför partimassornas ögon? Nej. Naturligtvis inte! Socialdemokratins praxis går ut på att skyla över och dölja dessa motsättningar och meningsskiljaktigheter. Socialdemokratins praxis går ut på att förvandla dess konferenser och kongresser till en ytlig maskeraduppvisning av föregiven endräkt, medan de inre meningsskiljaktigheterna sorgfälligt döljes och kamoufleras. Men detta kan inte resultera i något annat än mörkläggning av hjärnorna och ideologisk utarmning av partiet. Detta är en av orsakerna till förfallet inom den västeuropeiska socialdemokratien, som en gång var revolutionär men nu blivit reformistisk.

Men vi kan inte leva och utveckla oss på detta sätt, kamrater. Den politik som går ut på en principiell "medelväg" är inte vår politik. Den politik som går ut på en principiell "medelväg" tillkommer partier, som håller på att tyna bort och urarta. En sådan politik kan inte leda till annat än att partiet förvandlas till en tom byråkratisk apparat, som mal tomgång och är lösryckt från arbetarmassorna. Detta är inte vår väg.

Hela vårt partis förgångna är en bekräftelse på satsen, att vårt partis historia är historien om övervinnandet av motsättningarna inom partiet och om våra partileds oavbrutna stärkande på grundval av detta motsättningarnas övervinnande.

Låt oss ta den första perioden, ”Iskras”⁷ period, eller perioden kring vår andra partikongress, då meningsskiljaktigheter för första gången framträdde inom vårt parti mellan bolsjeviker och mensjeviker och då toppen i vårt parti slutligen sönderföll i två delar: den bolsjevikiska delen (Lenin) och den mensjevikiska delen (Plechanov, Axelrod, Martov, Zasulitj och Potresov). Lenin stod då ensam. Om ni bara visste, hur mycket skrik och tjut då höjdes om ”de oersättliga”, som avskiljt sig från Lenin! Men kampens praxis och partihistorien visade, att denna brytning hade en principiell grund, att denna brytning var en nödvändig etapp för uppkomsten och utvecklingen av ett verkligt revolutionärt och verkligt marxistiskt parti. Kampens praxis visade då för det första, att det inte är kvantiteten utan kvaliteten som är huvudsaken, och för det andra att det inte är den formella enheten som är huvudsaken, utan att enheten har en principiell grund. Historien har visat, att Lenin hade rätt och att ”de oersättliga” hade fel. Historien har visat, att om inte dessa motsättningar mellan Lenin och ”de oersättliga” hade övervunnits, skulle vi inte haft ett verkligt revolutionärt parti.

Låt oss ta den följande perioden, perioden strax före revolutionen 1905, då bolsjevikerna och mensjeviker alla stod mot varandra inom ett och samma parti som två läger med två helt skilda plattformar, då bolsjevikerna stod inför en formell sprängning av partiet och då de för att värna vår revolutions linje nödgades sammankalla en egen kongress (tredje kongressen). Hur vann då partiets bolsjevikiska del överhand, hur tillvann den sig partimajoritetens sympatier? Genom att den inte suddade över de principiella meningsskiljaktigheterna utan kämpade för att övervinna dem genom att isolera mensjeviker.

Jag skulle vidare kunna hänvisa till det tredje stadiet i vårt partis utveckling, perioden efter nederlaget för revolutionen 1905, perioden kring 1907, då en del av bolsjevikerna, de så kallade ”otsovisterna”⁸ med Bogdanov i spetsen, övergav bolsjevismen. Det var en kritisk period i vårt partis liv. Det var den period, då en hel rad bolsjeviker från det gamla gardet övergav Lenin och hans parti. Mensjeviker skriade då om bolsjevikerens undergång. Men bolsjevismen dukade inte under, och kampens praxis under knappt halvtannat år visade, att Lenin och hans parti hade rätt då de kämpade för att övervinna motsättningarna inom bolsjevismens led. Dessa motsättningar övervann man — inte genom att sudda över dem utan genom att blotta dem och genom att kämpa för vårt partis välfärd och gagn.

Jag skulle vidare kunna hänvisa till den fjärde perioden i vårt partis historia, åren 1911-12, då bolsjevikerna återuppbyggde det av tsarreaktionen nästan sönderslagna partiet och drev bort likvidatorerna⁹. Och liksom under de föregående perioderna tog bolsjevikerna också då itu med ratt återuppbygga och stärka partiet, inte genom att sudda över de principiella meningsskiljaktigheterna med likvidatorerna utan genom att blotta och övervinna dem.

Jag kunde sedan också hänvisa till det femte stadiet i vårt partis utveckling, perioden före Oktoberrevolutionen 1917, då en del av bolsjevikerna med kända ledare för bolsjevikerpartiet i spetsen vacklade och inte ville gå med på Oktoberupproret, då de ansåg det vara ett äventyr. Även denna motsättning övervann bolsjevikerna som bekant inte genom att sudda över meningsskiljaktigheterna utan genom öppen kamp för Oktoberrevolutionen. Kampens praxis visade, att om vi inte övervunnit dessa meningsskiljaktigheter, hade vi kunnat försätta Oktoberrevolutionen i ett kritiskt läge.

⁷ ”Iskra” (Gnistan) var den första allryska, illegala marxistiska tidningen, grundad av V. I. Lenin i december 1900. Den utgavs utomlands och spreds illegalt i Ryssland. (Om ”Iskras” betydelse och dess roll se ”Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjeviker) historia. Kortfattad kurs.” Sthlm, Arbetarkultur 1939, s. 31-36.) s. 7.

⁸ Om ”otsovisterna” och bolsjevikerens kamp mot dem se ”Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjeviker) historia. Kortfattad kurs.” Sthlm, Arbetarkultur 1939, s. 167-175.) s. 8.

⁹ Om likvidatorerna och bolsjevikerens kamp mot dem se ”Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjeviker) historia. Kortfattad kurs.” Sthlm, Arbetarkultur 1939, s. 167-175.) s. 8.

Jag skulle slutligen kunna hänvisa till de efterföljande perioderna i utvecklingen av vår kamp inom partiet — Brest-fredens period, perioden 1921 (fackföreningsdiskussionen) och de övriga perioderna, som ni känner till och som jag här inte skall uppehålla mig vid. Det är känt att vårt parti under alla dessa perioder, liksom även tidigare, växte och stärktes genom att övervinna de inre motsättningarna.

Vad framgår av allt detta?

Det framgår, att SUKP(b) växte och stärktes genom att övervinna motsättningarna inom partiet.

Det framgår, att övervinnandet av de inre meningsskiljaktigheterna genom kamp är en lag för vårt partis utveckling.

Någon kan säga, att detta är en lag för SUKP(b) men inte för andra proletära partier. Det stämmer inte. Denna lag är en utvecklingslag för alla mer eller mindre stora partier, oavsett om det gäller det proletära partiet i SSSR eller de proletära partierna i väster. Om det är möjligt att inom ett litet parti i ett litet land på ett eller annat sätt sudda över meningsskiljaktigheterna och dölja dem genom en eller flera personers auktoritet, så är utvecklingen genom motsättningarnas övervinnande inom ett stort parti i ett stort land ett ofrånkomligt element för partiets utveckling och stålsättning. Så har det tidigare varit. Så är det i våra dagar.

Här skulle jag vilja åberopa mig på Engels' auktoritet, den man som jämte Marx ledde de proletära partierna i väster under flera tiotal år. Jag syftar på 1880-talet, då den mot socialisterna riktade undantagslagen¹⁰ gällde i Tyskland, då Marx och Engels befann sig i exil i London och den tyska socialdemokratins illegala organ utomlands, ”Der Sozialdemokrat”¹¹, faktiskt ledde den tyska socialdemokratins arbete. Bernstein var på den tiden en revolutionär marxist (han hade ännu inte hunnit flytta över till reformisterna), och Engels förde en livlig brevväxling med honom om de mest aktuella frågorna i den tyska socialdemokratins politik. Så här skrev han då till Bernstein (1882):

”Synbarligen kan *varje* arbetarparti i ett stort land utveckla sig endast i inre kamp, vilket står i full överensstämmelse med de dialektiska utvecklingslagarna överhuvud taget. Det tyska partiet blev vad det är i eisenacharnas och lassalleanernas kamp, där ju slagsmålet självt spelade en huvudroll. Ett enande blev möjligt först när det skojarband, som Lassalle avsiktligt fostrat till sitt verktyg, hade spelat ut sin roll, och även då skedde det med alltför stor hast från vår sida. I Frankrike måste de personer, som visserligen offrat den bakuninska teorin men fortfarande använder bakuninska kampmedel och samtidigt vill offra rörelsens klasskaraktär för sina speciella syften, också först spela ut sin roll innan ett enande åter blir möjligt. Att under sådana omständigheter predika förening vore rena dårskapen. Med moralpredikningar uträttar man ingenting mot de barnsjukdomar, som under nuvarande förhållanden är ofrånkomliga.” (Se ”K. Marx' och E. Engels' arkiv”, bok I, s. 324 o. 325.)

Ty, säger Engels på ett annat ställe (1885) :

”Motsättningarna kan aldrig tystas ned i längden, de avgöres genom kamp.” (Se sammastädes, s. 371.)

¹⁰ Undantagslagen mot socialisterna utfärdades i Tyskland år 1878 av Bismarcks regering. Genom denna lag förbjöds socialdemokratiska partiets samtliga organisationer, arbetarnas massorganisationer och arbetarpressen. Med stöd av denna lag konfiskerades den socialistiska litteraturen och socialdemokraterna utsattes för repressalier. Tyska socialdemokratiska partiet nödgades gå i illegalitet. Under trycket av arbetarnas massrörelse upphävdes lagen år 1890.

¹¹ ”Der Sozialdemokrat” var den tyska socialdemokratins illegala organ, som utkom från september 1879 till september 1890, först i Zürich (Schweiz) och från oktober 1888 i London.

Just detta ger i första hand förklaringen till att det förekommer motsättningar inom vårt parti och att vårt parti utvecklas genom att dessa motsättningar övervinnes i kamp.

2. Källorna till motsättningarna inom partiet

Varifrån härleder sig då dessa motsättningar och meningsskiljaktigheter, var är deras källa?

Jag tror att källorna till motsättningarna inom de proletära partierna har sitt upphov i två omständigheter. Vilka är dessa omständigheter?

Det är för det första bourgeoisins och den borgerliga ideologins tryck på proletariatet och dess parti i under klasskampen — ett tryck som de minst ståndaktiga skikten av proletariatet och följaktligen även de minst ståndaktiga skikten av det proletära partiet inte sällan ger vika för. Man kan inte anse, att proletariatet skulle vara fullständigt isolerat från samhället, att det skulle stå utanför samhället. Proletariatet är en del av samhället, förbunden med dess olikartade skikt genom otaliga trådar. Men partiet är en del av proletariatet. Därför kan inte heller partiet vara fritt från förbindelser med och inflytande från det borgerliga samhällets olikartade skikt. Bourgeoisins och dess ideologis tryck på proletariatet och dess parti kommer till uttryck däri, att borgerliga idéer, sedvänjor, bruk och stämningar inte sällan tränger in i proletariatet och dess parti genom vissa skikt av proletariatet, som på ett eller annat sätt är knutna till det borgerliga samhället.

Det är för det andra arbetarklassens heterogenitet, det faktum att det finns olika skikt inom arbetarklassen. Jag tror att proletariatet som klass betraktat skulle kunna uppdelas i tre skikt. Det ena skiktet är proletariatets huvudmassa, dess kärna, dess permanenta del, det är den massa av "renblodiga" proletärer, som för länge sedan brutit förbindelserna med kapitalistklassen. Detta skikt inom proletariatet är marxismens mest pålitliga stöd.

Det andra skiktet utgör de, som för inte länge sedan kommit från icke-proletära klasser, från bönderna, småbourgeoisin eller de intellektuella. Det är personer från andra klasser, som först nyligen slutit sig till proletariatets led och fört in sina seder och bruk, sin vacklan och sitt vankelmod i arbetarklassen. Detta skikt utgör den gynnsammaste jordmånen för alla slags anarkistiska, halvanarkistiska och "ultraradikala" grupperingar.

Det tredje skiktet slutligen är arbetararistokratin, arbetarklassens toppskikt, den materiellt mest välbärgade delen av proletariatet, som tenderar att kompromissa med bourgeoisin och är mest benägen att anpassa sig efter de mäktiga i världen, att "komma sig upp". Detta skikt bildar den gynnsammaste jordmånen för oförtäckta reformister och opportunisterna.

Trots den yttre olikheten utgör de två sistnämnda skikten av arbetarklassen en mer eller mindre likartad miljö, som ger näring åt opportunismen i allmänhet, åt den öppna opportunismen, såvitt arbetararistokratin mentalitet vinner överhand, och åt den med "vänster"-fraser maskerade opportunismen, såvitt mentaliteten hos de till hälften kälkborgerliga skikten inom arbetarklassen, som ännu inte helt brutit med den småborgerliga miljön, vinner övertaget. Det faktum, att den "ultraradikala" mentaliteten mycket ofta sammanfaller med den öppna opportunismens mentalitet, är inte alls förvånande. Lenin sade flera gånger, att den "ultraradikala" oppositionen är avigsidan av den öppna opportunistiska, mensjevnikiska högeroppositionen. Och detta är alldeles riktigt. Om en "ultraradikal" går in för revolutionen bara för att han väntar att revolutionen skall segra redan i morgon, så är det klart att han måste råka i förtvivlan och känna sig besviken över revolutionen, om revolutionen fördröjes, om revolutionen inte segrar redan i morgon.

Det är naturligt att vid varje vändning i klasskampens utveckling, varje gång kampen skärpes och svårigheterna ökas skillnaden i åsikter, sedvänjor och stämningar hos proletariatets olika skikt oundvikligen måste framträda i form av vissa meningsskiljaktigheter inom partiet, och

det tryck som bourgeoisin och dess ideologi utövar måste oundvikligen tillspetsa dessa meningsskiljaktigheter och ge dem utlopp i form av kamp inom det proletära partiet

Detta är källorna till motsättningarna och meningsskiljaktigheterna inom partiet.

Kan man undgå dessa motsättningar och meningsskiljaktigheter? Nej, det kan man inte. Det vore självbedrägeri att tro, att man kan undgå dessa motsättningar. Engels hade rätt när han sade, att motsättningarna inom partiet inte kan tystas ned i längden, att dessa motsättningar avgöres genom kamp.

Det betyder inte att partiet skall förvandlas till en diskussionsklubb. Tvärtom, det proletära partiet är och måste vara en proletariats kamporganisation. Jag vill endast säga, att man inte får vifta bort och blunda för meningsskiljaktigheterna inom partiet om de är av principiell natur. Jag vill endast säga, att man bara genom kamp för en principiell marxistisk linje kan skydda det proletära partiet mot bourgeoisins tryck och inflytande. Jag vill endast säga, att man bana genom att övervinna de inre motsättningarna i partiet kan nå fram till partiets sanering och stärkande.

II. Särdragen hos oppositionen i SUKP(b)

Tillåt mig nu att efter de inledande anmärkningarna övergå till frågan om oppositionen i SUKP(b).

Först och främst skulle jag vilja notera några särdrag hos oppositionen inom vårt parti. Jag syftar på dess yttre, iögonenfallande särdrag och lämnar tills vidare åsido meningsskiljaktigheternas kärna. Jag tror att dessa särdrag kan återföras till tre huvuddrag. För det första att oppositionen i SUKP(b) är en *förenad* opposition och inte något slags ”enkel” opposition. För det andra att oppositionen bemödar sig om att maskera sin opportunistism med ”vänster”-fraser och prålar med ”revolutionära” paroller. För det tredje att oppositionen till följd av sin principiella formlöshet ofta klagar över att man inte förstått den, att oppositionens ledare i själva verket är en ”de oförståddas” fraktion. (*Skratt.*)

Vi börjar med det första särdraget. Hur skall man förklara det faktum, att oppositionen hos oss uppträder som en *förenad* opposition, ett block mellan alla och allehanda strömningar som tidigare fördömts av partiet, varvid den inte uppträder på något ”enkelt” sätt utan med trotskismen i spetsen?

Detta får sin förklaring i följande omständigheter:

För det första den omständigheten, att alla de strömningar som förenats i blocket — både trotskisterna och den ”riva oppositionen”, både resterna av den ”demokratiska centralismen”¹² och resterna av ”arbetaroppositionen”¹³ — allihop är de mer eller mindre opportunistiska strömningar, vilka antingen bekämpat leninismen från början av sitt framträdande eller inlett

¹² Här avses en partifientlig grupp inom RKP(b), som kallade sig ”den demokratiska centralismens” grupp. Gruppen bildades under krigskommunismens period och leddes av Saprionov och Osinskij. ”De demokratiska centralisterna” bestred partiets ledande roll i sovjeterna, uppträdde mot enmansledning och direktörernas personliga ansvar i industrin och mot den leninska linjen i organisationsfrågorna samt krävde frihet för fraktioner och grupperingar inom partiet. Den nionde och den tionde partikongressen fördömde avgjort ”de demokratiska centralisterna”, och på SUKP(b):s femtonde kongress år 1927 uteslöts gruppen ur partiet tillsammans med de aktiva medlemmarna i den trotskistiska oppositionen.

¹³ ”Arbetaroppositionen” var en partifientlig, anarkosyndikalistisk grupp inom RKP(b), vilken leddes av Sjljapnikov, Medvedev m. fl. Den bildades under senare hälften av 1920 och bekämpade den leninska partilinjen. RKP(b):s tionde kongress fördömde ”arbetaroppositionen” och förklarade propaganda för den anarkosyndikalistiska avvikelsens idéer såsom oförenlig med medlemskap i kommunistiska partiet. Senare anslöt sig resterna av den slagna ”arbetaroppositionen” till den kontrarevolutionära trotskismen och slogs ned såsom partiets och sovjetmaktens fiender.

kampen mot den på den senaste tiden. Det är självklart, att detta *gemensamma* drag inte kunde undgå att underlätta deras förening i ett block för kamp mot partiet.

För det andra den omständigheten, att den nuvarande perioden till sin natur är en genombrottsperiod och att denna genombrottsperiod ånyo med skärpa ställt vår revolutions huvudfrågor, och då alla dessa strömningar avvikit och alltjämt avviker från vårt partis uppfattning i vissa frågor rörande revolutionen, så är det naturligt att den nuvarande periodens sammanfattande karaktär, vilken drar facit av alla våra meningsskiljaktigheter, måste driva alla dessa strömningar tillsammans i ett block, ett block riktat mot vårt partis huvudlinje. Det är självklart, att denna omständighet inte kunde undgå att underlätta de olika oppositionsströmningarnas förening i ett gemensamt läger.

För det tredje den omständigheten, att vårt partis mäktiga styrka och sammanhållning å ena sidan och å den andra den svaghet och isolering från massorna, som kännetecknar alla oppositionella strömningar utan undantag, inte kunde undgå att göra dessa strömningars splittrade kamp mot partiet uppenbart hopplös, varför de oppositionella strömningarna oundvikligt måste sträva efter att *före*na sina krafter för att genom de skilda gruppernas sammanslagning kompensera deras svaghet och därmed, åtminstone till det yttre, öka oppositionens chanser.

Nåväl, men hur skall man förklara det faktum, att det just är trotskismen som går i spetsen för oppositionsblocket?

För det första därmed, att trotskismen är den mest utpräglad opportunistiska strömningen av alla i vårt parti existerande oppositionsströmningar (Kominterns femte kongress hade rätt, då den betecknade trotskismen som en småborgerlig avvikelse¹⁴).

1 För det andra därmed, att ingen enda oppositionell strömning i vårt parti förstår att så händigt och skickligt maskera sin opportunism med "vänster"- och rrevolutionära fraser som trotskismen. (skratt)

Det är inte första gången i vårt partis historia som trotskismen uppträder i spetsen för oppositionella strömningar mot vårt parti. Jag skulle vilja hänvisa till det bekanta precedensfallet i vårt partis historia från åren 1910-14, då det bildades ett block av oppositionella partifientliga strömningar med Trotskij i spetsen, det så kallade augustiblocket. Jag skulle vilja hänvisa till detta precedensfall, emedan det utgör ett slags prototyp för det nuvarande oppositionsblocket. Den gången förenade Trotskij likvidatorerna (Potresov, Martov m. fl.), otsovisterna ("Vperjods" anhängare) och sin egen grupp mot partiet. Och nu försökte han förena "arbetaroppositionen", "den nya oppositionen" och sin egen grupp i ett oppositionsblock.

Det är känt, att Lenin då i tre år bekämpade augustiblocket. Så här skrev Lenin om augustiblocket kort före dess utformning:

"Vi förklarar därför å hela partiets vägnar, att Trotskij bedriver en partifientlig politik; — att han bryter partiets lagar och beträder äventyrens och sprängningens väg... Trotskij förtiger denna obestridliga sanning, därför att hans politiks verkliga syften inte kan fördras sanningen. Och de verkliga syftena framstår allt klarare och blir uppenbara till och med för de minst klarsynta partimedlemmarna. Dessa verkliga syften innebär bildandet av ett partifientligt block mellan Potresovs anhängare och vperjodanhängarna, vilket block Trotskij stöder och organiserar... Detta block kommer naturligtvis att stödja Trotskijs 'fond' och den partifientliga konferens som han

¹⁴ Kommunistiska internationals femte världskongress, som sammanträdde i Moskva från den 17 juni till den 8 juli 1924, behandlade frågan "Om Sovjetunionens ekonomiska läge och diskussionen inom RKP(b)" och gav sitt enhälliga stöd åt bolsjevikpartiet i dess kamp mot trotskismen. Kongressen godkände den av RKP(b):s trettonde konferens antagna resolutionen "Om resultaten av diskussionen och om den småborgerliga avvikelsen i partiet", vilken bekräftats av RKP(b):s trettonde kongress, och beslöt att publicera den som sin egen resolution.

sammankallar ty här finner hrr potresovar och vperjodanhängare vad de behöver: frihet för sina fraktioner, deras välsignande och kamouflage för deras verksamhet samt advokatyr för densamma inför arbetarna.

Och just ur de 'principiella maximernas' synpunkt kan vi inte undgå att stämpla detta block som äventyrspolitik i ordets sannaste bemärkelse. Trotskij vågar inte säga, att han betraktar Potresov och otsovisterna som verkliga marxister, verkliga förkämpar för socialdemokratismens principfasthet. Det är ju i grunden betecknande för en äventyrares hållning att han hela tiden måste slingra sig ... Trotskij's block med Potresov och vperjodanhängarna är ett äventyr just ur de 'principiella **maximernas**' synpunkt. Lika sant är detta med hänsyn till partimässiga och politiska uppgifter ... Erfarenheterna från det år som gått sedan plenum har i praktiken visat, att det just är Potresovs grupper, just vperjodanhängarnas fraktion som förkroppsligar detta borgerliga inflytande på proletariet ... För det tredje slutligen är Trotskij's politik ett äventyr i organisatoriskt avseende, emedan den som vi redan påvisat bryter partiets lagar och slår direkt in på sprängningens väg genom att organisera en konferens i namn av en grupp utomlands (eller i namn av ett block mellan två partifientliga fraktioner, golos- och vperjodanhängarna)." (Se b. XV, s. 65, 67-70¹⁵.)

Så uttalade sig Lenin om det första blocket mellan de partifientliga strömningarna med Trotskij i spetsen. Detsamma bör i huvudsak, fast med ännu större skärpa, sägas om det nuvarande blocket mellan de partifientliga strömningarna, också det med Trotskij i spetsen.

Detta är orsaken till att vår opposition nu uppträder som en förenad opposition och inte uppträder "enkelt", utan med trotskismen i spetsen.

Så förhåller det sig med oppositionens första särdrag.

Låt oss övergå till det andra särdraget. Jag har redan sagt, att oppositionens andra särdrag består i dess frenetiska strävan att kamouflera sina opportunistiska gärningar med "vänsterfraser", "revolutionära" fraser. Jag anser det inte möjligt att här närmare ingå på de fakta, som bekräftar den ständiga skillnaden mellan de "revolutionära" orden och de opportunistiska gärningarna i vår oppositions praxis. Det räcker med att gå igenom exempelvis de teser om oppositionen, som antogs på SUKP(b):s femtonde konferens¹⁶ för att man skall komma underfund med mekaniken i denna maskering. Jag skulle bara vilja anföra några exempel från vårt partis historia, som vittnar om att alla oppositionella strömningar inom vårt parti under den tid som gått sedan maktövertagandet bemödat sig att maskera sina icke-revolutionära gärningar med "revolutionära" fraser och ständigt kritiserat partiet och dess politik "från vänster".

Tag exempelvis "vänster"-kommunisterna, som uppträdde mot partiet under Brest-fredens period (1918). Det är bekant, att de kritiserade partiet "från vänster", då de uppträdde mot Brest-freden och betecknade partiets politik som opportunistisk, icke-proletär och försonlig gentemot imperialisterna. Men i verkligheten visade det sig, att "vänster"-kommunisterna genom att uppträda mot Brest-freden försökte hindra partiet att få en "andningspaus" för att organisera och stärka sovjetmakten, att de hjälpte socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, som då motsatte sig Brest-freden, samt underlättade värvet för imperialismen, som strävade att strypa sovjetmakten just i dess tillblivelse.

Tag "arbetaroppositionen" (1921). Som bekant kritiserade också den partiet "från vänster", då den på allt sätt "dundrade" mot Nep-politiken och "totalt" "nedsablade" Lenins tes om att

¹⁵ Här och i efterföljande citat ur Lenins arbeten hänvisas till tredje ryska upplagan av V. I. Lenins Skrifter.

¹⁶ SUKP(b):s femtonde konferens pågick från den 26 oktober till den 3 november 1926. Teserna "Om oppositionsblocket i SUKP(b)" hade skrivits av J. V. Stalin på uppdrag av SUKP(b):s centralkommittés politiska byrå och antogs enhälligt av konferensen den 3 november såsom dess egen resolution. Samma dag godkändes resolutionen av SUKP(b):s centralkommittés och centrala kontrollkommissionens förenade plenum. (Se J. V. Stalin, *Skrifter*, ryska uppl. b. 8, s. 214-233.)

man måste börja industrins återställande med att utveckla lantbruket, som med sina råvaror och livsmedel skapar de för industrin nödvändiga betingelserna, då den "nedsablade" denna Lenins tes som en förment förgätenhet av proletariats intressen och en föregiven bondeavvikelse. Men i verkligheten visade det sig, att vi utan Nep-politiken, utan att utveckla lantbruket, som med sina råvaror och livsmedel skapar ide för industrin nödvändiga betingelserna, inte skulle ha fått någon industri alls, och proletariatet skulle ha befunnit sig i ett deklasserat tillstånd. För resten är det ju känt, i vilken riktning "arbetaroppositionen" därefter utvecklade sig — åt höger eller åt vänster.

Tag slutligen trotskismen, som redan i flera år kritiserat vårt parti "från vänster" och samtidigt är en småborgerlig avvikelse, såsom Kominterns femte kongress med rätta uttryckte sig. Vad kan det finnas för gemensamt emellan en småborgerlig avvikelse och en verkligt revolutionär inställning? Är det inte klart, att den "revolutionära" frasen här endast är täckmanteln för en småborgerlig avvikelse?

Jag skall inte ens tala om "nya oppositionen", vars "vänster"-tjut är avsedda att dölja att den helt befinner sig i trotskismens våld.

Vad vittnar alla dessa fakta om?

De vittnar om att "vänster"-maskeringen av de opportunistiska gärningarna har varit ett av de mest kännetecknande dragen hos samt och synnerligen alla oppositionsströmningar inom vårt parti under den tid som gått sedan maktövertagandet.

Vad är förklaringen till denna företeelse?

Dess förklaring ligger i den revolutionära inställningen hos proletariatet i SSSR, i de djupgående revolutionära traditionerna hos vårt proletariat. Den förklaras genom det öppna hat, som SSSR:s arbetare hyser mot antirevolutionära, opportunistiska element. Den förklaras därigenom, att våra arbetare helt enkelt inte bryr sig om att lyssna till en öppen opportunist, och därför utgör den "revolutionära" maskeringen det lockbete som, om än endast ytligt, skall fånga arbetarnas uppmärksamhet och inge dem tillit till oppositionen. Våra arbetare kan exempelvis inte förstå, varför de engelska arbetarna ännu inte kommit på tanken att dränka sådana förrädare som Thomas genom att kasta dem i en brunn. (Skratt.) Var och en som känner våra arbetare inser lätt, att sådana personer och opportunisterna som Thomas inte skulle få det lätt bland sovjetarbetarna. Och ändå är det känt, att de engelska arbetarna inte alls tänker på att dränka sådana herrar som Thomas utan rent av återväljer dem till Generalrådet¹⁷, och inte bara återväljer dem utan gör det med entusiasm. Det är klart, att det inte behövs någon revolutionär maskering av opportunisterna för dylika arbetare, då de utan vidare är beredda att uppta opportunisterna i sin mitt.

Och vad är förklaringen härtill? Förklaringen är att de engelska arbetarna saknar revolutionära traditioner. Dessa revolutionära traditioner håller nu på att uppstå. De uppstår och utvecklas sig och det finns inget skäl att betvivla att de engelska arbetarna stålsättes i revolutionära strider. Men så länge detta inte skett, kvarstår skillnaden mellan de engelska och de sovjetiska arbetarna. Detta är egentligen förklaringen till det faktum, att det skulle vara riskabelt för opportunisterna i vårt parti att nalkas arbetarna i SSSR utan en viss "revolutionär" maskering.

Här ligger således orsakerna till oppositionsblockets "revolutionära" maskering.

Till sist, om oppositionens tredje särdrag. Jag har redan sagt, att detta särdrag består i oppositionsblockets principiella formlöshet, dess principiöshet, dess amöba-liknande tillstånd och de därav föranledda ständiga klagomålen från oppositionsledarna över att man "inte

¹⁷ Generalrådet är den engelska fackliga landsorganisationens verkställande organ, som första gången valdes år 1921.

förstått” dem, ”förvrängt” dem och tillskrivit dem sådant som de ”inte sagt” m. m. Detta är i sanning en ”de oförståddas” fraktion. De proletära partiernas historia vittnar om att detta särdrag (man har ”inte förstått” dem!) är det vanligaste och mest spridda särdrag hos opportunisterna överhuvud taget. Ni bör veta, kamrater, att precis detsamma ”hände” med de kända opportunisterna Bernstein, Vollmar, Auer m. fl. inom den tyska socialdemokratins led i slutet av 1890- och början av 1900-talet, då den tyska socialdemokratin var revolutionär och då dessa notoriska opportunisterna under många år klagade över att man ”inte förstått” dem, ”förvrängt” dem. De revolutionära tyska socialdemokraterna kallade som bekant på den tiden Bernsteins fraktion för ”de oförståddas” fraktion. Det kan således inte anses som någon tillfällighet, att oppositionsblocket måste klassificeras som en ”de oförståddas” fraktion.

Detta är oppositionsblockets viktigaste särdrag.

III. Meningsskiljaktigheterna inom SUKP(b)

Låt oss nu övergå till meningsskiljaktigheternas egentliga kärna.

Jag tror att våra meningsskiljaktigheter skulle kunna återföras till några huvudfrågor. Jag skall inte gå in på dessa frågor i detalj, eftersom tiden inte räcker till härför och mitt referat redan blivit tillräckligt långt. Detta med desto större skäl som ni erhållit material om de frågor som berör SUKP(b), ett material som visserligen lider av vissa översättningsfel men dock i huvudsak ger en riktig föreställning om meningsskiljaktigheterna i vårt parti.

1. Det socialistiska uppbyggets frågor

Första frågan. Den första frågan gäller möjligheten av socialismens seger i ett land, möjligheten av socialismens segerrika uppbygge. Det är naturligtvis inte fråga om Montenegro eller ens om Bulgarien utan om vårt land, om SSSR. Det är fråga om ett land, där imperialismen har existerat och utvecklats, där det finns ett visst minimum av storindustri, där det finns ett visst minimum av proletariat, där det finns ett parti som leder proletariatet. Således — är socialismens seger i SSSR möjlig, är det möjligt att här bygga upp socialismen på basis av landets inre krafter, på basis av de möjligheter över vilka SSSR:s proletariat förfogar?

Men vad betyder det att bygga upp socialismen, om man överför denna formel till konkret klasspråk? Att bygga upp socialismen i SSSR betyder att med egna krafter under kamp övervinna vår egen, sovjetiska bourgeoisie. Således går frågan ut på, huruvida SSSR:s proletariat förmår övervinna sin egen, sovjetiska bourgeoisie. När man alltså ställer frågan, om det är möjligt att bygga upp socialismen i SSSR, så vill man därmed fråga: Förmår SSSR:s proletariat med egna krafter övervinna bourgeoisin i SSSR? Så och endast så står frågan vid lösningen av problemet om socialismens uppbygge i vårt land.

Partiet besvarar denna frågan jakande, ty det utgår ifrån att SSSR:s proletariat, den proletära diktaturen i SSSR har möjlighet att med egna krafter, övervinna bourgeoisin i SSSR.

Om detta vore oriktigt, om partiet inte hade grund för sitt påstående, att SSSR:s proletariat förmår bygga upp det socialistiska samhället trots vårt lands relativa tekniska efterblivenhet, så skulle partiet inte vara berättigat att längre behålla makten i sina händer, det vore tvunget att på det ena eller det andra sättet lämna ifrån sig makten och övergå till ett oppositionspartis ställning.

Ty, antingen det ena eller det andra:

antingen kan vi bygga socialismen — och slutligen fullborda dess uppbyggande genom att övervinna vår ”nation” bourgeoisie — och då är partiet skyldigt att förbli vid makten och leda det socialistiska uppbygget i landet till gagn för socialismens seger i hela världen;

eller också är vi inte i stånd att med egna krafter övervinna vår bourgeoisie, och då måste vi — med hänsyn till frånvaron av omedelbart stöd utifrån, från en segerrik revolution i andra länder — ärligt och öppet avträda från makten och sätta kurs på att i framtiden organisera en ny revolution i SSSR.

Kan ett parti bedraga sin klass, i detta fall arbetarklassen? Nej, det kan det inte. Ett sådant parti skulle förtjäna att sönderslitas. Men just för att vårt parti inte har rätt att bedraga arbetarklassen, vore det tvunget att öppet säga ut, att den bristande tillförsikten beträffande möjligheten att bygga upp socialismen i vårt land leder till att vårt parti avträder från makten och övergår från det styrande partiets ställning till ett oppositionspartis ställning.

Vi har erövrat proletariats diktatur och därmed skapat den *politiska* grundvalen för fram-marsch till socialismen. Kan vi med egna krafter skapa den *ekonomiska* grundvalen för socialismen, det nya ekonomiska fundament som är nödvändigt för socialismens uppbygge? Vari består socialismens ekonomiska kärna och dess ekonomiska grundval? I att upprätta ett "himmelrike" på jorden och allmänt välstånd? Nej, det gör det inte. Det är brackans, kälk-borgarens föreställning om socialismens ekonomiska kärna. Att skapa socialismens ekonomiska grundval innebär att sammansluta lantbruket och den socialistiska industrin till en helgjuten hushållning, att ställa lantbruket under den socialistiska industrins ledning, att ordna förbindelserna mellan stad och land på grundval av produktutbyte mellan lantbruket och industrin, att dämna för och förinta alla de kanaler, som främjar klassernas och framför allt kapitalets uppkomst, och sist och slutligen upprätta sådana produktions- och distributions-förhållanden, som direkt och omedelbart leder till klassernas avskaffande.

Se här vad kamrat Lenin sade i detta avseende vid den tid då vi införde Nep och frågan om uppförandet av det socialistiska fundamentet för folkhushållningen reste sig i hela sin vidd för partiet:

"Att ersätta leveransplikten med beskattning betyder i princip: övergång från 'krigs'-kommunismen till ett *riktigt* socialistiskt fundament. Varken leveransplikt eller beskattning, utan utbyte av produkterna från den stora ('socialiserade') industrin mot böndernas produkter — det är socialismens ekonomiska *kärna*, dess grundval." (Se b. XXVI, s. 311 o. 312.)

Så uppfattade Lenin frågan om att skapa socialismens *ekonomiska* grundval.

Men för att sammansluta lantbruket och den socialiserade industrin är det framför allt nödvändigt att ha ett omfattande nät av organ för produkternas distribution, ett omfattande nät av organ i såväl konsumentkooperationen som lantbrukskooperationen, produktionskooperationen. Lenin utgick just från denna sats, då han i sin broschyr "Om kooperationen" skrev:

"Kooperationen sammanfaller under våra förhållanden mycket ofta fullständigt med socialismen." (Se b. XXVII, s. 396.)

Således, kan SSSR:s proletariat med egna krafter bygga upp socialismens ekonomiska grundval i ett läge, då vårt land befinner sig i den kapitalistiska omringningen?

Partiet besvarar denna fråga *jakande* (se resolutionen från RKP(b):s fjortonde konferens¹⁸). Lenin besvarar denna fråga *jakande* (se t. ex. hans broschyr "Om kooperationen"). Vårt uppbyggnadsarbetes hela praxis ger ett *jakande* svar på denna fråga, ty den socialistiska sektorn av vår hushållning ökar år för år sin andel på bekostnad av privatkapitalets andel såväl

¹⁸ Här åsyftas den av RKP(b):s fjortonde konferens antagna resolutionen "Om Kominterns och RKP(b):s uppgifter i samband med Kominterns exekutivkommittés utvidgade plenum". (Se "SUKP(b) i resolutioner och beslut av dess kongresser och konferenser samt av CK:s plenarsammanträden", del II, s. 25-31, ryska uppl., 1941.)

på produktionens som på omsättningens område, varvid privatkapitalets roll för varje år minskas i förhållande till de socialistiska elementens roll i vår hushållning.

Men hur besvarar oppositionen denna fråga? Den ger ett *nekande* svar på denna fråga.

Det visar sig att socialismens seger i vårt land är möjlig, att möjligheten för att bygga upp socialismens ekonomiska grundval kan anses tryggad.

Betyder detta, att en sådan seger kan kallas en fullständig, en slutgiltig seger för socialismen, vilken säkerställer det med socialismens uppbyggande sysselsatta landet mot all fara utifrån, mot faran för en imperialistisk intervention och därmed förbunden restaurering? Nej, det betyder det inte. Medan frågan om socialismens uppbyggnad i SSSR är en fråga om att övervinna den egna, ”*nationella*” bourgeoisin, så är frågan om socialismens slutgiltiga seger en fråga om att övervinna världsbourgeoisin. Partiet säger, att proletariatet i ett land inte är i stånd att med egna krafter betvinga världsbourgeoisin. Partiet säger, att det för socialismens slutgiltiga seger i ett land är nödvändigt att övervinna eller åtminstone neutralisera världsbourgeoisin. Partiet säger, att denna uppgift är av sådan art att den kan lösas endast av proletariatet i flera länder. Därför innebär socialismens slutgiltiga seger i ett eller annat land, att den proletära revolutionen måste ha segrat i åtminstone några länder.

Denna fråga väcker inga särskilda meningsskiljaktigheter i vårt parti, och därför skall jag inte uppehålla mig vid den utan hänvisar dem som intresserar sig härför till det material från vårt partis CK, som för några dagar sedan utdelades till deltagarna i (Kommunistiska internationals exekutivkommittés utvidgade plenum.

2. ”Andningspausens” faktorer

Andra frågan. Den andra frågan gäller problemet rörande SSSR:s nuvarande internationella läge, betingelserna för den ”andningspaus”, under vilken arbetet på socialismens uppbyggnad inletts och utvecklats hos oss. Vi kan och måste bygga upp socialismen i SSSR. Men för att bygga socialismen måste man först och främst existera. Vi behöver en ”andningspaus” från kriget, det får inte förekomma några interventionsförsök, det är nödvändigt att förvärva ett visst minimum av de internationella förutsättningar som behövs för att existera och bygga socialismen.

Följande fråga inställer sig: varpå grundar sig Sovjetrepublikens nuvarande internationella läge, vad är det som bestämmer den innevarande ”fredliga” perioden i vårt lands utveckling i dess förhållande till de kapitalistiska länderna, varpå beror den ”andningspaus” eller den ”andningspausens” period, som erövrats och som omöjliggör för den kapitalistiska världen att omedelbart företa försök till en allvarlig intervention samt skapar de erforderliga yttre förutsättningarna för socialismens uppbyggnad i vårt land, om det är bevisat att interventionsfaran existerar och alltjämt kommer att existera och att denna fara kan elimineras endast som en följd av den proletära revolutionens seger i en rad länder?

Den innevarande perioden av ”andningspaus” baserar sig på åtminstone fyra grundläggande fakta.

För det första på motsättningarna inom imperialisternas läger, vilka inte försvagas och vilka försvårar en sammansvärjning mot Sovjetrepubliken.

För det andra på motsättningarna mellan imperialismen och de koloniala länderna, på frihetsrörelsens tillväxt i de koloniala och avhängiga länderna.

För det tredje på den revolutionära rörelsens tillväxt i de kapitalistiska länderna och de ökade sympatierna för Sovjetrepubliken hos proletärererna i alla länder. I de kapitalistiska länderna är proletärererna ännu inte i stånd att stödja SSSR:s proletärer genom en öppen revolution mot

sina kapitalister. Men kapitalisterna i de imperialistiska länderna är redan ur stånd att driva "sina" arbetare mot SSSR:s proletariat, ty sympatierna för Sovjetrepubliken växer och kan inte undgå att växa dag för dag hos proletärerna i alla länder. Och utan arbetarna kan man inte föra krig i våra dagar.

(4) För det fjärde på kraften och styrkan hos SSSR:s proletariat, på framgångarna för dess socialistiska uppbygge och på styrkan i dess Röda armés organisering.

Dessa och liknande förutsättningar i förening ger upphov till den "andningspaus", som är det utmärkande draget för Sovjetrepublikens nuvarande internationella läge.

3. Enheten och odelbarheten av revolutionens "nationella" och internationella uppgifter

Tredje frågan. Den tredje frågan berör problemet om de "nationella" och de internationella uppgifterna för den proletära revolutionen i det ena eller andra landet. Partiet utgår ifrån att de "nationella" och de internationella uppgifterna för SSSR:s proletariat sammansmälter i den gemensamma uppgiften att befria proletärerna i alla länder från kapitalismen, att det socialistiska uppbyggets intressen i vårt land och den revolutionära rörelsens intressen i alla länder helt och fullt sammansmälter i ett gemensamt intresse — den socialistiska revolutionens seger i alla länder.

Vad skulle ske, om inte proletärerna i alla länder sympatiserade med och understödde Sovjetrepubliken? Det skulle bli intervention och Sovjetrepubliken skulle krossas.

Vad skulle ske, om kapitalet lyckades krossa Sovjetrepubliken? Ett skede av den mörkaste reaktion skulle inträda i alla kapitalistiska och koloniala länder, arbetarklassen och de förtryckta folken skulle strypas och den internationella kommunismens ställningar tillintetgöras.

Vad kommer att ske, om sympatierna för och stödet åt Sovjetrepubliken från proletärerna i alla länder stärkes och utökas? Detta kommer att på ett genomgripande sätt underlätta socialismens uppbygge i SSSR.

Vad kommer att ske, om det socialistiska uppbygget i SSSR uppvisar växande framgångar? Detta kommer att på ett genomgripande sätt förbättra proletärernas revolutionära ställningar i alla länder i deras kamp mot kapitalet, undergräva det internationella kapitalets ställningar i dess kamp mot proletariatet och i högsta grad öka världsproletariatets chanser.

Men härav följer, att det sovjetiska proletariatets intressen och uppgifter sammanflätas och oupplösligt sammanknytes med den revolutionära rörelsens intressen och uppgifter i alla länder och omvänt, att uppgifterna för de revolutionära proletärerna i alla länder oupplösligt sammanknytes med de sovjetiska proletärernas uppgifter och framgångar på det socialistiska uppbyggets front.

Därför är det att begå ett allvarligt fel i politiken rätt ställa de "nationella" uppgifter, som föreligger proletärerna i ett eller annat land, i motsättning till de internationella uppgifterna.

Därför är det vansinne eller ett återfall i barndom att framställa de sovjetiska proletärernas hänförelse och iver i kampen på det socialistiska uppbyggets front så som ett tecken på "nationell självisolering" och "nationell inskränkthet", vilket våra oppositionsmän ibland gör.

Därför är den säkraste vägen till seger för alla länders proletärers revolutionära rörelse att hävda enheten och odelbarheten mellan intressena och uppgifterna för proletärerna i ett land och intressena och uppgifterna för proletärerna i alla länder.

Just därför är den proletära revolutionens seger i ett land inte ett självändamål utan ett medel och ett stöd för att utveckla revolutionen i alla länder och föra den till seger.

Därför innebär uppbygget av socialismen i SSSR att främja den sak, som är gemensam för proletärerna i alla länder, det innebär att smida segern över kapitalet inte bara i SSSR utan i alla kapitalistiska länder, ty revolutionen i SSSR är en del av världsrevolutionen, dess början och grundvalen för dess utveckling.

4. Historiken över frågan om socialismens uppbygge

Fjärde frågan. Den fjärde frågan berör historiken över det problem vi här behandlar.

Oppositionen bedyrar, att frågan om socialismens uppbygge i *ett* land första gången restes i vårt parti år 1925. I varje fall förklarade Trotskij¹⁹ direkt på femtonde konferensen: ”Varför kräver man teoretiskt erkännande av socialismens uppbygge i *ett* land? Varifrån har detta perspektiv dykt upp? Varför reste ingen denna fråga före 1925?”²⁰

Således skulle denna fråga inte ha rests i vårt parti före 1925. Således skulle endast Stalin och Bucharin ha tagit upp denna fråga i partiet, och det just år 1925.

Är det sant? Nej, det är det inte.

Jag påstår, att frågan om den socialistiska hushållningens uppbygge i *ett* land första gången framfördes i partiet av Lenin redan 1915. Jag påstår, att det var just Trotskij som den gången uppträdde mot Lenin. Jag påstår, att ända sedan den tiden, d. v. s. sedan 1915, har frågan om den socialistiska hushållningens uppbygge i ett land flera gånger behandlats i vår press och i vårt parti.

Låt oss erinra om fakta.

a) År 1915. Lenins artikel i bolsjevikernas huvudorgan (”Sotsial-Demokrat”²¹): ”Om parollen Europas förenta stater”. Så här skrev Lenin i denna artikel:

”Såsom en självständig paroll skulle dock parollen 'Världens förenta stater' knappast vara riktig, för det första därför att den sammanflyter med socialismen; för det andra därför att den skulle kunna ge upphov till den oriktiga uppfattningen att socialismens seger i *ett* land är omöjlig och även en oriktig uppfattning om ett sådant lands förhållande till de övriga.

Den ekonomiska och politiska utvecklingens olikmässighet är en absolut lag för kapitalismen. Härav följer att socialismen till en början kan segra i några eller till och med i ett enskilt kapitalistiskt land. När proletariatet i detta land segrat, *exproprierat kapitalisterna och hos sig organiserat den socialistiska produktionen*,* skulle det ställa sig *emot* den övriga, den kapitalistiska världen, attrahera de förtryckta klasserna i andra länder, resa uppror mot kapitalisterna där och i nödfall till och med anlita vapenmakt mot utsugarklasserna och deras stater ...” Ty ”nationernas fria sammanslutning i socialismen är omöjlig utan de socialistiska republikernas mer eller mindre

¹⁹ I originalet står här ”kamrat Trotskij”, inte bara Trotskij (se [Inprecor Vol 7, No. 1, January 5, 1927](#), s. 6). Detta gäller även flera andra ställen i de två Stalin-tal som vi återger här. Det slaget av ändringar i texter genomfördes genomgående när man i det stalinistiska Sovjet gav ut nya versioner av tidigare publicerade texter där det man använt tilltalsordet ”kamrater” på sådana som blivit utrensade. /MF

²⁰ Hela Trotskijs [Tal inför 15:e partikonferensen](#) finns på marxistarkivet, /MF

²¹ ”Sotsial-Demokrat” var en illegal tidning, RSDAP:s huvudorgan, som utkom från februari 1908 till januari 1917 i sammanlagt 58 nummer. Det första numret utgavs i Ryssland, de senare utomlands, först i Paris och sedan i Genève. Enligt beslut av RSDAP:s centralkommitté bestod ”Sotsial-Demokrats” redaktion av representanter för bolsjevikerna, mensjevikerna och de polska socialdemokraterna. Den obevekliga kamp för en konsekvent bolsjevikisk linje, som Lenin förde inom tidningens redaktion, ledde till att mensjevikernas och de polska socialdemokraternas representanter utträdde ur redaktionen. Från december 1911 redigerade V. I. Lenin ”Sotsial-Demokrat”. I tidningen publicerades en rad artiklar av J. V. Stalin. V. I. Lenins artikel ”Om parollen Europas förenta stater” ingick i nr 44 av ”Sotsial-Demokrat” den 23 augusti 1915. (Se V. I. Lenin, Skrifter, fjärde ryska uppl., b. 21, s. 308-311.)

långvariga och hårdnackade kamp mot de efterblivna staterna". (Se b. XVIII, s. 232 o. 233.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Och här är Trotskijs invändning, som levererades samma år 1915 i den av Trotskij ledda tidningen "Nasje Slovo"²²:

"Den ekonomiska och politiska utvecklingens olikmässighet är en absolut lag för kapitalismen. Härav drog Sotsial-Demokrat (bolsjevikernas huvudorgan år 1915, där nämnda artikel av Lenin publicerades. *J. St.*) den slutsatsen, att socialismens seger i *ett* land är möjlig och att det därför är onödigt att göra proletariats diktatur i varje enskild stat beroende av bildandet av Europas förenta stater ... Att inget land i sin kamp bör vänta på de andra är en elementär tanke, som det är nyttigt och nödvändigt att upprepa för att inte idén om en parallell internationell aktivitet skall utbytas mot idén om en avvaktande internationell inaktivitet. Utan att vänta på andra inleder och fortsätter vi kampen på nationell grund, helt förvissade om att vårt initiativ skall ge en impuls till kamp i andra länder; och om detta inte skulle ske, så vore det *hopplöst att tro* — härom vittnar både den historiska erfarenheten och teoretiska överväganden — att exempelvis *ett revolutionärt Ryssland skulle kunna hålla stånd mot ett konservativt Europa eller att ett socialistiskt Tyskland skulle kunna förbli isolerat inom den kapitalistiska världen*. Att betrakta perspektiven för den sociala revolutionen inom nationell ram, skulle betyda att falla offer för samma *nationella inskränkthet*, som utgör det väsentliga i social patriotismen."* (Trotskij, "1917", b. III, del 1, s. 89 o. 90. *Nasje Slovo*, nr 23, 24 februari 1915)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser att Lenin reste frågan om "den socialistiska produktionens organisation" redan år 1915, på tröskeln till den borgerligt demokratiska revolutionen i Ryssland, under det imperialistiska kriget, då frågan om den borgerligt demokratiska revolutionens överväxande till en socialistisk revolution stod på dagordningen.

Ni ser att den som då opponerade sig mot kamrat Lenin inte var någon annan än Trotskij, som uppenbarligen visste att det i Lenins artikel var fråga om "socialismens seger" och om möjligheten att "organisera en socialistisk produktion i *ett* land".

Ni ser att beskyllningen för "nationell inskränkthet" första gången framfördes av Trotskij redan 1915, varvid denna beskyllning inte riktades mot Stalin eller Bucharin utan mot Lenin.

Nu framkastar Zinovjev ideligen den befängda beskyllningen om "nationell inskränkthet". Men han förstår synbarligen inte, att han därmed upprepar och återupplivar Trotskijs mot Lenin och hans parti riktade tes.

b) År 1919. Lenins artikel "Ekonomi och politiken under den proletära diktaturens epok". Se här vad Lenin skrev i denna artikel:

"Hur än borgarna i alla länder och deras öppna och maskerade hantlangare 'socialisterna' i Andra internationalen) sprider lögn och förtal, så är en sak höjd över allt tvivel: *med hänsyn till den proletära diktaturens ekonomiska huvudproblem är kommunismens seger över kapitalismen hos oss säkrad*. Bourgeoisin i hela världen rasar och hetsar mot bolsjevismen, organiserar militärinterventioner, sammansvärjningar ni. m. mot bolsjevikerna, just därför att den mycket väl inser, *att vår seger i den samhälleliga hushållningens omdaning är oundviklig, ifall man inte krossar oss med vapenmakt. Och att krossa oss på detta sätt lyckas den inte*."* (Se b. XXIV, s. 510.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser att det i Lenins artikel är fråga om "den proletära diktaturens ekonomiska problem" och "den samhälleliga hushållningens omdaning" i riktning mot "kommunismens seger". Och vad betyder "den proletära diktaturens ekonomiska problem" och "den samhälleliga hushåll-

²² "Nasje Slovo" (Vårt ord) var en mensjevikisk-trotskistisk tidning, som utkom i Paris från januari 1915 till september 1916.

ningens omdaning” under proletariatets diktatur? Det är ingenting annat än uppbygge av socialismen i *ett* land, vårt land.

c) År 1921. Lenins broschyr ”Om skatt i livsmedel”. Den kända tesen om att vi kan och måste bygga upp ”det socialistiska fundamentet för vår hushållning”. (Se ”Om skatt i livsmedel”.)

d) 1922. Kamrat Lenins tal i Moskvas stadssovjet, där han sade att ”vi har dragit in socialismen i vardagslivet” och att av ”Nep-Ryssland blir ett socialistiskt Ryssland”. (Se b. XXVII, s. 366.) Trotskijs invändningar i hans ”Efterskrift” till ”Ett fredsprogram” år 1922, utan direkt hänvisning till att han polemiserar mot Lenin. Så här skriver Trotskij i denna ”Efterskrift”.²³

”Det i flera gånger upprepade påståendet, att den proletära revolutionen inte kan segerrikt slutföras inom nationell ram, kommer måhända att förefalla en del läsare vederlagt genom vår Sovjet-republiks nära femåriga erfarenheter. Men en sådan slutsats skulle vara ogrundad. Det faktum, att arbetarstaten hållit stånd mot hela världen i ett land, och därtill ett efterblivet land, vittnar om proletariatets kolossala styrka, som i andra, mera framskridna, mera civiliserade länder kommer att kunna ut/föra verkliga underverk. Men fastän vi hävdade oss som stat i politiskt och militärt avseende, har vi inte nått fram till och inte ens närmat oss upprättandet av ett socialistiskt samhälle. Kampen för att bevara vår revolutionära stat har under denna period medfört en stark nedgång av produktivkrafterna — och socialismen är ju tänkbar endast på grundval av deras utveckling och uppblomstring. Handelsförhandlingarna med borgerliga stater, koncessionerna, Genuakonferensen in. m. är ett alltför markant vittnesbörd om att *ett isolerat socialistiskt uppbygge inom en stats nationella ram är omöjligt ... Ett verkligt uppsving för den socialistiska hushållningen i Ryssland blir möjligt först efter proletariatets seger i Europas viktigaste länder*” * (Trotskij, ”1917”, b. III, del 1, s 92 o. 93.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Mot vem polemiserar Trotskij här, då han säger att ”ett isolerat socialistiskt uppbygge inom en stats nationella ram är omöjligt”? Naturligtvis inte mot Stalin eller Bucharin. Trotskij polemiserar här mot kamrat Lenin, och det inte i någon annan fråga utan just i huvudfrågan — om möjligheten av ”socialistiskt uppbygge inom en stats nationella ram”.

e) År 1923. Lenins broschyr ”Om Kooperationen”, som utgör hans politiska testamente. Så här säger Lenin i denna broschyr:

”Sannerligen, statens herravälde över alla stora produktionsmedel, statsmakten i proletariatets händer, detta proletariats förbund med många miljoner mindre och mycket små bönder, tryggheten av detta proletariats ledande roll i förhållande till bönderna o. s. v. — är inte detta allt som behövs för att av Kooperationen, av enbart Kooperationen, vilken vi tidigare nedlåtande behandlade som, krämaraktig och vilken vi ur en viss synpunkt har rätt att också nu under Nep behandla på samma sätt — är inte detta allt som behövs för att bygga upp *det fullständiga socialistiska samhället*? Det är ännu inte uppbyggandet av det socialistiska samhället, men det är allt som är nödvändigt och *tillräckligt* för detta uppbyggande.” * (Se b. XXVII, s. 392.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Tydligare kan man väl knappast uttrycka sig.

Av Trotskijs ord framgår, att ett ”socialistiskt uppbygge inom en stats nationella ram” är *omöjligt*. Lenin åter påstår, att vi, d. v. s. SSSR:s proletariat, nu under den proletära diktaturens period har ”*allt som är nödvändigt och tillräckligt*” ”för att bygga upp det fullständiga socialistiska samhället”. Meningarna går helt isär.

Sådana är fakta.

²³ För hela artikeln + efterskriften, se [Vad är ett fredsprogram?](#) /MF

Ni ser således, att frågan om socialismens uppbygge i *ett* land framfördes i vårt parti redan 1915 och framfördes av Lenin personligen, och att den som polemiserade mot honom i denna fråga var ingen annan än Trotskij, vilken beskyllde Lenin för ”nationell inskränkthet”.

Ni ser att sedan den tiden och fram till kamrat Lenins död denna fråga inte avförts från dagordningen för vårt partis arbete.

Ni ser att Trotskij flera gånger i en eller annan form väckte denna fråga såsom en förstucken men fullt bestämd polemik mot kamrat Lenin, och att Trotskij varje gång behandlade denna fråga inte i Lenins och leninismens anda utan mot Lenin och leninismen.

Ni ser att det är en *direkt osanning*, då Trotskij påstår att frågan om socialismens uppbygge i *ett* land inte tagits upp av någon före 1925.

5. Frågan om socialismens uppbygge i SSSR är av särskilt stor betydelse på innevarande tidpunkt

Femte frågan. Den femte frågan berör problemet, varför uppgiften att bygga socialismen för närvarande är aktuell. Varför har frågan om socialismens uppbygge fått en särskilt aktuell karaktär just nu, just på senaste tiden? Varför dryftades frågan om socialismens uppbygge i SSSR exempelvis under åren 1915, 1918, 1919, 1921, 1922 och 1923 endast från fall till fall i enskilda artiklar, medan denna fråga åren 1924, 1925 och 1926 intog en särskilt framskjuten plats i vår partipraxis? Hur skall detta förklaras?

Förklaringen härtill ligger enligt min mening i tre huvudorsaker.

För det första har revolutionens tempo under de senaste åren avtagit i andra länder, en s. k. ”partiell stabilisering av kapitalismen” har inträtt. Härav frågan: leder inte kapitalismens partiella stabilisering till att möjligheterna att bygga socialismen i vårt land försvagas eller rent av upphäves? Härav det stegrade intresset för frågan om socialismens och det socialistiska uppbyggets öden i vårt land.

För det andra har vi infört Nep, gett tillträde åt privatkapitalet och företagit en viss reträtt i syfte att omgruppera krafterna och sedan gå till offensiv. Härav frågan: kan inte införandet av Nep bidra till att försvaga möjligheterna för det socialistiska uppbygget i vårt land? Härav en ny källa till det växande intresset för frågan om möjligheten att bygga socialismen i vårt land.

För det tredje den omständigheten, att vi har segrat i inbördeskriget, drivit ut inkräktarna och erövat en ”andningspaus” från kriget, säkrat freden och en fredlig period, som erbjuder gynnsamma förutsättningar för att övervinna det ekonomiska förfallet, återupprätta landets produktivkrafter och ta itu med att bygga upp en ny hushållning i vårt land. Härav frågan: i vilken riktning bör det ekonomiska uppbygget ledas — till socialismen eller i någon annan riktning? Härav frågan: om vi vid uppbygget sätter kurs på socialismen, finns det då skäl att anta att vi har möjlighet att bygga socialismen under Neps förhållanden och under kapitalismens partiella stabilisering? Härav det kolossala intresse som råder i hela partiet och arbetarklassen för frågan om det socialistiska uppbyggets öde i vårt land. Härav de sammanställningar av olika slags uppgifter som årligen företas av vårt partis och sovjetmaktens organ för att utröna ökningen av de socialistiska hushållningsformernas andel inom industrin, handeln och jordbruket.

Där har ni de tre huvudorsakerna till att frågan om socialismens uppbygge blivit högst aktuell för vårt parti och vårt proletariat samt också för Komintern.

Oppositionen anser, att frågan om socialismens uppbygge i SSSR erbjuder endast ett teoretiskt intresse. Detta är oriktigt. Det är en allvarlig villfarelse. Detta sätt att behandla frågan kan förklaras endast genom att oppositionen fullständigt förlorat kontakten med vårt

partis praktiska verksamhet, vårt ekonomiska och vårt kooperativa uppbygge. Nu då vi övervunnit det ekonomiska förfallet, återupprättat industrin och inträtt i ett omdaningsskede för hela vår folkhushållning på en ny teknisk grundval, har frågan om socialismens uppbygge en kolossal praktisk betydelse. Varthän, i vilken riktning det ekonomiska uppbygget skall bedrivas, vad som skall byggas och vilka perspektiven för vårt uppbygge är — allt detta är frågor, utan vilkas lösning ärliga och vederhäftiga driftsledare inte kan ta ett steg framåt, om de vill inta en verkligt målmedveten och väl övertänkt ställning till uppbyggnadsarbetet. Bygger vi för att göda marken för den borgerliga demokratin eller för att upprätta ett socialistiskt samhälle? — det är nu huvudfrågan i vårt uppbyggnadsarbete. Har vi möjlighet att bygga en socialistisk hushållning nu, under Nep och vid kapitalismens partiella stabilisering? — det är nu en av de viktigaste frågorna i vårt parti- och sovjetarbete.

Lenin besvarade denna fråga *jakande* (se t. ex. broschyren ”Om Kooperationen”). Partiet har besvarat denna fråga *jakande* (se resolutionen från RKP(b):s fjortonde konferens). Nåväl, och oppositionen? Jag har redan sagt, att oppositionen besvarar denna fråga *nekande*. Jag sade redan i mitt referat på SUKP(b):s femtonde konferens och nu nödgas jag upprepa det här, att Trotskij, oppositionsblockets ledare, för helt kort tid sedan, nämligen i september 1926 i sin bekanta hänvändelse till oppositionsmännen förklarade, att han betraktar ”teorin om socialism i ett land” såsom ”ett teoretiskt rättfärdigande av den nationella inskränktheten” (se Stalins referat på SUKP(b):s femtonde konferens).

Jämför detta citat av Trotskij (1926) med hans artikel från 1915, där han i polemiken mot Lenin i frågan om möjligheten för socialismens seger i *ett land* första gången tog upp frågan om kamrat Lenins och leninisternas ”nationella inskränkthet” — och ni skall finna, att Trotskij vidhåller sin gamla på socialdemokratiskt sätt negativa inställning i frågan om socialismens uppbygge i *ett land*.

Just därför hävdar partiet, att trotskismen är en socialdemokratisk avvikelse i vårt parti.

6. Om revolutionens perspektiv

Sjätte frågan. Den sjätte frågan berör den proletära revolutionens perspektiv. I sitt tal på femtonde partikonferensen sade Trotskij: ”Lenin ansåg att vi absolut inte kan bygga upp socialismen på 20 år, att vi på grund av vårt bondelands efterblivenhet inte kan göra det ens på 30 år. Låt oss betrakta 30-50 år som ett minimum.”

Jag måste här förklara, kamrater, att detta av Trotskij påhittade perspektiv inte har någonting att göra med kamrat Lenins perspektiv för revolutionen i SSSR. Några minuter efteråt började Trotskij själv i samma tal bestrida detta perspektiv. Men det är hans ensak. Jag måste dock förklara, att varken Lenin eller partiet kan ta ansvaret för detta av Trotskij uppfunna perspektiv och de därav följande slutsatserna. Det faktum att Trotskij, sedan han uppfunnit detta perspektiv, i sitt tal började bekämpa sin egen uppfinning — detta faktum vittnar endast om att Trotskij definitivt trasslat in sig och försatt sig själv i ett löjligt läge.

Lenin har inte alls sagt att ”vi absolut inte kan bygga socialismen” på 30 eller 50 år. I verkligheten sade Lenin följande:

”10-20 år av riktiga förhållanden till bönderna, och segern är tryggad i världsomfattning (t. o. m. om de proletära revolutioner, som håller på att växa, fördröjes), annars 20-40 års kval under vitgardistisk terror.” (Se b. XXVI, s. 313.)

Kan man med utgångspunkt från denna Lenins tes dra slutsatsen, att vi ”absolut inte kan bygga socialismen på 20-30 eller 50 år”? Nej, det kan man inte. Med utgångspunkt från denna tes kan man endast dra följande slutsatser:

a) om vi har riktiga förhållanden till bönderna kommer vi att ha segern (d. v. s. socialismens seger) tryggad på 10-20 år;

b) denna seger blir en seger inte endast i SSSR ut en seger ”i världsomfattning”;

c) om vi inte segrar under denna tid, så betyder det att vi blivit slagna och att den proletära diktaturens regim avlösts av den vitgardistiska terrorns regim, vilken kan vara i 20-40 år.

Naturligtvis kan man instämma eller inte instämma i denna Lenins tes och de därav följande slutsatserna. Men man får inte förvränga den, som Trotskij gör.

Och vad betyder seger ”i världsomfattning”? Betyder det, att en sådan seger är likvärdig med socialismens seger i *ett* land? Givetvis inte. I sina verk skiljer Lenin strikt mellan socialismens seger i ett land och seger ”i världsomfattning”. När Lenin talar om seger ”i världsomfattning” menar han, att socialismens framgångar i vårt land, segern för det socialistiska uppbygget i vårt land är av så oerhörd internationell betydelse, att denna seger inte kan begränsas till vårt land utan måste framkalla en mäktig rörelse i riktning mot socialismen i alla kapitalistiska länder, varvid den, även om den inte till tiden sammanfaller med den proletära revolutionens seger i andra länder, dock i varje fall måste utlösa en mäktig rörelse bland proletärerna i andra länder i riktning mot världsrevolutionens seger.

Detta är perspektivet för revolutionen enligt Lenin, om man härmed menar perspektivet för revolutionens seger, vilket det i själva verket är fråga om hos oss, i partiet.

Att förväxla detta perspektiv med Trotskijs perspektiv på 30-50 år, det är att smäda Lenin.

7. Hur frågan står i verkligheten

Sjunde frågan. Nåväl, säger oss oppositionen, men vem är det då, när allt kommer omkring, bäst att stå i förbund med — med världsproletariatet eller med bönderna i vårt land, vem bör man ge företräde — världsproletariatet eller bönderna i SSSR? Och härvid framställs saken så: här står SSSR:s proletariat och har framför sig två bundsförvanter — världsproletariatet, som är redo att omedelbart störta sin bourgeoisie men väntar på att vi först skall ge vårt samtycke, och våra bönder, som är redo att hjälpa SSSR:s proletariat men inte är fullt övertygade om att SSSR:s proletariat kommer att antaga denna hjälp. Det är en barnslig frågeställning, kamrater. En sådan frågeställning har ingenting att göra vare sig med revolutionens förlopp i vårt land eller med styrkeförhållandet på kampfronten mellan världskapitalismen och socialismen. Ursäkta mig om jag säger att så kan endast naiva pensionsflickor ställa frågan. Tyvärr är det inte så, som en del oppositionsmän framställer saken för oss, och härvidlag finns det inget skäl att betvivla, att vi gärna skulle ta emot hjälp både från den ena och den andra sidan, ifall det berodde bara på oss. Nej, i verkligheten står frågan inte så.

Frågan står så här: eftersom den revolutionära världsrörelsens tempo saktat av och socialismen ännu inte segrat i väster, medan proletariatet i SSSR innehar makten och stärker den år för år, sammansvetsar böndernas huvudmassor omkring sig, redan uppnått betydande framgångar på det socialistiska uppbyggets front och framgångsrikt befäster vänskapsbanden med proletärerna och de förtryckta folken i alla länder — finns det då anledning att bestrida, att SSSR:s proletariat kan övervinna sin bourgeoisie och fullfölja socialismens segerrika uppbygge i vårt land den kapitalistiska omringningen till trots?

Så står frågan nu, för såvitt man inte utgår från fantasier, såsom oppositionsblocket gör, utan från det verkliga styrkeförhållandet på kampfronten mellan socialismen och kapitalismen.

På denna fråga svarar partiet, att proletariatet i SSSR under dessa förhållanden är i stånd att övervinna sin egen, ”nationella” bourgeoisie och framgångsrikt bygga upp en socialistisk hushållning.

Oppositionen säger däremot:

”Utan direkt *statligt* * stöd från det europeiska proletariatet kommer Rysslands arbetarklass inte att kunna hålla sig vid makten och förvandla sitt temporära herravälde till en socialistisk diktatur.” (Se Trotskij, ”Vår revolution”, s. 278)²⁴

* Kurs. av mig. *J. St.*

Men vad är innebörden i detta citat från Trotskij och vad betyder ”statligt stöd från det europeiska proletariatet”? Det betyder att om inte proletariatet i väster först segrat och först tagit makten, så är proletariatet i SSSR inte bara ur stånd att övervinna sin bourgeoisi och bygga upp socialismen, utan också ur stånd att behålla makten.

Så står frågan och här ligger roten till våra meningsskiljaktigheter.

Varigenom skiljer sig denna Trotskijs ståndpunkt från mensjeviken Otto Bauers ståndpunkt?

Där finns tyvärr ingen skillnad.

8. Om utsikterna till seger

Åttonde frågan. Nåväl, säger oppositionen, men vem har de största utsikterna att segra — SSSR:s proletariat eller världsproletariatet?

”Kan man föreställa sig”, säger Trotskij i sitt tal på SUKP(b):s femtonde konferens, ”att den europeiska kapitalismen under 30-50 år skulle hålla på att ruttna, men proletariatet visa sig ur stånd att göra revolution? Jag frågar: varför måste jag utgå från denna förutsättning, som inte kan betecknas på annat sätt än som en förutsättning, baserad på en ogrundad och dystert pessimism för det europeiska proletariatets vidkommande? ... Jag hävdar, att jag inte har några teoretiska eller politiska grunder för antagandet, att det skulle vara lättare för oss att bygga socialismen med bönderna än för det europeiska proletariatet att erövra makten.” (Se Trotskijs tal på SUKP(b):s femtonde konferens.) [[Tal inför 15:e partikonferensen](#)]

För det första måste man utan förbehåll förkasta perspektivet om en stagnation i Europa ”under 30-50 år”. Ingen har tvingat Trotskij att utgå från detta perspektiv för den proletära revolutionen i de kapitalistiska länderna i väster, vilket inte har någonting gemensamt med det perspektiv som vårt parti motser. Trotskij har bundit sig själv med detta uppdiktade perspektiv och får själv svara för konsekvenserna härav. Jag tror att denna termin bör förkortas åtminstone till hälften, om man håller i sikte de verkliga utsikterna för den proletära revolutionen i väster.

För det andra fastslår Trotskij utan vidare, att proletärerna i väster har betydligt större utsikter att övervinna världsbourgeoisin, som nu innehar makten, än vad SSSR:s proletariat har när det gäller att övervinna sin egen, ”nationella” bourgeoisi, som politiskt redan är slagen, bortdriven från folkhushållningens nyckelpositioner och i ekonomiskt avseende är tvungen att retirera under trycket från proletariatets diktatur och våra socialistiska hushållningsformer.

Jag anser att en sådan frågeställning är oriktig. Jag anser att Trotskij avslöjar sig fullständigt genom att ställa frågan på detta sätt. Var det inte just detsamma mensjevikererna sade oss i oktober 1917, då de från alla hustak ropade ut att proletärerna i väster hade mycket större utsikter att störta sin bourgeoisi och erövra makten än proletärerna i Ryssland, där tekniken var svagt utvecklad och proletariatet fåtaligt? Och är det inte ett faktum, att Rysslands proletärer i oktober 1917, trots mensjevikerens jeremiader, visade sig ha större utsikter att överta makten och störta bourgeoisin än proletärerna i England, Frankrike och Tyskland? Har

²⁴ Se Trotskij kommentarer till detta i [Tre uppfattningar om den ryska revolutionen](#) (avsnittet om ”Permanent revolutionen”)

inte den revolutionära kampens praxis överallt i världen visat och bevisat, att man inte får ställa frågan så som Trotskij gör?

Frågan vem som har de största utsikterna till en snabb seger avgöres inte genom att anställa jämförelser mellan proletariatet i *ett* land och proletariatet i andra länder eller mellan bönderna i vårt land och proletariatet i andra länder. Att anställa sådana jämförelser är barnsligt. Frågan om vem som har de största utsikterna till en snabb seger avgöres genom det reella internationella läget, det verkliga styrkeförhållandet i kampen mellan kapitalismen och socialismen. Det kan hända, att proletärererna i väster besegrar sin bourgeoisi och övertar makten innan vi hinner lägga det socialistiska fundamentet för vår hushållning. Det är inte alls uteslutet. Men det kan också hända, att proletariatet i SSSR lyckas lägga det socialistiska fundamentet för vår hushållning innan proletärererna i väster störtat sin bourgeoisi. Inte heller det är uteslutet.

Lösningen av frågan om utsikterna till en snabb seger är här beroende av det reella läget i kampen mellan kapitalismen och socialismen, och endast därav.

9. Meningsskiljaktigheterna på den praktiska politikens område

Detta är orsakerna till våra meningsskiljaktigheter.

Av dessa orsaker härleder sig meningsskiljaktigheterna på den praktiska politikens område såväl vad utrikes- som inrikespolitiken beträffar som ifråga om den rena partipolitiken. Dessa meningsskiljaktigheter utgör ämnet för *den nionde frågan*.

a) Utgående från det faktum att en partiell stabilisering av kapitalismen föreligger, anser partiet att vi befinner oss i en mellanrevolutionsperiod, att vi i de kapitalistiska länderna går en revolution tillmötes och att de kommunistiska partiernas huvuduppgift består i att bana sig väg till massorna, befästa förbindelserna med massorna, erövra proletariatets massorganisationer och förbereda de breda arbetarmassorna för kommande revolutionära strider.

Men oppositionen, som inte tror på vår revolutions inre krafter och fruktar kapitalismens partiella stabilisering en omständighet som kan ödelägga vår revolution, anser (eller ansåg) det möjligt att bestrida att kapitalismens partiella stabilisering är ett faktum, den anser (eller ansåg) att den engelska strejken²⁵ betecknar slutet på kapitalismens stabilisering, och då det i alla fall visade sig att stabiliseringen är ett faktum, så påstår oppositionen att detta är så mycket värre för fakta och att man följaktligen kan sätta sig över dessa fakta, varvid den utbasunerar svulstiga paroller om revision av enhetsfrontstaktiken, om brytning med fackföreningsrörelsen i väster m. m.

Men vad innebär det att ignorera fakta, ignorera tingens objektiva förlopp? Det innebär att överge vetenskapens grund och ställa sig på humbugsmakeriets grund.

Härav äventyrligheten i oppositionsblockets politik.

b) Utgående från att industrialiseringen är huvudvägen för det socialistiska uppbygget och att vårt lands hemmamarknad är den socialistiska industrins viktigaste marknad, anser partiet att industrialiseringen bör utveckla sig på grundvalen av en ständig förbättring av det materiella läget för böndernas huvudmassa (för att nu inte tala om arbetarna), att förbundet mellan industrin och bondehushållningen, mellan proletariatet och bönderna samt proletariatets ledande roll i detta förbund är – som Lenin sade — ”alfa och omega för sovjetmakten” och för

²⁵ Här avses de engelska arbetarnas generalstrejk den 3-12 maj 1926, i vilken över fem miljoner organiserade arbetare inom alla de viktigaste industri- och trafikgrenarna deltog. Om orsakerna till strejkens utbrott och sammanbrott se J. V. Stalin, Skrifter, ryska uppl., b. 8, s. 155-168.

vårt uppbygges seger, och att därför vår politik i allmänhet och vår skatte- och prispolitik i synnerhet måste byggas upp så, att den främjar detta förbund.

Men oppositionen, som inte tror på möjligheten av att dra med bönderna i uppbyggen av socialismen och synbarligen antar, att industrialiseringen skall kunna genomföras genom åtgärder, som är till men för böndernas huvudmassa, glider in på de kapitalistiska industrialiseringsmetodernas väg, vägen att betrakta bönderna som ”koloni” och ”utsugnings”-objekt för den proletära staten och föreslår sådana åtgärder för industrialiseringen (ökat skattetryck på bönderna, högre försäljningspriser på industrivaror m. m.), som endast är ägnade att rubba förbundet mellan industrin och bondehushållningen, undergräva fattig- och medelböndernas ekonomiska läge och ödelägga själva grunderna för industrialiseringen.

Härav oppositionens avvisande hållning till idén om ett block mellan proletariatet och bönderna och om proletariatets hegemoni inom detta block — en hållning som är kännetecknande för socialdemokratien.

c) Vi utgår från att partiet, kommunistiska partiet, är det främsta instrumentet för proletariatets diktatur, att ledarskapet av ett parti, som inte delar och inte kan dela detta ledarskap med andra partier är den grundläggande förutsättning, utan vilken en någorlunda fast och utvecklad proletär diktatur är otänkbar. Därför anser vi förekomsten av fraktioner i vårt parti otillåtligt, ty det är självklart att förekomsten av organiserade fraktioner inom partiet leder till att det enhetliga partiet splittras i parallella organisationer, att det bildas frön och celler till ett nytt parti eller, nya partier i landet och följaktligen att proletariatets diktatur råkar i upplösning.

Utan att uppträda öppet mot dessa teser utgår oppositionen likväl i sitt praktiska arbete från nödvändigheten att försvaga partiets enhet, nödvändigheten av fraktionsfrihet inom partiet och följaktligen nödvändigheten att skapa elementen till ett nytt parti.

Härav splittringspolitikerna i oppositionsblockets praktiska arbete.

Härav oppositionens tjut om ”regimen” i partiet, vilka i själva verket är ett återskall av protesterna från de icke-proletära elementen i landet mot den proletära diktaturens regimen.

Härav frågan om två partier.

Detta, kamrater, är sammanfattningen av våra meningsskiljaktigheter med oppositionen.

IV. Oppositionen i arbete

Vi går nu över till frågan, hur dessa meningsskiljaktigheter kommit till uttryck i det praktiska arbetet.

Hur har således vår opposition i verkligheten framträtt i sitt praktiska arbete, i sin kamp mot partiet?

Det är känt, att oppositionen har drivit sitt spel inte bara i vårt parti utan också i andra sektioner av Komintern, t. ex. i Tyskland, i Frankrike o. s. v. Därför bör frågan ställas så här; hur har oppositionens och dess anhängares praktiska arbete i verkligheten yttrat sig både i SUKP(b) och i andra sektioner av Komintern?

a) *Oppositionens och dess anhängares praktiska arbete i SUKP(b)*. Oppositionen började sitt ”arbete” med att resa mycket svåra beskyllningar mot partiet. Oppositionen påstod, att partiet ”glider in på opportunistens spår”. Oppositionen påstod, att partiets politik ”strider mot revolutionens klasslinje”. Oppositionen påstod, att partiet håller på att urarta och är på väg till ett thermidor. Oppositionen förklarade, att vår stat ”inte på långt när är en proletär stat”. Allt detta framfördes antingen i offentliga deklARATIONER och tal av oppositionens talesmän

(Centralkommitténs och Centrala kontrollkommissionens juliplenium 1926) eller i illegala dokument från oppositionen, som spreds av dess anhängare.

Men genom att framföra dessa svåra beskyllningar mot partiet beredde oppositionen mark för att organisera nya, parallella celler inom partiet, organisera ett nytt, parallellt particentrum och skapa ett nytt parti. En av oppositionens anhängare, hr Ossovskij, förklarade direkt i sina artiklar, att det nuvarande partiet, vårt parti, värnar kapitalisternas intressen och att man därför måste organisera ett nytt parti, ett "rent proletärt parti", som skulle existera och verka sida vid sida med det nuvarande partiet.

Oppositionen kan säga, att den inte är ansvarig för Ossovskijs ståndpunkt. Men det är inte sant. Den bär helt och fullt ansvaret för hr Ossovskijs "gärningar". Det är känt, att Ossovskij öppet förklarade sig vara anhängare av oppositionen, och det har oppositionen inte en enda gång försökt bestrida. Vidare är det känt, att Trotskij försvarade Ossovskij mot kamrat Molotov på CK:s juliplenium. Och slutligen är det känt, att oppositionen trots att partiet enhälligt var mot Ossovskij Allt detta vittnar om att oppositionen tagit på sig det moraliska ansvaret för Ossovskijs "gärningar".

Slutsatsen: oppositionens praktiska arbete inom SUKP(b) kom till uttryck i Ossovskijs ståndpunkt, i hans åsikt om nödvändigheten av att i vårt land bilda ett nytt parti, parallellt med och i motsättning till SUKP(b).

På annat sätt kunde det ju inte heller vara. Ty, antingen det ena eller det andra:

antingen tog oppositionen, då den reste dessa svåra beskyllningar ar mot partiet, dem själv inte på allvar och framförde dem endast i demonstrationssyfte — och då försökte den vilseleda arbetarklassen, vilket är en förbrytelse;

eller också tog oppositionen och tar fortfarande sina beskyllningar på allvar — och då måste den sätta kurs på att slå ned partiets ledande kader och att bilda ett nytt parti, vilken kurs den också verkligen tog.

Så tog sig vår opposition ut i dess praktiska, mot SUKP(b) riktade arbete fram till oktober 1926.

b) *Oppositionsanshängarnas praktiska arbete i tyska kommunistiska partiet.* Med utgångspunkt från de beskyllningar, som vår opposition rest mot partiet, drog "ultravänstern" i Tyskland med hr sch i spetsen sina "vidare" slutsatser och satte pricken över i-et. Det är känt att Korsch, denne den tyska "ultravänsterns" ideolog, påstår att vår socialistiska industri är "en rent kapitalistisk industri". Det är känt att Korsch betecknar vårt parti som ett "kulakiserat" parti och Komintern som en "opportunistisk" organisation. Vidare är det känt, att Korsch på grund härav förkunnar nödvändigheten av en "ny revolution" — mot den bestående statsmakten i SSSR.

Oppositionen kan säga, att den inte är ansvarig för Korsch's ståndpunkt. Men det är inte sant. Oppositionen bär helt och fullt ansvaret för hr Korsch's "gärningar". Det som Korsch säger är en naturlig slutsats av de förutsättningar, som ledarna för vår opposition förser sina janhängare med i form av de kända beskyllningarna mot partiet. Ty om partiet glider in på opportunistens spår, om dess politik strider mot revolutionens klasslinje, om det håller på att urarta och är på väg till ett thermidor, och om vår stat "inte på långt när är en proletär så kan endast en slutsats dras härav — en ny revolution mot den "kulakiserade" statsmakten. Dessutom är det känt, att "ultravänstern" i Tyskland, däribland också weddingarna²⁶, röstat

²⁶ Weddingarna var en av "ultravänster"-grupperna i tyska kommunistiska partiet, vilken hade sitt säte i partiorganisationen i Wedding, en stadsdel i nordvästra Berlin. "Weddingoppositionens" ledare solidariserade sig med det trotskistisk-Zinovyevska oppositionsblocket i SUKP(b). Kominterns exekutivkommittés sjunde,

mot Korschs utslutning ur partiet och därmed tagit på sig det moraliska ansvaret för Korschs kontrarevolutionära propaganda. Och vem har för resten inte reda på, att "ultravänstern" stöder oppositionen i SUKP(b)?

c) *Oppositionsanhängarnas praktiska arbete i Frankrike.* Detsamma gäller också för oppositionens anhängare i Frankrike. Jag syftar på Souvarine och hans grupp, som är verksamma i en känd fransk tidskrift. Med utgångspunkt från de förutsättningar, som vår opposition levererat genom sina beskyllningar mot partiet, kommer Souvarine till den slutsatsen, att revolutionens huvudfiende är partibyråkratin, den ledande toppen i vårt parti. Souvarine påstår att det finns bara en "räddning" — en ny revolution, en revolution mot den ledande toppen i partiet och i makten, en revolution främst mot sekretariatet i SUKP(b):s CK. Därborta i Tyskland kräver man en "ny revolution" mot den nuvarande statsmakten i SSSR. Här i Frankrike — en "ny revolution" mot CK:s sekretariat. Hur skall då denna nya revolution organiseras? Kan den organiseras utan ett särskilt parti, anpassat efter den nya revolutionens syften? Naturligtvis inte. Härav frågan om bildande av ett nytt parti.

Oppositionen kan säga, att den inte är ansvarig för Souvarines skrivelser. Men det är inte sant. För det första är det känt, att Souvarine och hans grupp är anhängare av oppositionen, särskilt dess trotskistiska del. För det andra är det känt, att oppositionen för bara en kort tid sedan umgicks med planen att installera hr Souvarine i redaktionen för Frankrikes kommunistiska partis huvudorgan. Planen misslyckades visserligen, men det var inte vår oppositions skuld utan en olycka för den.

Härav följer således, att oppositionen i sitt praktiska arbete — om man inte tar den sådana den själv framställer sig utan sådana den gestaltar sig under arbetet såväl hos oss i SSSR som i Frankrike och Tyskland — härav följer som sagt, att oppositionen i sitt praktiska arbete kommit ända fram till frågan att slå sönder vårt partis nuvarande kader och bilda ett nytt parti.

V. Varför fienderna till proletariatets diktatur prisar oppositionen

Varför prisar socialdemokraterna och kadeterna²⁷ oppositionen?

Eller med andra ord — vems stämningar återspeglar oppositionen?

Ni har antagligen observerat, att den så kallade "ryska frågan" på senare tiden blivit ett brännande tema i den socialdemokratiska och den borgerliga pressen i väster. Är detta en tillfällighet? Naturligtvis inte, Socialismens tillväxt i SSSR och utvecklingen av den kommunistiska rörelsen i väster kan inte undgå att väcka den största oro hos bourgeoisie och dess agenter inom arbetarklassen, de socialdemokratiska ledarna. Skiljelinjen mellan revolution och kontrarevolution löper nu mellan det bittra hatet hos en del och den vanliga vänskapen hos andra gentemot det proletära partiet i SSSR. Den "ryska frågan" kolossala internationella betydelse är i dag ett faktum, som kommunismens fiender inte längre kan ignorera.

Kring den "ryska frågan" har bildats två fronter: den front som Sovjetrepublikens motståndare håller och den som dess osjälviska vänner håller. Vad vill Sovjetrepublikens motståndare? De

---

utvidgade plenum fördömde avgjort "weddingoppositionen" och krävde att den helt skulle inställa sin fraktionsverksamhet, avbryta alla förbindelser med ur tyska kommunistiska partiet utslutna och gentemot det fiendliga element samt utan förbehåll underordna sig Tysklands kommunistiska partis och Kommunistiska internationals beslut.

²⁷ *Konstitutionellt-demokratiska partiet* (k. d., kadeterna) var det främsta borgerliga partiet i Ryssland, den liberal-monarkistiska bourgeoisins parti, vilket bildades i oktober 1905. Genom att skruda sig i en kvasidemokratisk toga och kalla sig "folkfrihetens" parti sökte kadeterna vinna bönderna på sin sida. De strävade att bevara tsarismen i form av en konstitutionell monarki. Efter den socialistiska Oktoberrevolutionens seger organiserade kadeterna kontrarevolutionära sammansvärjningar och revolter mot Sovjetrepubliken.

bemödar sig att hos de breda befolkningsmassorna skapa ideologiska och moraliska förutsättningar för kampen mot den proletära diktaturen. Vad vill Sovjetrepublikens vänner? De bemödar sig att hos proletariatets breda skikt skapa ideologiska och moraliska förutsättningar för stöd och skydd åt Sovjetrepubliken.

Låt oss nu se, för vad socialdemokraterna och kadeterna bland de ryska borgerliga emigranterna prisar vår opposition.

Så här säger exempelvis Paul Levi, en känd socialdemokratisk ledare i Tyskland:

”Vi var av den meningen, att de särskilda arbetarintressena, i sista hand socialismens intressen, står i motsättning till förefintligheten av bondeegendomen, att identiteten mellan böndernas och arbetarnas intressen är en skenbild och att den ryska revolutionens vidareutveckling skulle skärpa denna motsättning och göra den mera påtaglig. Idén om intressesolidaritet ansåg vi endast vara en ny aspekt på koalitionsidén. Om marxismen överhuvud taget har ett sken av berättigande, om historien utvecklar sig dialektiskt, så måste denna motsättning krossa koalitionsidén i Ryssland, såsom den redan har krossats i Tyskland ... Men för oss i Västeuropa, som ser händelserna i SSSR mera på avstånd, är en sak klar: *våra åsikter sammanfaller med oppositionens* ... Det är ett faktum, att en självständig, antikapitalistisk arbetarrörelse i klasskampens tecken ånyo börjar i Ryssland.” (”Leipziger Volkszeitung” den 30 juli 1926.)

Det är uppenbart, att frågan om ”identiteten” mellan arbetarnas och böndernas intressen rörts ihop i detta citat. Men det råder inte heller något tvivel om att Paul Levi prisar vår opposition för dess kamp mot idén om ett block mellan arbetarna och bönderna, mot idén om ett förbund mellan arbetarna och bönderna.

Så här uttalar sig om vår opposition den inte obekante en ledare för den ”ryska” socialdemokratin, för de ”ryska” mensjevikererna, vilka går in för kapitalismens återställande i SSSR:

”Genom sin kritik av den bestående ordningen, vari den socialdemokratiska kritiken nästan ordagrant upprepas, förbereder den bolsjevikiska oppositionen *sinnena*... för antagandet av socialdemokratins positiva plattform.”

Och vidare:

”Inte endast bland arbetarmassorna utan också bland de kommunistiska arbetarna uppdrar oppositionen plantorna till de idéer och stämningar, som omsorgsfullt vårdade lätt *kan bära socialdemokratiska frukter*.” (”Sotsialistitjeskij Vestnik” nr 17— 8.)

Jag skulle tro att detta är klart.

Och här är vad det kontrarevolutionära borgerliga Mijukov-partiets huvudorgan ”Poslednie Novosti”²⁸ skriver om vår opposition:

”I dag undergräver oppositionen diktaturen, varje ny publikation av oppositionen använder alltmer ’fruktansvärda’ ord, oppositionen själv utvecklar sig i riktning av allt skarpare attacker mot det rådande systemet, och det är tills vidare tillräckligt för att man tacksamt skall hälsa den som ett språkrör för vida skikt av den politiskt missnöjda befolkningen.” (”Poslednie Novosti” nr 1990.)

Och vidare:

”Sovjetmaktens värsta fiende är nu den, som oförmärkt smyger sig in på den, griper den med sina tentakler från alla håll och likviderar den innan den märker det. Just denna roll, som är oundviklig och nödvändig under den ännu pågående förberedelseperioden, spelar sovjetoppositionen.” (”Poslednie Novosti” nr 1983, den 27 augusti i år.)

Jag tror att kommentarer här är överflödiga.

²⁸ ”Poslednie Novosti” (Sista nyheterna) var en dagstidning, huvudorganet för Miljukovs kontrarevolutionära borgerliga parti. Den utkom i Paris från april 1920 till juli 1940.

Då tiden är kort inskränker jag mig här till dessa citat, fastän man skulle kunna anföra dussintals och hundratals liknande citat.

Här har vi det, som gör att socialdemokraterna och kadeterna prisar vår opposition.

Är det en tillfällighet? Nej, det är det inte.

Härav kan man se, att oppositionen återspeglar stämningen inte hos proletariatet i vårt land utan stämningen hos de icke-proletära element, som är missnöjda med proletariatets diktatur, förbittrade mot proletariatets diktatur och med otålighet väntar på dess upplösning, dess fall.

Således har logiken i vår oppositions fraktionskamp i praktiken lett därefter, att vår oppositions front objektivt sammansmält med den proletära diktaturens motståndares och fienders front.

Ville oppositionen detta? Antagligen ville den det inte. Men det beror inte på vad oppositionen vill utan det beror på varhän dess fraktionskamp objektivt leder. Fraktionskampens logik är starkare än den ena eller andra personens önsningar. Och just därför har det gått så, att oppositionens front i praktiken sammansmält med den proletära diktaturens motståndares och fienders front.

Lenin lärde oss, att det är kommunisternas främsta plikt att försvara och stärka proletariatets diktatur. Men saken har tagit en sådan vändning, att oppositionen till följd av sin fraktionspolitik har hamnat i den proletära diktaturens motståndares läger.

Därför säger vi, att oppositionen har brutit med leninismen inte endast i teorin utan också i praktiken.

Och annorlunda kunde det inte heller vara. Styrkeförhållandet i kampen mellan kapitalismen och socialismen är sådant, att endast en av de två politiska linjerna nu är möjlig inom arbetarklassen — antingen kommunismens politik eller socialdemokratismens politik. Oppositionens försök att inta en tredje ställning under skärpt kamp mot SUKP(b) måste ofrånkomligen resultera i att oppositionen genom fraktionskampens förlopp kastades över till leninismens motståndares läger.

Så har det också gått, vilket framgår av ovan anförda fakta.

Det är för detta, som socialdemokraterna och kadeterna prisar oppositionen.

VI. Oppositionsblockets nederlag

Jag har redan sagt, att oppositionen i sin kamp mot partiet manipulerade med mycket svåra beskyllningar mot detsamma. Jag sade, att oppositionen i sitt praktiska arbete kommit ända fram till frågan om att splittra partiet och bilda ett nytt parti. Härav frågan: hur länge lyckades oppositionen hålla sig kvar vid denna splittringsständpunkt? Fakta visar, att den lyckades hålla sig kvar vid denna ständpunkt endast några få månader. Fakta visar, att oppositionen till början av oktober i år nödgades erkänna sitt nederlag och slå till reträtt.

Vad var det som föranledde oppositionen att slå till reträtt?

Jag tror att oppositionens reträtt var föranledd av följande orsaker: För det första det faktum, att oppositionen i SSSR saknade en egen politisk armé. Det är mycket möjligt, att uppbygget av ett nytt parti är en lockande uppgift. Men om det efter diskussionen visar sig, att det inte finns folk att bygga ett nytt parti av, så är det klart att reträtten är den enda utvägen.

För det andra det faktum, att under fraktionskampens gång allehanda skumma element anslöt sig till oppositionen både hos oss i SSSR och utomlands och att socialdemokraterna och kadeterna började prisa den i alla tonarter, vilket hade till följd att de med sina kärleksbetygelser komprometterade den i arbetarnas ögon. Oppositionen ställdes inför valet att

antingen godta fiendernas lovsånger och kärleksbetygelser såsom en rättvis tribut eller företa en tvär vändning och retirera, så att de skumma element som hakat sig fast vid oppositionen automatiskt skulle falla bort. Genom att retirera och vidgå sin reträtt erkände oppositionen, att den senare utvägen var den enda antagbara för den.

För det tredje det faktum, att läget i SSSR visade sig 1) vara bättre än vad oppositionen hade antagit och att partimassorna visade prov på större medvetenhet och sammanhållning än vad oppositionen kunnat tro i början av kampen. Om det hade rått kris i landet, om arbetarnas missnöje hade ökat och om partiet hade visat prov på mindre sammanhållning, så hade oppositionen givetvis slagit in på en annan väg och inte beslutat sig för att retirera. Fakta har dock visat, att oppositionens kalkyler slog fel också på detta område.

Härav oppositionens nederlag.

Härav dess reträtt.

Oppositionens nederlag förlöpte i tre etapper.

Den första etappen var oppositionens ”förklaring” den 16 oktober 1926. I detta dokument övergav oppositionen teorin och praktiken beträffande fraktionsfrihet och de fraktionsbetonade kampmetoderna samt erkände öppet och entydigt sina fel i denna fråga. Men det var inte bara detta oppositionen avsåg sig. Eftersom den i sin ”förklaring” tog avstånd från ”arbetaroppositionen” och allehanda korschar och souvariner, så frångick den därmed också sina ideologiska positioner, som nyligen närmat den till dessa strömningar.

Den andra etappen var oppositionens faktiska uppgivande av de beskyllningar, som den för inte så länge sedan hade rest mot partiet. Det bör erkännas och samtidigt understrykas, att oppositionen inte dristade sig att upprepa sina beskyllningar mot partiet på SUKP(b):s femtonde konferens. Om man jämför protokollen från Centralkommitténs och Centrala kontrollkommissionens juliplenium med protokollen från SUKP(b):s femtonde konferens, så kan man inte undgå att observera, att det på femtonde partikonferensen inte fanns ett spår kvar av de gamla beskyllningarna om opportunist, thermidortendenser, bortglidande från revolutionens klasslinje m. m. Om man dessutom beaktar den omständigheten, att en hel rad delegater ställde frågor till oppositionen beträffande de gamla beskyllningarna, men att oppositionen iakttog en envis tystnad i detta avseende, så måste det medges att oppositionen i själva verket uppgett sina gamla beskyllningar mot partiet.

Kan man bedöma denna omständighet så, att oppositionen faktiskt frångått en rad av sina ideologiska positioner? Det kan och bör man göra. Det betyder att oppositionen inför hotet om ett nederlag medvetet rullat ihop sitt kampbaner. Det var ju ingenting annat att göra.

Beskyllningarna framfördes i avsikt att bygga upp ett nytt parti. Men då dessa beräkningar slog fel, så måste också beskyllningarna bortfalla, åtminstone för en tid.

Den tredje etappen var oppositionens fullständiga isolering på SUKP(b):s femtonde konferens. Det bör nämnas, att oppositionen inte fick *en enda röst* på femtonde konferensen och således blev fullständigt isolerad. Tänk bara på det oväsen, som oppositionen igångsatte i slutet av september i år, då den inledde sitt fälttåg, sitt öppna fälttåg mot partiet, och jämför detta oväsen med det faktum att oppositionen på femtonde konferensen fann sig så att säga solo, och då förstår ni att man inte kunde önska oppositionen något ”bättre” nederlag.

Kan man bestrida, att oppositionen faktiskt uppgett sina beskyllningar mot partiet, att den inte vågade upprepa dem på femtonde partikonferensen, fastän delegaterna fordrade det?

Nej, det kan man inte, ty det är ett faktum. Varför har oppositionen beträtt denna väg, varför har den rullat ihop sitt baner? Därför att utvecklandet av oppositionens ideologiska baner oundvikligt och obligatoriskt är liktydigt med teorin om två partier, med aktivisering av alle-

handa katzar, korschar, maslovar, souvariner och andra skumma element, med lössläppande av de antiproletära krafterna i vårt land samt med lovsånger och kärleksbetygelser från socialdemokratin och de liberala borgarna bland de ryska emigranterna.

Oppositionens ideologiska baner dräper oppositionen — så förhåller det sig, kamrater.

Därför var oppositionen tvungen att slå till reträtt och kasta ifrån sig sitt baner för att inte helt och hållet gå under.

Detta är grunden till oppositionsblockets nederlag.

VII. Den praktiska innebörden och betydelsen av SUKP(b):s femtonde konferens

Jag är genast färdig, kamrater. Det återstår mig endast att säga några ord om de slutsatser som bör dras med hänsyn till innebörden och betydelsen av de beslut, som fattades på SUKP(b):s femtonde konferens.

Den första slutsatsen är att konferensen drog facit av kampen inom partiet efter fjortonde kongressen, gav partiets seger över oppositionen en fast gestalt och genom att isolera oppositionen gjorde slut på den fraktions-backanal, som oppositionen påtvingat vårt parti under den föregående perioden.

Den andra slutsatsen är att konferensen sammansvetsade vårt parti fastare än någonsin förut på grundval av det socialistiska perspektivet för vårt uppbygge, på grundval av idén om kamp för det socialistiska uppbyggets seger och mot alla oppositionella strömningar i vårt parti, mot alla avvikelser i vårt parti.

Den aktuellaste frågan i vårt parti är nu frågan om socialismens uppbygge i vårt land. Lenin hade rätt när han sade, att hela världens blickar är riktade på oss, på vårt ekonomiska uppbygge och våra framgångar på uppbyggets front. Men för att kunna uppnå framgångar på denna front måste vårt parti, den proletära diktaturens viktigaste instrument, vara berett för detta verk, vara medvetet om vikten av denna uppgift och i stånd att tjäna som en hävstång för det socialistiska uppbyggets seger i vårt land. Femtonde konferensens innebörd och betydelse består i att den gav form åt och fulländade vårt partis rustning med idén om det socialistiska uppbyggets seger i vårt land.

Den tredje slutsatsen är att konferensen beslutsamt slog tillbaka alla och alla slags ideologiska vacklanden i vårt parti och därmed underlättade leninismens fullständiga triumf inom SUKP(b).

Om detta utvidgade plenum av Kominterns exekutivkommitté godkänner de beslut, som fattades på SUKP(b):s femtonde konferens och erkänner vårt partis politik gentemot oppositionen såsom riktig, vilket jag inte har anledning att betvivla, så kommer det att leda till den fjärde slutsatsen, nämligen att femtonde konferensen skapat vissa rätt viktiga förutsättningar, som är nödvändiga för leninismens triumf inom hela Komintern, bland det revolutionära proletariats led i alla länder och hos alla folk. (*Stormande applåder och ovationer från hela plenum*)

Slutord ²⁹

den 13 december 1926

I. Enskilda anmärkningar

1. Vi behöver fakta, inte fantasier och skvaller

Kamrater! Tillåt mig att innan jag övergår till sakens kärna göra några sakliga rättelser till oppositionens uttalanden, vilka antingen förvränger fakta eller är fantasier och skvaller.

1. Den första frågan berör oppositionens inlägg på Kominterns exekutivkommittés utvidgade plenum. Oppositionen förklarade, att den beslutat ta ordet emedan SUKP(b):s centralkommitté inte direkt påvisat, att oppositionens inlägg kunde stå i strid med dess ”förklaring” av den 16 oktober 1926 och att om Centralkommittén hade förbjudit oppositionens ledare att uttala sig, skulle de inte ha vågat göra det.

Oppositionen förklarade vidare, att den i sitt framträdande här på utvidgade plenum skulle göra allt för att inte tillspetsa kampen, att den skulle nöja sig med enbart ”klarlägganden”, att den gudbevars inte hade en tanke på att angripa partiet, att den gudbevars inte hade den ringaste avsikt att framlägga några beskyllningar mot partiet och appellera mot dess beslut.

Allt detta är oriktigt, kamrater. Det stämmer absolut inte med verkligheten. Det är hyckleri från oppositionens sida. Fakta, och särskilt Kamenevs uttalande visade, att oppositionsledarnas inlägg på utvidgade plenum inte var några ”klarlägganden” utan ett angrepp mot partiet, ett överfall på partiet.

Vad innebär det att öppet beskylla partiet för högeravvikelse? Det är ett angrepp mot partiet, det är ett utfall mot partiet.

Påvisade inte SUKP(b):s centralkommitté i sitt beslut, att ett framträdande av oppositionen skulle tillspetsa kampen, stimulera friktionskampen? Jo, det gjorde den. Det var just en varning till oppositionen från SUKP(b):s centralkommitté. Kunde Centralkommittén gå längre än så? Nej, det kunde den inte. Varför? Därför att Centralkommittén inte kunde förbjuda oppositionen att tala. Varje partimedlem har rätt att appellera mot ett beslut av partiet hos en högre instans. Centralkommittén kunde inte ignorera denna rätt som tillkommer partimedlemmarna. Följaktligen gjorde SUKP(b):s centralkommitté allt vad som stod i dess makt för att förhindra en ny tillspetsning av kampen, en ny skärpning av fraktionskampen.

Oppositionsledarna, som också är medlemmar av Centralkommittén, måste ha vetat att deras inlägg inte kunde undgå att utnyttas i en appellation mot de av deras parti fattade besluten, i ett utfall mot partiet, ett överfall på partiet.

Således är oppositionens inlägg, särskilt det som gjordes av Kamenev — vilken inte talade endast för sig själv utan för hela oppositionsblocket, ty det tal som han läste upp från ett

²⁹ I *Inprecor* finns Stalins slutord i [Vol 7, No. 8](#). (där har talet rubriken ”Speech of Comrade Stalin in Reply to Discussion on the Inner-Party Questions of the C.P.S.U.”)

Det kan faktiskt vara lärorikt att ta en närmare titt på *Inprecor*-versionerna av Stalins tal. Exempelvis så brukar versioner som senare publiceras i t ex Stalins *Works* eller andra utgåvor vara redigerade. Ibland kan det rör sig om avsevärda ändringar (strykningar, omformuleringar mm), men ibland verkar de närmast löjliga.

Genomgående är att Stalin i originalen för det mesta använder tilltalsordet ”kamrat” när han talar om Trotskij, Zinovjev, Kamenev, Bucharin osv. Det gäller också här: se t ex s. 154 i det aktuella *Inprecor*-numret. På den sidan talas det om ”Comrades Trotsky, Kamenev and Zinoviev” och upprepade gånger om ”Comrade Kamenev” och ”Comrade Trotsky”. Alla sådana ”kamrat”-tilltal har strukits i den svenska översättning som vi här använder (se nästa sida nedan). Detta är ett standardförfarande: Alla som råkat i onåd upphör med retroaktiv verkan att vara kamrater. /MF

manuskript var undertecknat av Trotskij, Kamenev och Zinovjev — detta Kamenevs tal utgör en vändpunkt i oppositionsblockets utveckling från ”förklaringen” av den 16 oktober 1926, i vilken oppositionen gjorde avkall på fraktionskampens metoder, till ett nytt skede i oppositionens existens, då den ånyo tillgriper fraktionsmetoderna i kampen mot partiet.

Härav slutsatsen: Oppositionen har brutit med sin egen ”förklaring” av den 16 oktober 1926 genom att återgå till fraktionskampens metoder.

Det skall vi alltså notera, kamrater. Låt oss inte hyckla. Kamenev hade rätt, när han siade att katten bör kallas en katt. (*Tillrop: ”Alldeles rätt!”. ”Och svinet — ett svin!”*)

2. Trotskij sade i sitt anförande, att ”Stalin efter februarirevolutionen förkunnade en felaktig taktik, vilken Lenin betecknade som en kautskyansk avvikelse”.

Det är inte sant, kamrater. Det är skvaller. Stalin har inte ”förkunnat” någon kautskyansk avvikelse. Att tag hyste en viss tveksamhet efter återkomsten från förvisningen har jag inte hemlighållit och skrev själv om det i broschyren ”På väg till Oktober”. Men vem av oss har inte hyst en flyktig tveksamhet? Vad beträffar hos Lenins ståndpunkt och hans Aprilteser 1917 — varom frågan just rör sig här — så vet partiet mycket väl, att jag vid den tiden stod i samma led som kamrat Lenin mot Kamenev och hans grupp, som då bekämpade Lenins teser. De som känner till protokollen från vårt partis aprilkonferens år 1917 måste veta, att jag stod i samma led som Lenin och tillsammans med honom kämpade mot Kamenevs opposition.

Tricket här består i att Trotskij har förväxlat mig med Kamenev. (*Skratt och applåder.*)

Sanningen är att Kamenev den tiden stod i opposition mot Lenin, mot hans teser, mot partimajoriteten och företrädde en ståndpunkt, som gränsade till ”fosterlandsförsvaret”. Sanningen är att Kamenev den tiden, exempelvis i mars, skrev artiklar i ”Pravda”, vilka ganska nära sammanföll med ”fosterlandsförsvarets” ståndpunkt och för vilka jag naturligtvis inte i någon mån kan bära ansvaret.

Trotskij's malör består i att han här har förväxlat Stalin med Kamenev.

Men var befann sig Trotskij då, vid tiden för aprilkonferensen 1917, när partiet bekämpade Kamenevs grupp, i vilket parti återfanns han då — i det vänstermensjevikiska eller det högermensjevikiska — och varför tillhörde han inte Zimmerwaldvänstern³⁰? Det må Trotskij själv tala om för oss, låt vara att det skulle ske i pressen. Men att han den tiden inte tillhörde vårt parti, det är ett faktum som Trotskij inte borde glömma.

3. Trotskij sade i sitt anförande, att ”Stalin begått ett ganska allvarligt fel i den nationella frågan”. Vilket fel och under vilka omständigheter — det nämnde Trotskij likväl inte.

Det är inte sant, kamrater. Det är skvaller. Jag har aldrig haft några meningsskiljaktigheter i den nationella frågan vare sig med partiet eller med Lenin. Trotskij anspelar här synbarligen på ett betydelselöst intermezzo, då kamrat Lenin före vår tolfte partikongress förehöll mig att jag förde en alltför sträng organisationspolitik gentemot de halvnationalistiska, halvkommunistiska grusierna av samma slag som Mdivani, vilken nyligen var vår handelsrepresentant i Frankrike, och att jag ”förföljde” dem. Senare visade dock fakta, att de s. k. ”avvikarna”,

³⁰ Zimmerwaldvänstern var en grupp vänstersinnade internationalister, vilken bildades av V. I. Lenin på internationalisternas första konferens i Zimmerwald (Schweiz) den 5-8 september 1915. Inom Zimmerwaldvänstern var det endast bolsjevikpartiet med V. I. Lenin i spetsen, som intog den enda riktiga, helt konsekventa ställningen mot kriget. Om Zimmerwaldvänstern se ”Sovjetunionens kommunistiska partis (bolsjevikerna) historia. Kortfattad kurs.” Sthlm, Arbetarkultur 1939, s. 209.

personer av Mdivanis typ, i själva verket hade förtjänat en strängare behandling än vad jag, såsom en av sekreterarna i vårt partis Centralkommitté, utsatte dem för.³¹

Senare händelser visade, att ”avvikarna” är en i upplösning stadd fraktion av den mest ohöljda opportunisten. Må Trotskij bevisa att det inte förhåller sig så. Lenin kände inte till och kunde inte ha kännedom om dessa fakta, därför att han var sjuk, låg till sängs och inte hade möjlighet att följa med händelserna. Men vad kan det finnas för samband mellan detta betydelselösa intermezzo och Stalins principiella ståndpunkt? Synbarligen vill Trotskij här med sitt skvaller låta påskina, att det skulle råda något slags ”meningsskiljaktigheter” mellan mig och partiet. Men är det inte ett faktum, att hela Centralkommittén, däribland också Trotskij, enhälligt röstade för Stalins teser i den nationella frågan? Är det inte ett faktum, att denna omröstning ägde rum efter intermezzot med Mdivani och före vår tolfte partikongress? Är det inte ett faktum, att just Stalin och ingen annan höll referatet i den nationella frågan på tolfte kongressen? Var finns då ”meningsskiljaktigheterna” i den nationella frågan och varför var Trotskij egentligen så angelägen om att nämna detta obetydliga intermezzo?

4. Kamenev förklarade i sitt anförande, att vår fjortonde partikongress begick ett fel, då den ”öppnade eld mot vänster”, d. v. s. öppnade eld mot oppositionen. Härav skulle följa att partiet kämpade och fortsätter att kämpa mot den revolutionära kärnan inom partiet. Härav skulle följa att vår opposition är en vänster- och inte en högeropposition.

Allt detta är nonsens, kamrater. Det är skvaller som våra oppositionsmän sprider. Fjortonde kongressen tänkte inte på att öppna eld mot den revolutionära majoriteten och kunde inte göra det. I själva verket öppnade den eld mot högermännen, mot våra oppositionsmän, som utgör en högeropposition, även om de draperar sig i en ”vänster”-toga. Naturligtvis är oppositionen hågad att anse sig vara en ”revolutionär vänster”. Men vår fjortonde partikongress fastställde i motsats härtill, att oppositionen endast maskerar sig med ”vänster”-fraser, medan den i verkligheten är en opportunistisk opposition. Vi vet, hur högeroppositionen ofta maskerar sig med en ”vänster”-toga för att vilseleda arbetarklassen. ”Arbetaroppositionen” ansåg sig också vara mera vänstersinnad än alla andra, fast den i verkligheten var mera högersinnad än alla andra. Den nuvarande oppositionen anser sig också vara mera vänstersinnad än alla andra, men det praktiska livet och den nuvarande oppositionens hela arbete visar, att den är en samlingspunkt och en härd för alla opportunistiska högerströmningar från ”arbetaroppositionen” och trotskismen till ”nya oppositionen” och souvariner av alla kulörer.

Kamenev gjorde sig skyldig till ”en smula” fiffel i frågan om ”vänstern” och ”högern”.

5. Kamenev anförde ett citat ur Lenins verk, där det heter att vi ännu inte fulländat det socialistiska fundamentet för vår hushållning, samt förklarade att partiet begår ett fel i och med att det skulle påstå, att vi redan fulländat det socialistiska fundamentet för vår hushållning.

Detta är struntprat, kamrater. Det är småaktigt skvaller från Kamenevs sida. Partiet har ännu aldrig förklarat, att det redan fulländat det socialistiska fundamentet för vår hushållning. Striden rör sig nu alls inte om, huruvida vi redan fulländat det socialistiska fundamentet för vår hushållning eller inte. Det är inte därom striden rör sig nu. Striden rör sig endast om huruvida vi med egna krafter *kan* eller *inte kan* fullända det socialistiska fundamentet för vår hushållning. Partiet påstår, att vi har möjlighet att fullända det socialistiska fundamentet för vår hushållning. Oppositionen bestrider detta och glider därmed in på defaitismens och

---

³¹ Kommentar: Här bagatelliserar Stalin konflikten med de georgiska bolsjevikerna, som Lenin ägnade stor uppmärksamhet i sitt ”testamente”, i anteckningarna från 30-31 december (se [Brev till kongressen m m](#)) och [Sista breven](#) (mars 1923). En utförlig redogörelse för Georgienaffären ges av Moshe Lewin i [Lenins sista strid](#). /MF

kapitulationens väg. Det är just därom striden rör sig nu. Kamenev har på känn att hans ståndpunkt är ohållbar och försöker slingra sig ifrån denna fråga. Men det skall inte lyckas honom.

Kamenev gjorde sig skyldig till ytterligare ”en smula” fiffel.

6. Trotskij förklarade i sitt anförande, att han ”föregrep Lenins politik i mars—april 1917”. Således skulle Trotskij ha ”föregripit” kamrat Lenins Aprilteser. Således skulle Trotskij redan i februari—mars 1917 självständigt ha kommit till den politik, som kamrat Lenin förfäktade i sina Aprilteser i april—maj 1917.

Tillåt mig säga, kamrater, att detta är ett dumt och otillständigt skryt. Trotskij, som ”föregriper” Lenin — det är en löjeväckande bild. Bönderna har alldeles rätt, när de i sådana fall säger: ”Det är som att jämföra en fluga med ett torn”. (*Skratt.*) Trotskij, som ”föregriper” Lenin ... Må Trotskij försöka träda fram och bevisa det i pressen. Varför har han inte försökt göra det ens en enda gång? Trotskij ”föregrep” Lenin! ... Hur skall man då förklara det faktum, att kamrat Lenin ända från sin ankomst till Ryssland i april 1917 ansåg det nödvändigt att ta avstånd från Trotskijs ståndpunkt? Hur skall man förklara det faktum, att den ”föregripne” ansåg det nödvändigt att avgränsa sig från ”föregriparen”? Är det inte ett faktum, att Lenin i april 1917 flera gånger förklarade, att han inte hade någonting att göra med Trotskijs huvudformel: ”Bort med tsaren, fram för en arbetarregering”? Är det inte ett faktum, att Lenin vid den tiden flera gånger förklarade, att han inte hade något gemensamt med Trotskij, som försökte hoppa över bonderörelsen, över agrarrevolutionen?³²

Var finns då ”föregripandet”?

Slutsatsen: Vi behöver fakta och inte fantasier och skvaller, men oppositionen föredrar att operera med fantasier och skvaller.

2. Varför fienderna till proletarietets diktatur prisar oppositionen

Jag sade i mitt referat, att fienderna till proletarietets diktatur, mensjevikerna och kadeterna bland de ryska emigranterna, prisar oppositionen. Jag sade att de prisar oppositionen för dess arbete, som går ut på att undergräva partiets enhet och följaktligen undergräva proletarietets diktatur. Jag anförde en rad citat, som visar att fienderna till proletarietets diktatur prisar oppositionen just därför att den genom sitt arbete släpper lös de antiproletära krafterna i landet, bemödar sig att diskreditera vårt parti, diskreditera den proletära diktaturen och därmed underlättar verket för fienderna till proletarietets diktatur.

Till svar på detta åberopade sig Kamenev (och även Zinovjev) att börja med på kapitalistpressen i väster, vilken påstås berömma vårt parti och likaså Stalin, och sedan åberopade han sig på Ustrjalov, en smenavechman³³ och representant för de borgerliga specialisterna i vårt land, vilken solidariserar sig med vårt partis ståndpunkt.

Vad kapitalisterna beträffar, så råder det bland dem stora meningsskiljaktigheter ifråga om vårt parti. För en tid sedan berömde man exempelvis i den amerikanska pressen Stalin för att

³² Hur vacklar logiken betänkligt. Om nu Lenin var så kritisk mot Trotskij redan vid denna tidpunkt, varför ansträngde han sig då för att få Trotskij att gå med i bolsjevikpartiet, och varför fick Trotskij omedelbart ledande poster i detta parti? Och varför fick Trotskij i uppgift att leda förhandlingarna med tyskarna om att få slut på kriget? Och när inbördeskriget bröt ut, hur kunde Trotskij få i uppdrag att leda uppbygget av Röda armén? / MF

³³ Smenavechman — anhängare av en borgerlig politisk strömning, som 1921 uppkom bland ryska borgerliga emigranter utomlands och fick namn efter tidskriften ”Smena Vech”. Denna strömning återspeglade åsikterna hos den nya bourgeoisin och de borgerliga intellektuella i Sovjetryssland, vilka i samband med den nya ekonomiska politikens införande avstod från öppen, väpnad kamp mot sovjetmakten och räknade med att sovjetsystemet gradvis skulle urarta till en vanlig borgerlig republik. Ustrjalov var smenavechströmningens ideolog.

han, som det påstods, skulle ge amerikanerna möjlighet att erhålla stora koncessioner. Men nu överöser man Stalin med ovet och påstår att han "lurat" amerikanerna. En gång tryckte man i borgarpressen en karikatyr av Stalin, där han står med ett ämbar vatten i händerna och släcker revolutionens eld. Men sedan kom en annan karikatyr som vederlade den första — där står Stalin också med ett ämbar i handen, men nu innehåller det inte vatten utan fotogen, och del visar sig att Stalin inte släcker revolutionens eld utan gjuter olja på den. (Applåder, skratt.)

Som ni ser så råder det bland kapitalisterna stora meningsskiljaktigheter beträffande både vårt partis ståndpunkt och Stalins ståndpunkt.

Låt oss nu ta itu med frågan om Ustrjalov. Vem är Ustrjalov? Ustrjalov är en representant för de borgerliga specialisterna och den nya bourgeoisin överhuvud taget. Han är en klassfiende till proletariatet. Det är obestridligt. Men det finns fiender av olika slag. Det finns klassfiender, som inte kan förlika sig med sovjetmakten och bemödar sig att störta den till varje pris. Det finns också sådana klassfiender, som på ett eller annat sätt förlikar sig med sovjetmakten. Det finns fiender, som försöker bana väg för att störta proletariatets diktatur. Det är mensjevikerna, socialistrevolutionärerna, kadeterna m. fl. Men det finns också sådana fiender, som samarbetar med sovjetmakten och, i förhoppning om att diktaturen gradvis skall försvagas och urarta och sedan, tillmötesgå den nya bourgeoisins intressen — bekämpar dem som går in för att störta sovjetmakten. Till denna kategori av fiender hör Ustrjalov.

I vilket syfte återopade sig Kamenev på Ustrjalov? Måhända för att visa, att vårt parti har urartat och att det är därför som Ustrjalov prisar Stalin eller vårt parti överhuvud taget? Synbarligen inte i detta syfte, ty Kamenev vågade inte säga detta rent ut. Varför återopade sig då Kamenev på Ustrjalov? Påtagligen för att göra en antydan om "urartning".

Kamenev glömde dock att nämna, att samme Ustrjalov har prisat Lenin ännu mera. Hela vårt parti känner till Ustrjalovs berömmande artiklar om Lenin. Vad är det då fråga om? Kan det vara så att kamrat Lenin hade "urartat" eller börjat "urarta" då han införde Nep? Man behöver bara ställa denna fråga för att inse, hur ytterligt absurt ett dylikt antagande om "urartning" är.

Alltså — varför prisar Ustrjalov Lenin och vårt parti och varför prisar mensjevikerna och kadeterna oppositionen? Det är den fråga som allra först måste besvaras och som Kamenev med alla medel söker kringgå.

Mensjevikerna och kadeterna prisar oppositionen för att den undergräver vårt partis enhet, försvagar proletariatets diktatur och därmed underlättar mensjevikernas och kadeternas ansträngningar för att störta sovjetmakten. Detta bevisas av citaten. Ustrjalov åter prisar vårt parti för att sovjetmakten har infört Nep, gett tillträde åt privatkapitalet och gett tillträde åt borgerliga specialister, vilkas bistånd och erfarenheter proletariatet behöver.

Mensjevikerna och kadeterna prisar oppositionen för att den genom sitt fraktionsarbete hjälper dem att förbereda betingelserna för att störta proletariatets diktatur. Men ustrjalovarna, som vet att det inte går att störta diktaturen, avvisar tanken på att störta sovjetmakten, försöker säkra sig en vrå nära proletariatets diktatur, söker nästla in sig hos den och — prisar partiet för att det infört Nep och på vissa villkor tillåtit den nya bourgeoisin, som vill utnyttja sovjetmakten för sina klassyften, men som sovjetmakten själv utnyttjar för den proletära diktaturens syften.

Här ligger skillnaden mellan de olika klassfienderna till proletariatet i vårt land.

Här ligger den djupa orsaken till att mensjevikerna och kadeterna prisar oppositionen, medan herrarna ustrjalovar prisar vårt parti.

Jag skulle vilja rikta er uppmärksamhet på Lenins ståndpunkt i denna fråga.

”I vår Sovjetrepublik”, säger Lenin, ”är det sociala systemet grundat på samarbete mellan två klasser: arbetarna och bönderna, till vilket samarbete nu också 'nepmännen', d. v. s. bourgeoisin, på vissa betingelser erhållit tillträde.” (Lenin, b. XXVII, s. 405.)

Just för att den nya bourgeoisin erhållit tillträde till ett visst villkorligt samarbete, givetvis på bestämda villkor .och under sovjetmaktens kontroll — just därför prisar Ustrjalov vårt parti i förhoppning om att kunna haka sig fast vid denna tillåtelse och utnyttja sovjetmakten till förmån för bourgeoisins syften. Men vi, partiet, har andra beräkningar: att utnyttja representanterna för den nya bourgeoisin, deras rön och kunskaper, i akt och mening att sovjetisera och assimilera en del av dem och vraka den andra delen, som visar sig omöjlig att sovjetisera.

Är det inte ett faktum, att Lenin gjorde skillnad mellan den nya bourgeoisin samt mensjeviker och kadeterna, att han tillät och utnyttjade den förstnämnda men föreslog att de senare skulle arresteras?

Härom skrev kamrat Lenin följande i sin ”Om skatt i livsmedel”:

”Man behöver inte vara rädd för att låta kommunisterna 'gå i lära' hos de borgerliga specialisterna, inklusive köpmännen, de småkapitalistiska kooperatorerna och kapitalisterna. Man skall ta lärdom av dem, till formen på ett annat men i sak på samma sätt som man studerat och lärt av de militära specialisterna. Resultaten av 'lärdomen' skall prövas endast genom praktisk erfarenhet: gör din sak bättre än de borgerliga specialisterna vid din sida, försök att på ett eller annat sätt få till stånd en höjning av jordbruket, en höjning av industrin, en utveckling av omsättningen mellan jordbruket och industrin. Knussla inte när det gäller att betala för 'lärdomen' — det skadar inte att betala dyra läropengar, bara man lär sig ordentligt.” (Lenin, b. XXVI, s. 352.)

Så talade Lenin om den nya bourgeoisie och de borgerliga specialisterna, som Ustrjalov representerar. Och här är vad Lenin sade om mensjeviker och socialistrevolutionärerna:

”De 'partilösa' däremot, som i själva verket inte är något annat än mensjeviker och socialistrevolutionärer, förklädda i partilöshetens skrud å la Kronstadt³⁴ som är på modet, bör man omsorgsfullt hålla i fängelse eller skicka till Berlin till Martov, så att de fritt kan njuta av den rena demokratins alla behag och fritt utbyta tankar med Tjernov, Miljukov och de grusiska mensjeviker.” (Samma arbete, s. 352.)

Så sade Lenin.

Måhända oppositionen inte är ense med Lenin? Låt den då säga det rent ut.

Detta är förklaringen till att mensjeviker och kadeter häktas hos oss, medan vi på vissa villkor och med vissa inskränkningar tillåter den nya bourgeoisin för att, samtidigt som vi bekämpar den med åtgärder av ekonomisk art och steg för steg övervinner den, dra nytta av dess erfarenheter och kunskaper för vårt ekonomiska uppbygge.

Härav följer således att vissa klassfiender, exempelvis Ustrjalov, prisar vårt parti för att vi infört Nep och gett bourgeoisin tillstånd till ett visst villkorligt och begränsat samarbete med det bestående sovjetsystemet, varvid vår avsikt är att till förmån för vårt uppbygge dra nytta av denna bourgeoisis kunskaper och erfarenheter, vilket vi som bekant gör, inte utan framgång. Andra klassfiender däremot, såsom mensjeviker och kadeterna, prisar oppositionen för att dess arbete syftar till att undergräva vårt partis enhet, undergräva proletariats diktatur samt underlätta mensjevikernas och kadeternas ansträngningar för att störta diktaturen.

Jag hoppas att oppositionen äntligen skall inse, hur stor skillnaden är mellan berömmet av det förra slaget och berömmet av det senare slaget.

³⁴ Här menas den kontrarevolutionära revolten i Kronstadt i mars 1921, vilken leddes av vitgardister förbundna med socialistrevolutionärer, mensjeviker och representanter för främmande stater.

3. Det finns fel av olika slag

Oppositionen talade här om vissa fel, som begåtts av enskilda medlemmar i Centralkommittén. Det har naturligtvis förekommit enskilda fel. Några absolut ”ofelbara” personer finns det inte hos oss. Sådana människor existerar överhuvud taget inte. Men det finns fel av olika slag. Det finns fel som deras upphovsmän inte fasthåller vid och från vilka inga plattformar, strömningar och fraktioner växer fram. Sådana fel är snart glömda. Men det finns ett annat slags fel, som deras upphovsmän fasthåller vid och från vilka fraktioner, plattformar och kamp inom partiet växer fram. Sådana fel kan inte glömmas så hastigt.

Man måste strängt skilja mellan dessa båda kategorier av fel.

Trotskij säger exempelvis, att jag en gång begick ett fel som berörde utrikeshandelsmonopolet. Det stämmer. Vid den tid då våra anskaffningsorgan var desorganiserade föreslog jag verkligen att man temporärt skulle öppna en av våra hamnar för spannmålsexport. Men jag fasthöll inte vid mitt fel och rättade det genast efter överläggningar med Lenin. Jag skulle kunna räkna upp dussintals och hundratals liknande fel som Trotskij begått, vilka rättades av CK och vilka han sedan inte fasthöll vid. Om jag skulle företa mig att räkna upp alla de fel — mycket allvarliga, mindre allvarliga och föga allvarliga — som Trotskij begick under sitt arbete i Centralkommittén men som han inte fasthöll vid och som sedan glömdes bort, så skulle jag få lov att hålla flera referat om den saken. Men jag anser att man i en politisk kamp, i en politisk polemik inte bör tala om dylika fel utan om de fel, som senare gav upphov till plattformar och förorsakade kamp inom partiet.

Trotskij och Kamenev har dock tagit upp just sådana fel, som inte gav upphov till oppositionella strömningar och som snart glömdes. Och eftersom oppositionen har tagit upp just dessa frågor, så tillåt också mig att här erinra om några fel av detta slag, som på sin tid begåtts av oppositionens ledare. Det kanske kan tjäna som en läxa för dem, så att de en annan gång inte försöker klamra sig fast vid fel som redan är glömda.

Det var en tid då Trotskij i vårt partis Centralkommitté påstod, att sovjetmakten hängde på en tråd, att ”hanen redan hade galit” och att sovjetmakten hade endast några månader, om inte rentav bara några veckor kvar att leva. Det var år 1921. Det var ett mycket farligt fel, som bar vittne om Trotskijs farliga inställning. Men Centralkommittén skrattade ut Trotskij för detta, och eftersom han inte fasthöll vid sitt fel så glömdes det.

Det var en tid — det var år 1922 — då Trotskij föreslog att våra industriföretag och truster skulle tillåtas att pantsätta statsegendom, däribland också grundkapitalet, hos privatkapitalister för att erhålla kredit.

(Kamrat Jaroslavskij: ”Det är vägen till kapitulation.”) Mycket troligt. I varje fall skulle det ha varit en förutsättning för avnationaliseringen av våra företag. Men Centralkommittén avvisade denna plan. Trotskij kämpade först men upphörde sedan att fasthålla vid sitt fel, och detta glömdes.

Det var en tid — det var år 1922 — då Trotskij föreslog en rigorös koncentration av vår industri, en så vanvettig koncentration att den oundvikligt skulle ha utestängt omkring en tredjedel av vår arbetarklass från fabrikerna och verkstäderna. Centralkommittén avvisade Trotskijs förslag såsom skolastiskt, absurt och politiskt farligt. Trotskij framhöll flera gånger för Centralkommittén, att vi i alla fall framledes skulle nödgas slå in på denna väg. Vi beträdde emellertid inte denna väg. *(Tillrop: ”Då hade man måst stänga Putilovverken.”)* Ja, så hade det nog gått. Men efteråt upphörde Trotskij att hålla fast vid sitt fel och det glömdes.

Och så vidare i samma stil.

Eller låt oss ta Trotskijs vänner, Zinovjev och Kamenev, som så gärna och ofta påminner om att Bucharin en gång sade: ”Berika er!”, och som ständigt tråder dansen kring dessa ord.

Det var år 1922 som vi dryftade Urquart-koncessionen och denna koncessions förslavande villkor. Nåväl? Är det inte ett faktum, att Kamenev och Zinovjev föreslog att vi skulle acceptera Urquart-koncessionens förslavande villkor och därvid yrkade på sitt förslags antagande? Centralkommittén avvisade emellertid Urquartkoncessionen, Zinovjev och Kamenev höll inte längre fast vid sitt fel, och felet glömdes.

Eller låt oss exempelvis ta ännu ett av Kamenevs fel, vilket jag inte skulle vilja ta upp men som Kamenev tvingar mig att påminna om, då han tråkat ut oss med sina påpekanden om Bucharins fel, ett fel som Bucharin för länge sedan rättat och utplånat. Jag syftar på ett intermezzo med Kamenev i förvisningen i Sibirien efter februarirevolutionen, då han tillsammans med kända sibiriska köpmän (i Atjinsk) var med om att sända ett hälsningstelegram till konstitutionalisten Michail Romanov (rop: ”Vilken skam!”), samme Michail Romanov, till vilken tsaren vid sin abdikation överlämnade ”rätten till tronen”. Det var naturligtvis ett ytterst dumt fel, och för det fick Kamenev en ordentlig skrapa av vårt parti vid aprilkonferensen 1917. Men Kamenev erkände sitt fel och det glömdes.

Behöver man erinra om fel av detta slag? Naturligtvis inte, ty de är glömda och för länge sedan avpolletterade. Varför håller då Trotskij och Kamenev på med att sticka dylika fel under näsan på sina opponenter i partiet? Är det inte klart, att de därmed bara nödgar oss att påminna om de talrika fel som oppositionens ledare begått? Och vi är tvungna att göra det, om också bara för att vänja oppositionen av med tjat och skvaller.

Men det finns fel av ett annat slag, fel som deras upphovsmän håller fast vid och från vilka sedan fraktionella plattformar växer fram. Det är fel av en helt annan natur. Sådana fel är det partiets uppgift att uppdaga och övervinna. Ty endast genom att övervinna dessa fel kan man förankra marxismens principer i partiet, bevara partiets enhet, förintia fraktionsväsendet och skapa garanti för att dylika fel inte upprepas.

Tag exempelvis Trotskijs fel vid tiden för Brest-freden, vilket växte ut till en hel plattform mot partiet. Bör man bekämpa sådana fel öppet och beslutsamt? Ja, det bör man.

Eller ett annat fel, som Trotskij begick under fackföreningsdiskussionen och som utlöste en landsomfattande diskussion inom vårt parti.

Eller exempelvis Zinovjevs och Kamenevs fel i oktober 1917, vilket förorsakade en kris i partiet före oktoberupproret.

Eller exempelvis oppositionsblockets nuvarande fel, vilka utmynnat i en fraktionsplattform och kamp mot partiet.

Och så vidare i samma stil.

Bör man bekämpa sådana fel öppet och energiskt? Ja, det bör man.

Kan man förbigå sådana fel med tystnad, då det är fråga om meningsskiljaktigheter inom partiet? Naturligtvis inte.

4. Proletariatets diktatur enligt Zinovjev

Zinovjev talade i sitt anförande³⁵ om proletariatets diktatur och påstod, att Stalin ger en oriktig förklaring av begreppet proletariatets diktatur i sin bekanta artikel ”Till leninismens frågor”.

---

³⁵ Hela Zinovjevs tal, finns i svensk översättning: [Tal vid EKKI:s sjunde utvidgade plenarmöte \(november-december 1926\)](#) / MF

Det är struntprat, kamrater. Zinovjev försöker här vältra skulden över på en annan. I själva verket kan det endast vara tal om att Zinovjev förvränger den leninska uppfattningen om proletariats diktatur.

Zinovjev har två versioner beträffande proletariats diktatur, av vilka ingendera kan kallas marxistisk och vilka totalt motsäger varandra.

Första versionen. Utgående från den riktiga premisen, att partiet är den förnämsta ledande kraften i den proletära diktaturens system, kommer Zinovjev till den absolut felaktiga slutsatsen, att proletariats diktatur är partiets diktatur. Därmed identifierar Zinovjev partiets diktatur med proletariats diktatur.

Men vad betyder det att identifiera partiets diktatur med proletariats diktatur?

Det betyder för det första att sätta likhetstecken mellan klass och parti, mellan det hela och en del av det hela, vilket är absurt och absolut ologiskt. Lenin identifierade aldrig partiet med klassen och kunde inte heller göra det. Mellan partiet och klassen står en hel rad partilösa proletära massorganisationer, och bakom dessa organisationer står proletärklassens hela massa. Att ignorera den roll och den betydelse, som tillkommer dessa partilösa massorganisationer och ännu mera hela massan av arbetarklassen, och att tro att partiet kan ersätta proletariats partilösa massorganisationer och hela den proletära massan överhuvud taget — det vore att avskära partiet från massorna, att byråkratisera partiet till det yttersta, förvandla partiet till en ofelbar kraft och i partiet inplantera ”netjajevmetoder”³⁶ och en ”araktjejev-regim”³⁷.

Det behöver inte sägas, att Lenin inte har någonting gemensamt med en dylik ”teori” om proletariats diktatur.

Det betyder för det andra att uppfatta partiets diktatur inte i bildlig mening, inte i betydelsen av det ledarskap som partiet utövar över arbetarklassen, just så som kamrat Lenin uppfattade den, utan enligt den exakta betydelsen av ordet ”diktatur”, d. v. s. att ledarskapet ersättes med *våld* från partiets sida gentemot arbetarklassen. Ty vad betyder diktatur enligt ordets exakta mening? Diktaturen är enligt ordets exakta mening en makt som stöder sig på våldet, ty utan våldselement finns det ingen diktatur, uppfattad enligt ordets exakta mening. Kan partiet vara en makt, som stöder sig på våld gentemot sin egen klass, gentemot arbetarklassens flertal? Naturligtvis inte. I motsatt fall skulle det inte vara en diktatur över bourgeoisin utan en diktatur över arbetarklassen.

Partiet är sin klass' lärare, vägvisare och ledare, men inte en makt som stöder sig på våld gentemot arbetarklassens flertal. Annars vore det meningslöst att tala om övertygelsemetoden såsom huvudmetoden för det proletära partiets arbete inom arbetarklassens led. Annars vore det meningslöst att säga, att partiet måste övertyga de breda proletärmassorna om att dess politik är riktig, att partiet endast i den mån det fullgör denna uppgift kan anse sig vara ett verkligt massparti, som förmår leda proletariatet till kamp. Annars vore partiet tvunget att ersätta övertygelsemetoden med befallningar och hotelser gentemot proletariatet, vilket är absurt och fullständigt oförenligt med den marxistiska uppfattningen om proletariats diktatur.

---

³⁶ Netjajevmetoden var en konspirations- och terrortaktik, som fick namn efter en rysk anarkist, bakunin-anhängaren S. G. Netjajev. I slutet av 1860-talet bildade Netjajev i Ryssland en sluten och från massorna isolerad sammansvärjningsorganisation, vars medlemmar icke tilläts ge uttryck åt sin vilja eller sin mening.

³⁷ Araktjejevregimen var den regim av oinskränkt polisvälde, godtycke från militärklickens sida och övervåld mot folket, vilken härskade i Ryssland under 1800-talets första kvartal och fick namn efter den reaktionära statsmannen greve Araktjejev.

Till en sådan orimlighet leder Zinovjevs ”teori” om att identifiera partiets diktatur (ledarskap) med proletariats diktatur.

Det behöver inte sägas, att Lenin inte har någonting gemensamt med denna ”teori”.

Det var mot denna absurditet jag opponerade mig i min artikel ”Till leninismens frågor”, då jag uppträdde mot Zinovjev.

Det kanske inte skadar att nämna, att artikeln skrevs och lämnades till tryck med fullt samtycke och gillande från de ledande kamraterna i vårt parti.

Så står det till med Zinovjevs första version av proletariats diktatur.

Och här är den andra versionen. Medan den första versionen förvränger leninismen i en riktning, så förvränger den andra versionen den i en helt annan och direkt motsatt riktning. Den andra versionen består i att Zinovjev inte definierar proletariats diktatur såsom ett av en klass, av proletärerens klass, utövat ledarskap, utan såsom ett ledarskap utövat av två klasser, arbetarna och bönderna.

Härom säger Zinovjev följande:

”Nu ligger *ledarskapet*, rodret, inriktningen av det statliga livet i händerna på *två klasser* — arbetarklassen och bönderna.” (G. Zinovjev, ”Arbetar- och bondeförbundet och Röda armén”, förlaget Priboj, Leningrad 1925, s. 4.)

Går det att bestrida, att vi nu har proletariats diktatur? Nej, det går inte. Vari består proletariats diktatur i vårt land? Enligt Zinovjev skulle den bestå i att vårt lands statliga liv ledes av två klasser. Är detta förenligt med den marxistiska uppfattningen om proletariats diktatur? Naturligtvis inte.

Lenin säger att proletariats diktatur innebär att herraväldet innehas av *en* klass, proletärerens klass. Då det består ett förbund mellan proletariatet och bönderna, kommer detta proletariats *allenväld* till uttryck i att den ledande kraften i detta förbund är proletariatet, dess parti, som inte delar och inte kan dela ledningen av det statliga livet med en annan kraft eller ett annat parti. Allt detta är så elementärt och obestridligt, att det knappast är nödvändigt att förklara dessa elementära ting. Men enligt Zinovjev betyder proletariats diktatur, att det är två klasser som innehar ledningen. Varför skulle då en sådan diktatur kallas proletariats diktatur och inte proletariatets och böndernas diktatur? Och är det inte klart, att enligt Zinovjevs uppfattning om proletariats diktatur ledningen måste utövas av två partier i överensstämmelse med de två klasser, som står vid ”det statliga livets roder”? Vad kan det finnas för gemensamt mellan denna Zinovjevs ”teori” och den marxistiska uppfattningen om proletariats diktatur?

Det behöver inte sägas, att Lenin inte har någonting gemensamt med denna ”teori”.

Slutsats: Zinovjev förvränger på ett uppenbart sätt den leninska läran om proletariats diktatur, oavsett om det gäller den första eller den andra versionen av hans ”teori”.

5. Trotskij's orakelmässiga uttalanden

Jag skulle vidare vilja dröja vid några Otvetydiga uttalanden av Trotskij, vilka i grund och botten är avsedda att föra folk bakom ljuset. Jag skall bara anföra några fakta.

Ett första faktum. På frågan, hur Trotskij förhåller sig till sitt mensjevnikiska förflutna, svarade han inte utan ett visst effektsökeri:

”Enbart det faktum, att jag inträdde i bolsjevikipartiet ... enbart detta faktum visar i och för sig, att jag vid partiets tröskel nedlade allt som dittills skilde mig från bolsjevismen.”

Vad betyder det att ”vid partiets tröskel nedlägga allt som skilde” Trotskij ”från bolsjevismen”? Remmele hade rätt, när han då utropade: ”Hur kan man nedlägga sådana ting vid partiets tröskel?” Och sannerligen, hur kan man nedlägga sådant avskräde vid partiets tröskel? (*Skratt.*) Trotskij har lämnat denna fråga obesvarad.³⁸

Dessutom, vad betyder det att Trotskij nedlade sina mensjevikiska kvarlevor vid partiets tröskel? Nedlade han dessa ting vid partiets tröskel för att hålla dem i reserv för framtida strider i partiet, eller tog han helt enkelt och brände dem? Det ser verkligen ut som om Trotskij nedlade dem vid partiets tröskel för att hålla dem i reserv. Ty hur skall man annars förklara Trotskijs permanenta meningsskiljaktigheter med partiet, vilka började kort efter hans inträde i partiet och än i dag inte upphört?

Döm själva. 1918 — Trotskijs meningsskiljaktigheter med partiet i frågan om Brest-freden samt kampen inom partiet. 1920-21 — Trotskijs meningsskiljaktigheter med partiet om fackföreningsrörelsen samt den landsomfattande diskussionen. 1923 — Trotskijs meningsskiljaktigheter med partiet i huvudfrågorna om uppbygget av partiet och om den ekonomiska politiken samt diskussionen inom partiet. 1924 — Trotskijs meningsskiljaktigheter med partiet om värderingen av Oktoberrevolutionen och om partiets ledarskap samt diskussionen inom partiet. 1925-26 — Trotskijs och hans oppositionsblocks meningsskiljaktigheter med partiet om vår revolutions och dagspolitikens huvudfrågor.

Är det inte väl många meningsskiljaktigheter för en man, som ”vid partiets tröskel nedlagt allt som skilde honom från bolsjevismen”?

Kan man säga att dessa Trotskijs permanenta meningsskiljaktigheter med partiet är en ”tillfälligt inträffad tillfällighet” och inte en följdriktig företeelse?

Det kan man väl knappast säga.

Vilket syftemål kan i så fall detta mer än tvetydiga uttalande av Trotskij fullfölja?

Jag tror det har bara ett syfte: att slå blå dunster i ögonen på åhörarna och vilseleda dem.

Ett annat faktum. Det är känt att Trotskijs ”teori” om den permanenta revolutionen är en fråga av icke ringa betydelse från synpunkten av vårt partis ideologi och perspektiven för vår revolution. Det är känt att denna ”teori” har gjort och fortfarande gör anspråk på att konkurrera med leninismens teori i frågan om vår revolutions drivkrafter. Därför är det fullt förståeligt, att Trotskij flera gånger har blivit tillfrågad, hur han nu, år 1926, förhåller sig till sin ”teori” om den permanenta revolutionen. Och vilket svar gav Trotskij i sitt tal på Kommunistiska internationalens plenum? Ett svar som var mer än tvetydigt. Han sade, att ”teorin” om den permanenta revolutionen uppvisar vissa ”luckor” och att några aspekter av denna ”teori” inte bekräftats i vår revolutionära praxis. Härav följer att om det också finns några aspekter av denna ”teori” som uppvisar ”luckor”, så finns det andra aspekter av denna ”teori” som inte uppvisar ”luckor” och därför måste förbli i kraft. Men hur kan vissa aspekter av ”teorin” om den permanenta revolutionen skiljas från de andra? Är inte ”teorin” om den permanenta revolutionen ett enhetligt åsiktssystem? Kan man betrakta ”teorin” om den permanenta revolutionen som en låda i vilken, låt oss säga, två hörn ruttnat medan de två återstående hörnen förblivit oskadda? Och vidare, kan Trotskij i ett sådant fall inskränka sig till att komma med ett enkelt och till intet förpliktande uttalande om ”luckor” i allmänhet utan att nämna, vilka ”luckor” han syftar på och vilka sidor av ”teorin” om den permanenta revolutionen han anser felaktiga? Trotskij talar om vissa ”luckor” i ”teorin” om den permanenta revolutionen, men vilka ”luckor” han syftar på och vilka aspekter av denna ”teori” han anser felaktiga — därom har han inte sagt ett ord. Därför måste Trotskijs uttalande

³⁸ Trotskij kommenterar meningsskiljaktigheterna i sitt [Tal vid EKKI:s 7:e \(utvidgade\) plenarmöte](#) (s. 2) / MF

i denna fråga betraktas som en flykt från frågan, ett försök att slingra sig undan med hjälp av den tvetydiga frasen om ”luckor”, vilken inte förpliktar honom till någonting.

Trotskij handlade i detta fall på samma sätt som vissa sluga orakel gjorde i gamla tider, då de gav de frågande tvetydiga svar, t. ex.: ”Vid övergången av floden kommer en stor här att bli slagen.” *Vilken* flod som skulle överskridas och *vems* här som skulle bli slagen — det fick de frågande själva fundera ut. (*Skratt.*)

6. Zinovjev i rollen av en skolpojke, som citerar Marx, Engels och Lenin

Jag skulle vidare vilja säga några ord om Zinovjevs egendomliga sätt att citera marxismens klassiker. Ett utmärkande drag hos detta Zinovjevskas maner är att han blandar ihop alla perioder och data, vräker dem alla i en hög, lösrycker enskilda teser och formler av Marx och Engels från deras levande samband med verkligheten, förvandlar dem till föråldrade dogmer och på så sätt bryter mot Marx' och Engels' främsta fordran: ”Marxismen är ingen dogm utan en vägledning till handling.”

Här några fakta.

1. Första faktum. Zinovjev anförde i sitt tal det bekanta citatet från Marx' broschyr ”Klasstriderna i Frankrike” (1848-1850), där det heter att ”arbetarklassens uppgift (frågan gäller socialismens seger. *J. St.*) är olöslig inom de nationella gränsernas ram”.

Zinovjev anförde också följande citat ur ett brev från Marx till Engels (1858):

”Den svåra frågan för oss är denna: på kontinenten är revolutionen immanent och kommer också genast att anta en socialistisk karaktär. Kommer den inte oundvikligen att krossas i denna lilla vrå av världen då det borgerliga samhällets rörelse på ett oändligt mycket större territorium *ännu befinner sig i uppåtstigande?*” * (Se *K. Marx och F. Engels*, ”Brev”, s. 74 o. 75.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Zinovjev anför dessa Marx' citat som hänför sig till 40- och 50-talet av förra seklet och kommer till den slutsatsen, att frågan om socialismens seger i enskilda länder därmed lösts negativt *för alla tider och perioder av kapitalismen.*

Kan man säga att Zinovjev har förstått Marx, hans ståndpunkt, hans huvudlinje i frågan om socialismens seger i enskilda länder? Nej, det kan man inte säga. Tvärtom — det framgår av dessa citat, att Zinovjev fullständigt har missförstått Marx och förvrängt Marx' grundläggande ståndpunkt.

Följer det av citaten från Marx, att socialismens seger i enskilda länder är omöjlig under *alla* förhållanden av kapitalismens utveckling? Nej, det gör det inte. Av Marx' ord följer bara, att socialismens seger i enskilda länder är omöjlig endast *om* ”det borgerliga samhällets rörelse ännu befinner sig i *uppåtstigande*”. Men hur går det, om utvecklingsrörelsen hos det borgerliga samhället i sin helhet till följd av företeelsernas förlopp ändrar riktning och börjar följa en nedåtgående linje? Av Marx' ord framgår, att under *sådana* förhållanden försvinner all grund för att förneka möjligheten av socialismens seger i enskilda länder.

Zinovjev glömmer, att citaten från Marx hänför sig till den förmonopolistiska kapitalismens period, då kapitalismen i sin helhet utvecklade sig efter en uppåtstigande linje, då tillväxten av kapitalismen i dess helhet inte åtföljdes av förruttnelseprocess i ett så kapitalistiskt utvecklat land som England, då lagen om utvecklingens olikmässighet ännu inte var och inte kunde vara en så mäktig faktor för kapitalismens upplösning som den blev senare, under monopolkapitalismens, imperialismens period. Tillämpade på den förmonopolistiska kapitalismens period är Marx' ord, enligt vilka arbetarklassens huvuduppgift inte kan lösas i enskilda länder, fullständigt riktiga. Jag sade redan i mitt referat på SUKP(b):s femtonde konferens, att frågan om socialismens seger i enskilda länder tidigare, under den förmonopolistiska kapitalismens tid,

besvarades negativt, och det med full rätt. Men nu, under kapitalismens nuvarande period, då den förmonopolistiska kapitalismen har växt över till imperialistisk kapitalism — kan man nu säga att kapitalismen i sin helhet utvecklar sig efter en uppåtstigande linje? Nej, det kan man inte. Lenins analys av imperialismens ekonomiska natur visar, att det borgerliga samhället i sin helhet befinner sig i nedåtgående under imperialismens period. Lenin har alldeles rätt när han säger, att monopolkapitalismen, den imperialistiska kapitalismen är en *döende* kapitalism. Härom säger kamrat Lenin följande:

”Det är klart, varför imperialismen är en *döende* kapitalism och innebär *övergången* till socialism: monopolet, som växer fram ur kapitalismen, är *redan* kapitalismens bortdöende, början av dess övergång till socialismen. Det väldiga *församhälleligande* av arbetet, som imperialismen åstadkommer (det som dess apologeter, de borgerliga ekonomerna, kallar 'sammanflätning') betyder samma sak.” (Se Lenin, b. XIX, s. 302.)

Den förmonopolistiska kapitalismen, som i sin helhet utvecklar sig efter en uppåtstigande linje, är en annan sak än den imperialistiska kapitalismen, då världen redan är uppdelad mellan kapitalistiska grupper, då kapitalismens språngartade utveckling kräver nya uppdelningar av den redan uppdelade världen genom militära sammandrabbningar, då de konflikter och krig mellan de imperialistiska grupperna som uppstår på denna grund försvagar kapitalismens världsfront, gör den lätt sårbar och skapar möjlighet för att i enskilda länder genombryta denna front. Tidigare, under den förmonopolistiska kapitalismen, föreföll socialismens seger i enskilda länder omöjlig. Numera, under imperialismens period, under den döende kapitalismens period, har socialismens seger i enskilda länder redan blivit möjlig.

Det är detta frågan gäller, kamrater, och det är detta som Zinovjev inte vill inse.

Ni ser att Zinovjev citerar Marx som en skolpojke, avlägsnar sig från Marx' ståndpunkt och klamrar sig fast vid enskilda, från Marx lånade citat men inte tillämpar dessa citat som en marxist utan som en socialdemokrat.

Vari består det revisionistiska maneret att citera Marx? Det revisionistiska maneret att citera Marx består i att ersätta Marx' *ståndpunkt* med citat lånade från enskilda teser av Marx, vilka lösryckts från de konkreta förhållandena under en bestämd epok.

Vari består Zinovjevs maner att citera Marx? Zinovjevs maner att citera Marx består i att ersätta Marx' *ståndpunkt* med bokstavslydelsen, med citat lånade från Marx, vilka lösryckts från det levande sambandet med utvecklingsförhållandena under 1850-talet och förvandlats till en dogm.

Jag tror att kommentarer här är överflödiga.

2. Andra faktum. Zinovjev citerar Engels' ord ur ”Kommunismens grundsatser” (1847) om att en arbetarrevolution ”inte kan äga rum i ett enskilt land”, jämför dessa Engels' ord med mitt uttalande på SUKP(b):s femtonde konferens att vi i SSSR redan fullgjort nio tiondelar av de tolv krav som Engels uppställde, och drar härav två slutsatser: för det första att socialismens seger i enskilda länder är omöjlig, och för det andra att jag i mitt uttalande hade förskönat de nuvarande förhållandena i SSSR.

Vad citaten från Engels beträffar så bör det sägas, att Zinovjev här begår samma fel vid deras tolkning, som han begick när det gällde Marx. Det är klart att Engels under den förmonopolistiska kapitalismens period, en period då det borgerliga samhället i sin helhet utvecklade sig efter en uppåtstigande linje, måste komma till en negativ lösning av frågan om möjligheten för socialismens seger i enskilda länder. Att mekaniskt överföra denna Engels' tes, som hänförde sig till kapitalismens gamla period, på kapitalismens nya period, den imperialistiska perioden — det betyder att förvränga Marx' och Engels' ståndpunkt till förmån för bokstavslydelsen, för ett enskilt citat, som lösryckts från varje förbindelse med de reella utvecklings-

förhållandena under den förmonopolistiska kapitalismens period. Jag sade redan i mitt referat på SUKP(b):s femtonde konferens, att denna Engels' formel på sin tid var den enda riktiga. Men man bör dock förstå att 1840-talet, då det inte kunde vara tal om någon döende kapitalism, inte kan ställas på samma plan som kapitalismens nuvarande utvecklingsperiod, imperialismens period, då kapitalismen i sin helhet är en döende kapitalism. Är det då så svårt att förstå, att det som på den tiden ansågs för omöjligt, blivit möjligt och nödvändigt nu, under kapitalismens nya förhållanden?

Ni ser att Zinovjev också här, när det gäller Engels, alldeles som när det gällde Marx, förblivit trogen sitt revisionistiska maner att citera marxismens klassiker.

Vad Zinovjevs andra slutsats beträffar, så har han direkt förvrängt det som Engels sade i sina 12 krav eller åtgärder beträffande arbetarrevolutionen. Zinovjev framställer saken så, som om Engels i sina 12 krav skulle ge ett *utförligt* program för socialismen ända till klassernas avskaffande, varuproduktionens avskaffande och följaktligen också statens avskaffande. Detta är absolut oriktigt. Det är en fullständig förvrängning av Engels' ord. 1 de 12 krav som Engels uppställde finns inte ett enda ord om klassernas avskaffande, om varuhushållningens avskaffande, om statens avskaffande eller om avskaffande av alla slags former av privategendom. Tvärtom — Engels' 12 krav förutsätter att det skall råda demokrati (med ”demokrati” menade Engels på den tiden proletariats diktatur), att klasserna och varuhushållningen skall finnas till. Engels säger uttryckligen, att hans 12 krav tar sikte på direkt ”angrepp på privategendomen” (men inte dess fullständiga avskaffande), och ”säkerställande av proletariats existens” (men inte avskaffande av proletariatet som klass). Här är Engels' ord:

”Proletariats revolution, som med all sannolikhet skall inträffa, kommer således endast gradvis att omgestalta det nuvarande samhället och först *därefter* kunna avskaffa privategendomen, när den därför nödvändiga kvantiteten produktionsmedel skapats... Den kommer framför allt att upprätta ett demokratiskt statsskick och därmed, direkt eller indirekt, proletariats politiska herravälde ... Demokratin skulle vara alldeles gagnlös för proletariatet, om den inte omedelbart kunde begagnas som medel för att genomföra vidare åtgärder, som *direkt angriper privategendomen och säkerställer proletariats existens*. * De viktigaste av dessa åtgärder, sådana de redan nu framstår såsom följer av de bestående förhållandena, är följande.”

* Kurs. av mig. *J. St.*

Sedan följer uppräkningsen av de redan kända 12 kraven eller åtgärderna. (Se Engels, ”Kommunismens grundsatser”.)

Ni ser således, att det hos Engels inte är fråga om ett utförligt program för socialismen, vilket omfattar avskaffandet av klasserna, staten, varuproduktionen m. m., utan om den socialistiska revolutionens *första steg, de första åtgärder* som är nödvändiga för att gå till direkt angrepp mot privategendomen, säkerställa arbetarklassens existens och befästa proletariats politiska herravälde.

Den enda slutsatsen är: Zinovjev förvrängde Engels, då han tolkade hans 12 krav såsom ett utförligt program för socialismen.

Vad sade jag i mitt slutord på SUKP(b):s femtonde konferens? Jag sade att nio tiondelar av Engels' krav eller åtgärder, vilka utgör den socialistiska revolutionens första steg, redan förverkligats hos oss i SSSR.

Betyder det, att socialismen redan förverkligats hos oss?

Givetvis inte.

Följaktligen har Zinovjev, trogen sitt maner att citera, gjort sig skyldig till ”en smula” fiffel med mitt uttalande på SUKP(b):s femtonde konferens.

Detta är således, varthän Zinovjevs egenartade maner att citera Marx och Engels leder honom.

Zinovjevs maner att citera erinrar mig om en rätt komisk ”historia” om socialdemokraterna, berättad av en svensk revolutionär syndikalist i Stockholm. Det var år 1906 under vårt partis kongress i Stockholm. Denne svenske kamrat skildrade i sin berättelse på ett roande sätt en del socialdemokraters pedantiska sätt att citera Marx och Engels, och vi kongressdelegerater vred oss av skratt när vi hörde på. Här är innehållet av ”historien”. Det var på Krim vid tiden för flottans och infanteriets uppror. Delegater från flottan och infanteriet kommer till socialdemokraterna och säger: Ni har under de senaste åren uppmanat oss att göra uppror mot tsarismen, vi är nu övertygade om att ni har rätt och vi, matros- och soldater, har kommit överens om att göra uppror och kommer nu till er för att få råd. Socialdemokraterna blev bekymrade och svarade, att de inte kunde avgöra frågan om upproret utan att hålla en särskild konferens. Matroserna påpekade att det var ont om tid, att allt redan var förberett och om de inte fick ett klart svar av socialdemokraterna och dessa inte tog hand om ledningen av upproret, så kunde hela saken gå i stöpet. Matroserna och soldaterna gick därifrån i väntan på direktiv, och socialdemokraterna sammankallade en konferens för att dryfta frågan. De tog första bandet av ”Kapitalet”, sedan andra bandet och slutligen tredje bandet. De sökte anvisningar beträffande Krim, Sevastopol eller ett uppror på Krim. Men de kunde inte finna en enda, bokstavligen inte en enda anvisning vare sig om Sevastopol eller Krim eller ett matros- och soldatuppror i något av ”Kapitalets” tre band. (Skratt.) De bläddrade igenom andra verk av Marx och Engels för att finna sådana anvisningar, men till ingen nytta, de fann ingenting. (Skratt.) Vad skulle de ta sig till? Och matroserna hade redan kommit och väntade på svar. Nåja, socialdemokraterna fick lov att erkänna, att de under sådana förhållanden inte kunde ge matroserna och soldaterna några anvisningar. ”Så gick flottans och infanteriets uppror i stöpet”, slutade vår svenske kamrat sin berättelse. (Skratt.)

Denna berättelse innehåller onekligen en hel del överdrifter. Men utan tvivel sätter den också fingret på den sjuka punkten i Zinovjevs maner att citera Marx och Engels.

3. Tredje faktum. Det gäller citaten ur Lenins verk. Hur har inte Zinovjev ansträngt sig för ratt skrapa ihop ett otal citat ur Lenins verk och ”förbluffa” åhörarna. Zinovjev tror synbarligen att ju flera citat han kommer med desto bättre, men han bryr sig föga om vad som säges i citaten och till vilka slutsatser de leder. Men om man undersöker dessa citat, så är det inte svårt att finna, att Zinovjev inte anfört ett enda citat ur Lenins verk som ens antydningssvis skulle tala till förmån för oppositionsblockets nuvarande kapitulationsståndpunkt. Det bör noteras, att Zinovjev av någon anledning inte anförde ett av de viktigaste Lenin-citaten, som bekräftar att lösningen av diktaturens ”ekonomiska problem”, segern för SSSR:s proletariat vid lösningen av detta problem måste anses säkrad.

Zinovjev anförde ett citat ur Lenins broschyr ”Om Kooperationen”, i vilket det heter att vi i SSSR har allt som är nödvändigt och tillräckligt för att bygga upp det fullständiga socialistiska samhället. Men han gjorde inte det ringaste försök att ens antydningssvis ställa frågan, vad detta citat leder till och till vems förmån det talar — till oppositionsblockets förmån eller till SUKP(b) s. Zinovjev sökte bevisa, att det socialistiska uppbyggets seger i vårt land inte är möjlig, men som bevis för denna tes anförde han sådana citat ur Lenins verk, vilka fullständigt kullkastar hans tes.

Här är t. ex. ett av dessa citat:

”Jag har redan flera gånger haft anledning att säga, att jämfört med de framskridna länderna var det lättare för ryssarna att börja den stora proletära revolutionen, men att det kommer att bli svårare för dem att *fortsätta* den och föra den till slutgiltig seger i betydelsen av *det socialistiska samhällets fullständiga organisering*.”* (Se Lenin, b. XXIV, s. 250.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Zinovjev kom inte ens att tänka på, att detta citat inte talar till förmån för oppositionsblocket utan för partiet, ty här talas inte om omöjligheten att bygga socialismen i SSSR utan om svårigheterna i detta bygge, varvid möjligheten att bygga socialismen i SSSR i citatet erkännes såsom någonting självklart. Partiet har ständigt sagt, att det blir lättare att börja revolutionen i SSSR än i de västeuropeiska kapitalistiska länderna men svårare att bygga upp socialismen. Är då erkännandet av detta faktum liktydigt med ett förnekande av möjligheten att bygga upp socialismen i SSSR? Naturligtvis inte. Tvärtom, den enda slutsats som framgår av detta faktum är, att socialismens uppbygge i SSSR är fullt möjligt och nödvändigt, trots svårigheterna.

Då uppstår frågan: För vilket ändamål behövde Zinovjev dylika citat?

Synbarligen för att ”förbluffa” åhörarna med ett otal citat och grumla till vattnet. (*Skratt.*)

Men nu är det klart, skulle jag tro, att Zinovjev inte uppnått sitt syfte och att hans mer än löjliga maner att citera marxismens klassiker spelat honom ett otvetydigt spratt.³⁹

7. Revisionismen enligt Zinovjev

Till sist några ord om hur Zinovjev utlägger begreppet ”revisionism”. Enligt Zinovjev skulle varje förbättring, varje precisering av Marx' eller Engels' gamla formler eller enskilda teser, och än mer deras ersättande med andra formler som motsvarar de nya förhållandena, vara revisionism. Varför, frågar man sig? Är då inte marxismen en vetenskap, och utvecklar sig inte vetenskapen genom att berika sig med nya rön och förbättra de gamla formlerna? Därför, visar det sig, att ”revision” betyder ”omprövning”, och då de gamla formlerna inte kan förbättras och preciseras utan att en viss omprövning av dem äger rum, så skulle varje precisering och förbättring av de gamla formlerna, varje berikande av marxismen genom nya rön och nya formler vara revisionism. Allt detta är naturligtvis löjligt. Men vad kan man göra med Zinovjev, om han själv gör sig löjlig och dessutom inbillar sig att han kämpar mot revisionismen.

Hade exempelvis Stalin rätt att ändra och precisera sin egen formel om socialismens seger i ett land (1924) i full överensstämmelse med leninismens anvisningar och dess huvudlinje? Enligt Zinovjev skulle han inte haft rätt att göra det. Varför? Därför att ändring och precisering av en gammal formel innebär en omprövning av den, och omprövning heter på tyska revision. Är det inte klart, att Stalin har hamnat i revisionismen?

Härav följer således, att vi har ett nytt, Zinovjevskt kriterium för revisionismen, vilket dömer det marxistiska tänkandet till fullständig stagnation, för såvitt man inte vill bli beskyldd för revisionism.

Om Marx exempelvis i mitten av förra seklet sade, att socialismen inte kan segra inom nationella gränser, när kapitalismens utveckling följer en *uppåtstigande linje*, medan Lenin år 1915 sade att en sådan seger är möjlig, när kapitalismens utveckling följer en *nedåtgående linje*, när kapitalismen är döende, så skulle härav följa att Lenin hamnat i revisionism i förhållande till Marx.

Om Marx exempelvis i mitten av förra seklet sade, att en socialistisk ”omvälvning av de nationalekonomiska förhållandena i varje land på den europeiska kontinenten, t. o. m. på hela den europeiska kontinenten förutom England, är en storm i ett vattenglas”, medan Engels med hänsyn till klasskampens nya rön senare ändrade denna sats och förklarade, att den

³⁹ Det kan vara av intresse att ta del av vad Zinovjev verkligen sagt i frågan om socialism i ett land, se [Om leninismen](#) (bokutdrag) och hans [Tal vid EKKI:s sjunde utvidgade plenarmöte \(november-december 1926\)](#) / MF

socialistiska revolutionen ”kommer att börjas av fransmannen och slutföras av tysken”, så skulle härav följa att Engels hamnat i revisionism i förhållande till Marx.

Om Engels sade, att fransmannen kommer att börja den socialistiska revolutionen och tysken slutföra den, medan Lenin med hänsyn till erfarenheterna från revolutionens seger i SSSR ändrade denna formel och ersatte den med en annan, i det han sade att ryssen hade börjat den socialistiska revolutionen och att tysken, fransmannen och engelsmannen skall slutföra den, så skulle härav följa att Lenin hamnat i revisionism i förhållande till Engels och än mena i förhållande till Marx.

Härom skriver Lenin exempelvis följande:

”Socialismens stora grundläggare, Marx och Engels, som under flera årtionden iakttog arbetarrörelsens utveckling och den socialistiska världsrevolutionens tillväxt, såg klart att övergången från kapitalismen till socialismen kommer att kräva långa födslovåldor, en lång period av proletariats diktatur, krossande av allt det gamla, skoningslöst förintande av kapitalismens alla former, samverkan mellan arbetarna i alla länder, vilka måste förena alla sina ansträngningar för att trygga den slutgiltiga segern. Och de sade, att i slutet av 19:e seklet kommer det att bli så att verket 'kommer att börjas av fransmannen och slutföras av tysken'. Fransmannen skall börja, därför att han under loppet av årtionden av revolution hos sig odlat det hjältemodiga initiativ i revolutionärt handlande, som gjort honom till den socialistiska revolutionens förtrupp.

Vi bevittnar nu en annan kombination av den internationella socialismens krafter. Vi säger att det är lättare för rörelsen att börja i de länder som inte hör till utsugarländerna, vilka har större möjlighet att plundra och är i stånd att muta överskikten av sina arbetare ... *Tingen har tagit en annan vändning än vad Marx och Engels väntade.* * De har tilldelat oss, de ryska arbetande och utsugna klasserna, den ärofulla rollen som den internationella socialistiska revolutionens förtrupp, och vi ser nu klart hur långt revolutionens utveckling kommer att gå. Ryssen har gjort början, tysken, fransmannen och engelsmannen kommer att slutföra verket, och socialismen skall segra.” (Se Lenin, b. XXII, s. 218.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser, att Lenin här direkt ”omprövar” Engels och Marx, och därmed enligt Zinovjev hamnar i ”revisionism”.

Om exempelvis Engels och Marx definierade Pariskommunen såsom proletariats diktatur, vilken som bekant leddes av två partier, av vilka ingetdera var ett marxistiskt parti, medan Lenin med hänsyn till klasskampens nya erfarenheter under imperialismens förhållanden senare förklarade, att en i någon mån utvecklad proletär diktatur kan förverkligas endast under ledning av ett parti, marxismens parti, så följer härav att Lenin hamnade i uppenbar ”revisionism” i förhållande till Marx och Engels.

Om Lenin under perioden före det imperialistiska kriget sade, att federationen är en oantagbar typ av statlig organisation, men 1917, med hänsyn till de nya erfarenheterna från proletariats kamp, ändrade denna formel, omprövade den och förklarade att federationen är den ändamålsenliga typen för statlig organisation under övergången till socialismen, så följer härav att Lenin hamnade i ”revisionism” i förhållande till sig själv och till leninismen.

Och så vidare i samma stil.

Enligt Zinovjev följer således härav, att marxismen inte bör berika sig genom nya erfarenheter och att varje förbättring av enskilda teser och formler, som framförts av någon av marxismens klassiker, är revisionism.

Vad är marxismen? Marxismen är en vetenskap. Kan marxismen bestå och utvecklas såsom vetenskap, om den inte berikar sig genom de nya erfarenheterna från proletariats klasskamp,

om den inte tillägnar sig dessa erfarenheter *från marxistisk ståndpunkt*, ur den marxistiska metodens *synvinkel*? Det är klart, att den inte kan.

Är det inte därefter tydligt, att marxismen kräver att de gamla formlerna förbättras och berikas med hänsynstagande till de nya erfarenheterna, samtidigt som marxismens ståndpunkt och marxismens metod *vidmakthålles*, medan Zinovjev handlar tvärtom, klamrar sig fast vid bokstaven och ersätter marxismens ståndpunkt och dess metod med bokstavsljuden i enskilda marxistiska teser.

Vad kan det finnas för gemensamt mellan den verkliga marxismen och metoden att ersätta marxismens huvudlinje med bokstavsljuden i enskilda formler och med citat ur enskilda marxistiska teser?

Kan det råda något tvivel om, att detta inte är marxism utan en karikatyr av marxismen?

Marx och Engels åsyftade just sådana ”marxister” som Zinovjev, då de sade: ”Vår lära är ingen dogm, utan en vägledning till handling.”

Zinovjevs malör består i att han inte förstår meningen och betydelsen av dessa Marx' och Engels' ord.

II. Frågan om socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder

Jag har talat om enskilda fel hos oppositionen och sakliga oriktigheter, som noterats i oppositionsledarnas anföranden. I första delen av slutordet sökte jag uttömmande behandla denna fråga i form av enskilda anmärkningar. Tillåt mig nu att övergå direkt till sakens kärna.

1. Förutsättningarna för proletära revolutioner i enskilda länder under imperialismens period

Den första frågan gäller möjligheten av socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder under imperialismens period. Frågan gäller, som ni ser, inte något särskilt land utan alla mer eller mindre utvecklade imperialistiska länder.

Vari består oppositionens grundläggande fel i frågan om socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder?

Oppositionens grundläggande fel består i att den inte förstår eller inte vill förstå hela skillnaden mellan den förimperialistiska kapitalismen och den imperialistiska kapitalismen, att den inte förstår imperialismens ekonomiska natur och förväxlar två olika faser av kapitalismen — den förimperialistiska fasen med den imperialistiska fasen.

Från detta oppositionens fel härleder sig ett annat fel, nämligen att den inte förstår meningen och betydelsen av lagen om utvecklingens olikmässighet under imperialismens period, mot denna lag ställer tendensen till nivellering och på så sätt glider ned till den kautskyanska ultraimperialismens ståndpunkt.

Dessa två fel leder till oppositionens tredje fel, som består i att den mekaniskt överför de på den förimperialistiska kapitalismens grund uppkomna formlerna och teserna på den imperialistiska kapitalismen och till följd härav kommer till den slutsatsen, att socialismen inte kan segra i enskilda kapitalistiska länder.

Vari består, uttryckt i några få ord, skillnaden mellan den gamla, förmonopolistiska kapitalismen och den nya, monopolistiska kapitalismen?

Den består i att kapitalismens utveckling genom fri konkurrens avlösts av utvecklingen genom väldiga monopolistiska kapitalistsammanslutningar, att det gamla, ”kultiverade”, ”framstegsvänliga” kapitalet avlösts av finanskapitalet, det ”förruttnande” kapitalet, att

kapitalets "fredliga" expansion och dess spridning till "lediga" territorier avlösts av en språngartad utveckling, en utveckling genom nyuppdelning av den redan uppdelade världen medelst militära sammandrabbningar mellan de kapitalistiska grupperna, att den gamla kapitalismen, vilken i sin helhet utvecklade sig längs en uppåtstigande linje, sålunda har avlösts av en döende kapitalism, en kapitalism som i sin helhet utvecklar sig längs en nedåtgående linje.

Härom säger Lenin följande:

"Låt oss återkalla i minnet vad som låg till grund för att kapitalismens tidigare, 'fredliga' epok avlösts av den nuvarande imperialistiska epoken: det var att den fria konkurrensen lämnat plats för monopolistiska kapitalistsammanslutningar och att hela världen delats upp. Det är klart, att dessa två fakta (och faktorer) har en verkligt världsomfattande betydelse: fri handel och fredlig konkurrens var möjliga och nödvändiga, så länge kapitalet obehindrat kunde utvidga sina kolonier och slå under sig obesatta områden i Afrika etc., vartill kommer att kapitalets koncentration då ännu var svag och att det ännu inte fanns några monopolistiska företag, d. v. s. inga så starka att de skulle ha behärskat en hel industrigren. Uppkomsten och tillväxten av sådana monopolistiska företag ... *omöjliggör* den tidigare fria konkurrensen, rycker grunden undan fötterna på den, och hela världens uppdelning *framtvingar* en övergång från fredlig expansion till väpnad kamp för *nyuppdelning* av kolonierna och inflytelsesfärerna." (Se b. XVIII, s. 254.)

Och vidare:

"*Det går inte* att leva på det gamla sättet under de relativt lugna, kultiverade, fredliga förhållanden som kännetecknar en kapitalism, vilken *framskrider i en jämn evolution* * och steg för steg sprider sig till nya länder, ty en annan epok har brutit in. Finanskapitalet *tränger ut* och kommer att helt tränga ut ifrågavarande land från stormakternas led och beröva det dess kolonier och inflytelsesfärer." (Se b. XVIII, s. 256 o. 257.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Härav följer Lenins grundläggande slutsats beträffande den imperialistiska kapitalismens karaktär:

"Det är klart, varför imperialismen är en döende kapitalism och innebär *övergången* till socialism: monolet, som växer fram ur kapitalismen, är *redan* kapitalismens bortdöende, början av dess övergång till socialismen. Det väldiga *församhälligande* av arbetet, som imperialismen åstadkommer (det som dess apologeter, de borgerliga ekonomerna, kallar 'sammanflätning') betyder samma sak." (Se b. XIX, s. 302.)

Vår oppositions olycka är, att den inte förstår hela betydelsen av denna skillnad mellan den förimperialistiska kapitalismen och den imperialistiska kapitalismen.

Utgångspunkten för vårt partis inställning är således erkännandet av det faktum, att den nuvarande kapitalismen, den imperialistiska kapitalismen, är en döende kapitalism.

Det betyder tyvärr inte, att kapitalismen redan har dött. Men det betyder utan tvivel, att kapitalismen i sin helhet inte är på väg till pånyttfödelse utan att den går döden till mötes, att kapitalismen i sin helhet inte utvecklar sig längs en uppåtstigande utan längs en nedåtgående linje.

Från denna allmänna fråga härleder sig frågan om utvecklingens olikmässighet under imperialismens period.

Vad menar leninisterna i regel, då de talar om den olikmässiga utvecklingen under imperialismens period?

Menar de att det råder stor skillnad mellan utvecklingsnivån i de olika kapitalistiska länderna, att vissa länder ligger efter andra ifråga om sin utveckling och att denna skillnad alltmera ökar?

Nej, det är inte det frågan gäller. Att förväxla den olikmässiga utvecklingen under imperialismen med skillnaden i de kapitalistiska ländernas utvecklingsnivå betyder att hamna i källborgerlighet. Just i en sådan källborgerlighet hamnade oppositionen, då den på SUKP(b):s femtonde konferens förväxlade frågan om den olikmässiga *utvecklingen* med frågan om skillnaden beträffande nivån i de olika kapitalistiska ländernas ekonomiska läge. Det var just till följd av denna förvirring, som oppositionen då kom till den absolut felaktiga slutsatsen, att olikmässigheten i utvecklingen tidigare hade varit större än vad den är under imperialismen. Just därför sade också Trotskij på femtonde konferensen, att ”denna olikmässighet var *större* på 1800-talet än på 1900-talet” (se Trotskijs tal på SUKP:s femtonde konferens). Detsamma påstod vid den tiden också Zinovjev, då han sade: ”Det är inte sant att den kapitalistiska utvecklingens olikmässighet var mindre före den imperialistiska epokens början” (se Zinovjevs tal på SUKP:s femtonde konferens).

Visserligen har oppositionen nu, efter diskussionen på femtonde konferensen, funnit det nödvändigt att företa en frontändring, och i sina tal på Kominterns exekutivkommittés utvidgade plenum har den uttalat något helt motsatt eller försökt att helt enkelt tuga ihjäl detta sitt fel. Här är exempelvis vad Trotskij yttrade i sitt anförande på utvidgade plenum: ”Vad utvecklingstempot beträffar, så har imperialismen *oändligt skärpt* denna olikmässighet.” Vad Zinovjev beträffar, så ansåg han det klokast att i sitt anförande på Kominterns exekutivkommittés plenum helt enkelt förbigå denna fråga med tystnad, fastän han måste ha vetat att tvisten just rörde sig om, huruvida verkan av lagen om olikmässigheten blir starkare eller svagare under imperialismens period. Men det visar endast att diskussionen har lärt oppositionen ett och annat och inte varit utan gagn för den.

Alltså — frågan om de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling under imperialismens period får inte förväxlas med frågan om skillnaden i nivån för de olika kapitalistiska ländernas ekonomiska läge.

Kan man säga, att den minskade skillnaden i de kapitalistiska ländernas utvecklingsnivå och den fortgående nivelleringen mellan dessa länder försvagar verkan av lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen? Nej, det kan man inte säga. Ökas eller minskas denna skillnad i utvecklingsnivån? Den minskas utan tvivel. Tilltar nivelleringen eller går den tillbaka? Den tilltar utan tvivel. Står inte denna växande nivellering i strid med skärpningen av den olikmässiga utvecklingen under imperialismen? Nej, det gör den inte. Tvärtom, nivelleringen är den bakgrund och den grundval, på vilken verkan av olikmässigheten i utvecklingen under imperialismen kan skärpas. Endast personer som i likhet med våra oppositionsmän inte förstår imperialismens ekonomiska natur, kan ställa nivelleringen i motsättning till lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen. Just emedan de efterblivna länderna påskyndar sin utveckling och alltmer kommer i nivå med de avancerade länderna — just därför skärpes kampen mellan länderna för att distansera varandra, just därför *uppstår möjlighet* för en del länder !att distansera andra och tränga ut dem från marknaderna, varigenom de skapar förutsättningar för militära sammanstötningar, för försvagandet av kapitalismens världsfront och för att proletäerna i olika kapitalistiska länder skall kunna bryta igenom denna front. Den som inte förstått denna enkla sak bar inte begripit någonting av monopolkapitalismens ekonomiska natur.

Alltså — nivelleringen är en av förutsättningarna för den ökande olikmässigheten i utvecklingen under imperialismens period.

Kan man säga, att olikmässigheten i utvecklingen under imperialismen består i att vissa länder hinner upp andra länder och sedan distanserar dem i ekonomiskt avseende på *vanligt sätt*, så att säga genom *evolution*, utan språng, utan militära katastrofer och utan nyuppdelningar av den redan uppdelade världen? Nej, det kan man inte säga. En sådan olikmässighet existerade

också under den förmonopolistiska kapitalismens period, vilket Marx visste och varom Lenin skrev i sin "Kapitalismens utveckling i Ryssland". Vid den tiden försiggick kapitalismens utveckling mer eller mindre jämnt, mer eller mindre i form av evolution, och en del länder distanserade de andra under loppet av en lång tidsrymd utan språng och utan ofrånkomliga krigiska sammanstötningar i världsomfattning. Nu är det inte fråga om denna olikmässighet.

Vad innebär då lagen om de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling under imperialismen?

Lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismens period innebär, att en del länder genomgår en språngartad utveckling jämfört med andra, att en del länder snabbt tränges ut från världsmarknaden av andra, den betyder periodiska nyuppdelningar av *den redan uppdelade världen* genom militära sammanstötningar och militära katastrofer, fördjupning och skärpning av konflikterna inom imperialismens läger, försvagande av världskapitalismens front, möjlighet för att proletariet i enskilda länder bryter igenom denna front och möjlighet för socialismens seger i enskilda länder.

Vilka är huvudelementen i lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen?

För det första det faktum, att världen redan är uppdelad mellan imperialistiska grupper, att det inte längre finns några "lediga", obesatta territorier i världen och att man, för att komma i besittning av nya marknader och råvarukällor och för att expandera, med våld måste taga detta territorium från andra.

För det andra, att teknikens exempellösa utveckling och den tilltagande nivelleringen av de kapitalistiska ländernas utvecklingsnivå har möjliggjort och underlättat processen, att en del länder språngvis distanserar andra och att starkare länder undantränges av andra, svagare men i snabb utveckling stadda länder.

För det tredje, att den gamla fördelningen av inflytelsesfärerna mellan de enskilda imperialistiska grupperna varje gång råkar i konflikt med det nya styrkeförhållandet på världsmarknaden och att periodiska nyuppdelningar av världen genom imperialistiska krig är nödvändiga för att upprätta "jämvikt" mellan den gamla fördelningen av inflytelsesfärerna och det nya styrkeförhållandet.

Härav ökningen och skärpningen av olikmässigheten i utvecklingen under imperialismens period.

Härav omöjligheten av att på fredlig väg lösa konflikter inom imperialismens läger.

Härav det ohållbara i den kautskyanska teorin om ultraimperialismen, vilken förkunnar att dessa konflikter kan lösas på fredlig väg.

Men av detta följer att oppositionen, som bestrider att olikmässigheten i utvecklingen ökas och skärpes under imperialismens period, glider ned till ultraimperialismens ståndpunkt.

Sådana är de karaktäristiska dragen hos den olikmässiga utvecklingen under imperialismens period.

När avslutades världens uppdelning mellan de imperialistiska grupperna?

Lenin säger, att världens uppdelning var slutförd i början av 1900-talet.

När restes för första gången i praktiken frågan om en nyuppdelning av den redan uppdelade världen?

Under det första imperialistiska världskrigets tid.

Men av detta följer, att lagen om den olikmässiga utvecklingen *under imperialismen* kunde upptäckas och bestyrkas först i början av 1900-talet.

Härom talade jag också i mitt referat på SUKP(b):s femtonde konferens, då jag sade att lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen upptäckts och bestyrkts av kamrat Lenin.

Det imperialistiska världskriget var det första försöket att nyuppdelade den redan uppdelade världen. Detta försök fick kapitalismen dyrt betala — revolutionen segrade i Ryssland och imperialismens grundvalar i de koloniala och avhängiga länderna undergrävdes.

Det behöver inte sägas, att det första försöket till en nyuppdelning måste efterföljas av ett andra försök, vartill förberedelser redan är i gång i det imperialistiska läget.

Det råder väl knappast något tvivel om att det andra försöket till nyuppdelning kommer att kosta världskapitalismen mycket mer än det första.

Sådana är utvecklingsperspektiven för världskapitalismen, sedda ur synpunkten av lagen om olikmässigheten under imperialismens förhållanden.

Ni ser att dessa perspektiv direkt och omedelbart leder till möjligheten av socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder under imperialismens period.

Lenin avledde som bekant möjligheten för socialismens seger i enskilda länder direkt och omedelbart från lagen om de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling. Och Lenin hade absolut rätt. Ty lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen berövar fullständigt alla slags socialdemokrater grunden för ”teoretiska” övningar beträffande omöjligheten av socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder.

Härom sade Lenin följande i sin programmatiska artikel, skriven år 1915:

”Den ekonomiska och politiska utvecklingens olikmässighet är en absolut lag för kapitalismen. Härav följer,* att socialismen till en början kan segra i några eller till och med i ett enskilt kapitalistiskt land.” (Se b. XVIII, s. 232.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Slutsatser:

a) Oppositionens grundläggande fel består i att den inte inser skillnaden mellan kapitalismens båda faser eller undviker att framhålla denna skillnad. Och varför undviker den detta? Därför att denna skillnad leder till lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismens period.

b) Oppositionens andra fel består i att den inte förstår eller underskattar den avgörande betydelsen av lagen om de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling under imperialismen. Och varför underskattar den detta? Därför att en riktig uppskattning av lagen om de kapitalistiska ländernas olikmässiga utveckling leder till den slutsatsen, att socialismen kan segra i enskilda länder.

c) Härav följer oppositionens tredje fel, som består i att den förnekar möjligheten av socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder under imperialismen.

Den som förnekar möjligheten av socialismens seger i enskilda länder, är tvungen att med tystnad förbigå betydelsen av lagen om den olikmässiga utvecklingen under imperialismen. Och den som är tvungen att förtiga betydelsen av lagen om olikmässigheten, kan inte annat än suddas över den skillnad som består mellan den för-imperialistiska kapitalismen och den imperialistiska kapitalismen.

Så förhåller det sig med frågan om förutsättningarna för proletära revolutioner i de kapitalistiska länderna.

Vilken praktisk betydelse har denna fråga?

Från praktisk synpunkt sett har vi att göra med två linjer.

Den ena linjen är den som följes av vårt parti, vilket manar proletärerna i enskilda länder att förbereda sig till den kommande revolutionen, vaksamt följa händelsernas gång och vara redo att under gynnsamma förhållanden självständigt bryta igenom kapitalets front, överta makten och försätta världskapitalismens grunder i gungning.

Den andra linjen är den som följes av vår opposition, vilken utsår tvivel beträffande det ändamålsenliga i att självständigt bryta igenom den kapitalistiska fronten och uppmanar proletärerna i enskilda länder att avvakta det ”allmänna avgörandets” stund.

Medan våd partis linje går ut på att stärka det revolutionära trycket på den egna bourgeoisin och att utlösa initiativet hos proletärerna i enskilda länder, så går vår oppositions linje ut på passivt avvaktande och fjättrande av initiativet hos proletärerna i enskilda länder i deras kamp mot den egna bourgeoisin.

Den första linjen går ut på att aktivisera proletärerna i enskilda länder.

Den andra linjen går ut på att försvaga proletariatets vilja till revolution, den är en passivitetens och avvaktandets linje.

Lenin hade tusen gånger rätt, då han skrev följande profetiska ord, vilka direkt kan tillämpas på våra nuvarande tvister:

”Jag vet, att det naturligtvis finns slughuvuden, som anser sig för mycket kloka och till och med kallar sig socialisterna, vilka påstår att man inte borde ha tagit makten innan revolutionen brutit ut i alla länder. De anar inte, att de med detta tal vänder revolutionen ryggen och går över till bourgeoisins sida. Att vänta till dess de arbetande klasserna gör revolution i internationell skala, det skulle betyda att alla stelnade i förväntan. Det är en absurditet.” (Se b. XXIII, s. 9.)

Dessa ord av Lenin får man inte glömma.

2. Hur Zinovjev ”bearbetar” Lenin

Jag talade om förutsättningarna för proletära revolutioner i de enskilda kapitalistiska länderna. Nu skulle jag vilja säga några ord om hur Zinovjev förvränger eller ”bearbetar” Lenins grundläggande artikel om förutsättningarna för proletära revolutioner och om socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder. Jag syftar på Lenins kända artikel ”Om parollen Europas förenta stater”, som skrevs 1915 och upprepade gånger citerats under vår debatt. Zinovjev klandrade mig för att jag inte citerade denna artikel fullständigt, och härvid söker han ge denna artikel en tolkning, som inte kan kallas annat än en komplett förvrängning av Lenins åsikter, av hans huvudlinje i frågan om socialismens seger i enskilda länder. Tillåt mig att anföra detta citat i dess helhet, varvid jag skall bemöda mig att framhäva de rader, som jag utelämnade förra gången, då tiden var knapp. Här är citatet:

”Den ekonomiska och politiska utvecklingens olikmässighet är en absolut lag för kapitalismen. Härav följer att socialismen till en början kan segra i några eller till och med i ett enskilt kapitalistiskt land. När proletariatet i detta land segrat, exproprierat kapitalisterna och hos sig organiserat den socialistiska produktionen, skulle det ställa sig *emot* den övriga, den kapitalistiska världen, attrahera de förtryckta klasserna i andra länder, resa uppror mot kapitalisterna där och i nödfall till och med anlita vapenmakt mot utsugarklasserna och deras stater. *Den politiska formen för det samhälle, i vilket proletariatet segrar genom att störta bourgeoisin, blir den demokratiska republiken, vilken alltmera centraliserar krafterna hos proletariatet inom ifrågasvarande nation eller nationer i kampen mot de stater, som ännu inte övergått till socialismen. Det är omöjligt att*

avskaffa klasserna utan den undertryckta klassens, proletariatets diktatur. Nationernas fria sammanslutning i socialismen är omöjlig utan de socialistiska republikernas mer eller mindre långvariga och hårdnackade kamp mot de efterblivna staterna.” (Se b. XVIII, s. 232 o. 233.)

Zinovjev anför detta citat och gör därvid två anmärkningar: den första om den demokratiska republiken och den andra om den socialistiska produktionens organisering.

Låt oss börja med den första anmärkningen. Zinovjev tror att när Lenin här talar om den demokratiska republiken, så kan det på sin höjd vara fråga om proletariatets maktövertagande, och härvid generade sig Zinovjev inte för att göra en tämligen vag men eftertrycklig antydning om att Lenin här antagligen menade den borgerliga republiken. Stämmer det? Naturligtvis inte. För att vederlägga denna inte alldeles renhåriga insinuation från Zinovjevs sida räcker det med att läsa igenom de sista raderna i citatet, där det talas om ”de socialistiska republikernas kamp mot de efterblivna staterna”. Det är klart att när Lenin talade om den demokratiska republiken, så menade han inte den borgerliga republiken utan den socialistiska republiken.

År 1915 kände Lenin ännu inte till sovjetmakten såsom den proletära diktaturens statsform. Lenin visste redan 1905, att de enskilda sovjeterna utgjorde grodden till en revolutionär makt under perioden för tsarismens störtande. Men han kände då ännu inte till den i statlig omfattning förenade sovjetmakten såsom statsform för proletariatets diktatur. Sovjetrepubliken såsom statsform för proletariatets diktatur upptäckte Lenin först 1917 och han utarbetade i detalj frågan om denna nya form för övergångssamhällets politiska organisation sommaren 1917, huvudsakligen i sin bok ”Staten och revolutionen”. Detta ger också egentligen förklaringen till att Lenin i citatet inte talar om sovjetrepubliken utan om den demokratiska republiken, varmed han, såsom det framgår av citatet, menar den socialistiska republiken. Här förför Lenin likadant som på sin tid Marx och Engels, vilka fram till Pariskommunen ansåg republiken överhuvud taget vara formen för samhällets politiska organisation under övergången från kapitalismen till socialismen, men efter Pariskommunen klargjorde denna term och förklarade, att denna republik måste vara av samma typ som Pariskommunen. Jag behöver inte säga, att om Lenin i sitt citat åsyftat den borgerligt demokratiska republiken, så skulle han inte ha talat om ”proletariatets diktatur”, ”expropriation av kapitalisterna” o. s. v.

Ni ser, att Zinovjevs försök att ”bearbeta” Lenin inte kan betecknas som framgångsrikt.

Vi övergår till Zinovjevs andra anmärkning. Zinovjev försäkrar, att kamrat Lenins sats om ”den socialistiska produktionens organisering” inte bör förstås så, som normala personer i allmänhet måste förstå den, utan på ett annat sätt, nämligen så, att Lenin här menade endast *inledningen* till organisering av den socialistiska produktionen. Varför och på vilken grund — det förklarade Zinovjev likväl inte. Tillåt mig säga, att Zinovjev här gör ännu ett försök att ”bearbeta” Lenin. I citatet heter det direkt, att ”när proletariatet i detta land segrat, exproprierat kapitalisterna och hos sig organiserat en socialistisk produktion, skulle det ställa sig emot den övriga, den kapitalistiska världen”. Här heter det ”*organiserat*” och inte ”organiserar”. Behöver det bevisas, att här finns en skillnad? Behöver det bevisas, att om Lenin Menat endast *inledningen* till den socialistiska produktionens organisering skulle han ha sagt ”organiserar” och inte ”organiserat”. Således menade Lenin inte bara *inledningen* till den socialistiska produktionens organisering utan också möjligheten att organisera en socialistisk produktion, möjligheten att bygga upp en socialistisk produktion i enskilda länder.

Ni ser, att också detta andra försök av Zinovjev att ”bearbeta” Lenin måste betraktas som mer än misslyckat.

Zinovjev söker maskera sina försök att ”bearbeta” Lenin med gyckel om att ”man inte kan hokus-pokus bygga upp socialismen på två veckor eller två månader”. Jag är rädd för att

Zinovjev behöver detta gyckel för att kunna hålla ”god min i elakt spel”. Var har då Zinovjev funnit personer, som har för avsikt att bygga upp socialismen på två veckor, två månader eller två år? Varför nämner han inte dessa personer, om de överhuvud taget existerar? Han nämnde dem inte, därför att det inte finns några sådana personer. Zinovjev behövde detta falska gyckel för att maskera sitt ”arbete” med att ”bearbeta” Lenin och leninismen.

Således:

a) med utgångspunkt från lagen om utvecklingens olikmässighet under imperialismen kom Lenin i sin grundläggande artikel ”Om parollen Europas förenta stater” till den slutsatsen, att socialismens seger i enskilda kapitalistiska länder är möjlig;

b) med socialismens seger i enskilda länder menar Lenin proletarietets maktövertagande, expropriering av kapitalisterna och organisering av en socialistisk produktion, varvid alla dessa uppgifter inte är ett självändamål utan ett medel för att ställa sig emot den övriga, den kapitalistiska världen och hjälpa proletärerna i alla länder i deras kamp mot kapitalismen;

c) Zinovjev försökte rumphugga dessa leninismens lärosatser och ”bearbeta” Lenin i anpassning till oppositionsblockets nuvarande halvmensjektiviska ståndpunkt. Men det visade sig att försöket gjordes med bristfälliga medel.

Jag tror att ytterligare kommentarer här är överflödiga.

III. Frågan om socialismens uppbygge i SSSR

Kamrater, tillåt mig nu att övergå till frågan om socialismens uppbygge i SSSR, i vårt land.

1. Oppositionens ”manövrer” och det leninska partiets ”nationalreformism”

Trotskij förklarade i sitt anförande, att Stalins största misstag är hans teori om möjligheten av att bygga upp socialismen i ett land, i vårt land. Det framgår således, att det inte är fråga om Lenins teori beträffande möjligheten av att bygga upp socialismen i vårt land utan om någon helt okänd ”teori”, vars upphovsman skulle vara Stalin. Jag förstår detta så, att Trotskij föresatt sig att gå till kamp mot Lenins teori, men då det är riskabelt att öppet bekämpa Lenin, så har han beslutat att föra denna kamp under skylten av kamp mot en ”teori” av Stalin. Trotskij vill göra det lättare för sig att bekämpa leninismen genom att maskera denna kamp med sin kritik mot Stalins ”teori”. Att det förhåller sig just så, att Stalin ingenting har att göra med saken, att det inte kan bli tal om någon av Stalin framlagd ”teori”, att Stalin aldrig gjort anspråk på att komma med något nytt i teorin utan endast strävat efter att underlätta leninismens fullständiga triumf i vårt parti, trots Trotskijs revisionistiska ansträngningar — det skall jag senare försöka bevisa. Tills vidare noterar vi, att Trotskijs uttalande om Stalins ”teori” är en manöver, ett trick, ett fegt och ömkligt trick, avsett att maskera hans kamp mot den leninska teorin om socialismens seger i enskilda länder, en kamp som tog sin början år 1915 och fortgått ända in i våra dagar. Huruvida denna Trotskijs metod är ett tecken på en ärlig polemik, därom må kamraterna döma.

Utgångspunkten för vårt partis beslut i frågan om möjligheten av att bygga upp socialismen i vårt land utgör kamrat Lenins bekanta programmatiska verk. Dessa Lenins verk fastställer att socialismens seger i enskilda länder är möjlig under imperialismens förhållanden, att den proletära diktaturens seger vid lösandet av denna diktaturens ekonomiska problem är säkerställd, och att vi, proletärer i SSSR, besitter allt som är nödvändigt och tillräckligt för att bygga upp ett fullständigt socialistiskt samhälle.

Jag anförde just ett citat ur Lenins bekanta artikel, i vilket han för första gången tog upp frågan om möjligheten av socialismens seger i enskilda länder, och därför skall jag inte upprepa det här. Denna artikel skrevs 1915. I den säges, att socialismens seger i enskilda

länder, proletarietets övertagande av makten, expropriering av kapitalisterna och organisering av en socialistisk produktion är möjliga. Som bekant uppträdde Trotskij redan då, samma år 1915, i pressen mot Lenins artikel och kallade den leninska teorin om socialism i ett land för en ”den nationella inskränkthetens” teori.

Man frågar sig, hur kommer Stalins ”teori” in i sammanhanget?

Jag anförde vidare i mitt referat ett citat ur Lenins bekanta skrift ”Ekonomi och politik under den proletära diktaturens epok”, vari det direkt och bestämt säges, att segern för SSSR:s proletariat vad beträffar lösningen av den proletära diktaturens ekonomiska problem bör anses tryggad. Detta arbete skrevs år 1919. Citatet lyder:

”Hur än borgarna i alla länder och deras öppna och maskerade hantlangare ('socialisterna' i Andra internationalen) sprider lögn och förtal, så är en sak höjd över allt tvivel: *med hänsyn till den proletära diktaturens ekonomiska huvudproblem är kommunismens seger över kapitalismen hos oss säkrad*. Bourgeoisin i hela världen rasar och hetsar mot bolsjevismen, organiserar militär-interventioner, sammansvärjningar m. m. mot bolsjevikerna, just därför att den mycket väl inser, *att vår seger i den samhälleliga hushållningens omdaning är oundviklig, ifall man inte krossar oss med vapenmakt. Och att krossa oss på detta sätt lyckas den inte.*” * (Se b. XXIV, s. 510.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser, att Lenin här uttryckligen talar om möjligheten till seger för SSSR:s proletariat ifråga om den samhälleliga hushållningens ombyggnad och lösningen av den proletära diktaturens ekonomiska problem.

Det är känt, att Trotskij och oppositionen i sin helhet inte är ense med de grundläggande teser som ingår i detta citat.

Man frågar sig, hur kommer Stalins ”teori” in i sammanhanget?

Jag anförde slutligen ett citat ur Lenins bekanta broschyr ”Om kooperationen”, skriven 1923. I detta citat heter det:

”Sannerligen, statens herravälde över alla stora produktionsmedel, statsmakten i proletarietets händer, detta proletariats förbund med många miljoner mindre och mycket små bönder, tryggandet av detta proletariats ledande roll i förhållande till bönderna o. s. v. — är inte detta allt som behövs för att av kooperationen, av enbart kooperationen, vilken vi tidigare nedlåtande behandlade som krämaraktig och vilken vi ur en viss synpunkt har rätt att också nu under Nep behandla på samma sätt — är inte detta *allt som behövs* för att bygga upp *det fullständiga socialistiska samhället*? Det är ännu inte uppbyggandet av det socialistiska samhället, men det är allt som är nödvändigt och *tillräckligt* för detta uppbyggande.” * (Se b. XXVII, s. 392.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser, att detta citat inte medger något som helst tvivel om möjligheten av att bygga upp socialismen i vårt land.

Ni ser, att i detta citat räknas upp huvudfaktorerna för uppbyggandet av en socialistisk hushållning i vårt land: den proletära makten, storproduktionen i den proletära maktens händer, förbundet mellan proletariatet och bönderna, proletariatets ledarskap inom detta förbund och kooperationen.

Trotskij försökte nyligen, på SUKP(b):s femtonde konferens, mot detta citat ställa ett annat citat ur Lenins verk, där det heter: ”Kommunismen är sovjetmakt plus elektrifiering av hela landet.” (Se b. XXVI, sid. 46.) Men att ställa dessa citat i motsättning till varandra betyder att vanställa grundtanken i Lenins broschyr ”Om kooperationen”. Är då inte elektrifieringen en beståndsdel av storproduktionen och är den överhuvud taget möjlig i vårt land utan en storproduktion, koncentrerad i den proletära maktens händer? Är det inte klart, att när Lenin i

broschyren ”Om Kooperationen” talar om storproduktionen såsom en av huvudfaktorerna i socialismens uppbygge, så omfattar detta också elektrifieringen?

Oppositionen bedriver som bekant en mer eller mindre öppen, men för det mesta maskerad kamp mot de huvudteser, som framlägges i detta citat ur Lenins broschyr ”Om Kooperationen”.

Man frågar sig, hur kommer Stalins ”teori” in i sammanhanget?

Detta är leninismens grundläggande teser i frågan om socialismens uppbygge i vårt land.

Partiet hävdar, att i skarpaste motsättning till dessa leninismens teser står Trotskijs och oppositionsblockets bekanta teser, vilka gör gällande att ”socialismens uppbygge inom statens nationella ram är *omöjligt*”, att ”teorin om socialism i ett land är *ett teoretiskt rättfärdigande av den nationella inskränktheten*”, att ”utan direkt statligt stöd från det europeiska proletariatet kommer Rysslands arbetarklass *inte att kunna behålla makten*” (Trotskij).

Partiet hävdar, att dessa oppositionsblockets teser är en yttring av den socialdemokratiska avvikelserna inom vårt parti.

Partiet hävdar, att Trotskijs formel om ”direkt statligt stöd från det europeiska proletariatet” innebär en fullständig brytning med leninismen. Ty vad betyder det att göra socialismens uppbygge i vårt land beroende av ”direkt statligt stöd från det europeiska proletariatet”? Vad skall man göra, om det europeiska proletariatet inte lyckas ta makten under de närmaste åren? Kan vår revolution på obestämd tid gå i tomgång i väntan på att revolutionen skall segra i väster? Kan man räkna med att bourgeoisin i vårt land skall gå med på att invänta revolutionens seger i väster samt avstå från sitt arbete och sin kamp mot de socialistiska elementen i vår hushållning? Ställer inte denna Trotskijs formel i utsikt ett uppgivande steg för steg av våra positioner till de kapitalistiska elementen i vår hushållning och därefter i utsikt att vårt parti avstår från makten, ifall den segerrika revolutionen i väster fördröjes?

Är det inte klart, att vi här har att göra med två absolut olika linjer, av vilka den ena är partiets och leninismens linje, medan den andra är oppositionens och trotskismens linje?

I mitt referat frågade jag Trotskij och jag fortsätter att fråga honom: Är det inte sant, att Trotskij år 1915 betecknade Lenins teori om möjligheten av socialismens seger i enskilda länder såsom en ”den nationella inskränkthetens” teori? Men jag fick inget svar. Varför? Att tåga, är det en manlig hållning i polemiken?

Jag frågade vidare Trotskij och jag fortsätter att fråga honom: Är det inte sant, att han helt nyligen, i september 1926, i sitt bekanta, till oppositionen riktade dokument upprepade beskyllningen om ”nationell inskränkthet” mot teorin om socialismens uppbygge? Men inte heller denna gång fick jag något svar. Varför? Är det inte därför, att tigandet också är ett slags ”manöver”, när det gäller Trotskij?

Vad vittnar allt detta om?

Det vittnar om att Trotskij vidhåller sin gamla ståndpunkt att bekämpa leninismen i huvudfrågan, frågan om socialismens uppbygge i vårt land.

Det vittnar om att Trotskij, då han inte har mod att öppet uppträda mot leninismen, försöker kamouflera sin kamp med kritik mot en obefintlig ”teori” av Stalin.

Låt oss övergå till en annan ”manövermakare”, nämligen Kamenev. Han har synbarligen smittats av Trotskij och även börjat manövrera. Men hans manöver var klumpigare än Trotskijs. Medan Trotskij försökte anklaga Stalin ensam, anklagade Kamenev hela partiet, när han påstod att partiet ”utbyter det internationella revolutionära perspektivet mot ett national-reformistiskt perspektiv”. Vad tycks? Vårt parti skulle således utbyta det internationella

revolutionära perspektivet mot ett nationalreformistiskt perspektiv. Men eftersom vårt parti är Lenins parti och eftersom det i sina beslut i frågan om socialismens uppbygge helt och fullt stöder sig på Lenins kända teser, så följer härav att den leninska teorin om socialismens uppbygge är en nationalreformistisk teori. Lenin är en "nationalreformist" — det är sådant nonsens Kamenev serverar oss.

Har vårt parti fattat några beslut i frågan om socialismens uppbygge i vårt land? Ja, det har det gjort, och t. o. m. mycket bestämda beslut. När fattade partiet dessa beslut? De fattades på vårt partis fjortonde konferens i april 1925. Jag åsyftar fjortonde konferensens bekanta resolution om Kominterns exekutivkommittés arbete och det socialistiska uppbygget i vårt land. Är denna resolution en leninistisk resolution? Ja, det är den, ty detta kan styrkas av så kompetenta personer som Zinovjev, vilken på fjortonde konferensen höll ett referat till *försvar* för denna resolution, och Kamenev, vilken presiderade vid konferensen och röstade för denna resolution.

Varför har då inte Kamenev och Zinovjev försökt beslå partiet med motsägelser och avvikelser från fjortonde konferensens resolution i frågan om socialismens uppbygge i vårt land, vilken som bekant antogs *enhälligt*?

Ingenting kunde väl varia lättare: partiet har en speciell resolution i frågan om socialismens uppbygge i vårt land, för vilken Kamenev och Zinovjev röstade, men nu beskyller de båda partiet för nationalreformism — varför utgår de då inte i sin argumentering från ett så viktigt partidokument som fjortonde konferensens resolution, vilken behandlar socialismens uppbygge i vårt land och vilken uppenbarligen är leninistisk från början till slut?

Har ni lagt märke till att oppositionen i allmänhet, och särskilt Kamenev, har gått kring fjortonde konferensens resolution som katten kring het gröt? (*Skratt.*) Varför är de så rädda för fjortonde konferensens resolution, som antogs i anslutning till Zinovjevs referat och med aktiv medverkan av Kamenev? Varför är Kamenev och Zinovjev rädda för att ens i förbigående nämna denna resolution? Är det inte så att denna resolution behandlar uppbygget av socialismen i vårt land? Och är inte frågan om socialismens uppbygge den centrala tvistefrågan i vår diskussion?

Vad är det egentligen fråga om?

Saken är den, att Kamenev och Zinovjev, som 1925 var för fjortonde konferensens resolution, senare tog avstånd från denna resolution och följaktligen från leninismen, de övergick till trotskismen och är nu rädda för att ens flyktigt beröra denna resolution av fruktan för att bli avslöjade.

Vad säges det i denna resolution?

Här ett citat ur resolutionen:

"Överhuvud taget är socialismens seger (*inte* i meningen av en *slutgiltig* seger) i *ett* land *obestridligen möjlig.*"*

* Kurs. av mig. *J. St.*

Och vidare:

"... Förefintligheten av två diametralt motsatta samhällssystem ger upphov åt den ständiga faran för kapitalistisk blockad, andra former för ekonomiskt tryck, väpnad intervention och restaurering. Den enda garantin för *socialismens slutgiltiga seger*, d. v. s. garantin mot restaurering, är följaktligen en segerrik socialistisk revolution i flera länder. Härav *följer ingalunda, att det är omöjligt att bygga upp ett fulländat socialistiskt samhälle i ett så efterblivet land som Ryssland, utan 'statlig hjälp'*"* (Trotskij) från i tekniskt och ekonomiskt avseende mera utvecklade länder. En beståndsdel i den trotskistiska teorin om den permanenta revolutionen är påståendet, att 'ett verkligt uppsving i den

socialistiska hushållningen i Ryssland blir möjligt *först sedan* proletariatet *segrat* i de viktigaste länderna i Europa' (Trotskij, 1922) — ett påstående, som under nuvarande period dömer proletariatet i SSSR till fatalistisk passivitet. Mot dylika 'teorier' skrev kamrat Lenin: 'Gränslöst schablonmässigt är deras argument, vilket de lärt sig utantill under den västeuropeiska socialdemokratins utveckling och vilket går ut på att vi ännu inte är mogna för socialismen och att vi, som vissa 'lärda' herrar bland dem uttrycker sig, saknar de objektiva ekonomiska förutsättningarna för socialismen'. (Anteckningar om Suchanov).” (Resolution antagen av RKP(b):s fjortonde konferens ”Om Kommunistiska internationalens och RKP(b):s uppgifter i samband med Kominterns exekutivkommittés utvidgade plenum”.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Ni ser, att fjortonde konferensens resolution är en exakt utläggning av leninismens grundläggande teser i frågan om möjligheten av att bygga upp socialismen i vårt land.

Ni ser, att trotskismen i resolutionen betecknas som en motsats till leninismen och att en rad teser i resolutionen grundar sig på ett direkt förnekande av trotskismens grunder.

Ni ser, att resolutionen helt och fullt återspeglar de tvister, som nu ånyo blossat upp i frågan om det socialistiska samhällets uppbygge i vårt land.

Ni vet, att mitt referat var byggt på de riktningsgivande satserna i denna resolution.

Ni minns antagligen, att jag i mitt referat speciellt nämnde fjortonde konferensens resolution och anklagade Kamenev och Zinovjev för att de kränkt denna resolution och avvikit från den.

Varför har inte Kamenev och Zinovjev försökt att vederlägga denna anklagelse?

Vari ligger hemligheten?

Hemligheten ligger däri, att Kamenev och Zinovjev för länge sedan tagit avstånd från denna resolution och därefter gått över till trotskismen.

Ty — antingen det ena eller det andra:

antingen är fjortonde konferensens resolution inte en leninistisk resolution — och då var Kamenev och Zinovjev inga leninister, då de röstade för den;

eller den är en leninistisk resolution — och då har Kamenev och Zinovjev, då de brutit med denna resolution, upphört att vara leninister.

En del av talarna här (bland dem Riese, skulle jag tro) sade att det inte är Zinovjev och Kamenev som gått över till trotskismen, utan att det tvärtom är Trotskij som gått över till Zinovjev och Kamenev. Det är nonsens, kamrater. Det faktum, att Kamenev och Zinovjev tagit avstånd från fjortonde konferensens resolution, är ett direkt bevis för att det just är Kamenev och Zinovjev som övergått till trotskismen.

Således:

Vem har tagit avstånd från den leninistiska linjen i frågan om socialismens uppbygge i SSSR, såsom den formulerades i resolutionen på RKP(b):s fjortonde konferens?

Uppenbarligen Kamenev och Zinovjev.

Vem har ”utbytt det internationella revolutionära perspektivet” med trotskism?

Uppenbarligen Kamenev och Zinovjev.

Om Kamenev nu tjuvar och skriker om vårt partis ”nationalreformism”, så är det för att han därmed vill leda bort kamraternas uppmärksamhet från sitt syndafall och vältra skulden på andra.

Det är därför som Kamenevs ”manöver” att beskylla vårt parti för ”nationalreformism” är ett trick, ett fult och grovt trick, som har till syfte att med skriande om vårt partis ”nationalreformism” skyla över att han tagit avstånd från fjortonde konferensens resolution, tagit avstånd från leninismen och gått över till trotskismen.

2. Vi bygger och kan slutföra uppbygget av socialismens ekonomiska grundval i SSSR.

Jag sade i mitt referat, att socialismens *politiska* grundval redan skapats hos oss — det är proletariatets diktatur. Jag sade, att socialismens *ekonomiska* grundval ännu inte på långt när har skapats och att den ännu måste skapas. Jag sade vidare, att frågan följaktligen står så här: har vi möjlighet att med egna krafter bygga upp socialismens ekonomiska grundval i vårt land? Jag sade slutligen, att om man översätter denna fråga till ett klassbetonat språk, så antar den följande form: har vi möjlighet att med egna krafter övervinna vår bourgeoisie, den sovjetiska bourgeoisin?

Trotsky påstår i sitt anförande, att när jag talade om att övervinna bourgeoisin i SSSR, menade jag dess övervinnande i politiskt avseende. Det är naturligtvis inte riktigt. Det är Trotskys fraktionsanda som gör sig gällande. Det framgår av mitt referat, att när jag talade om att övervinna bourgeoisin i SSSR, så menade jag dess övervinnande i ekonomiskt avseende, ty i politiskt avseende är den redan övervunnen.

Vad betyder det att i ekonomiskt avseende övervinna bourgeoisie i SSSR? Eller med andra ord: vad betyder det att skapa socialismens ekonomiska grundval i SSSR?

”Att skapa socialismens ekonomiska grundval innebär att sammansluta lantbruket och den socialistiska industrin till en helgjuten hushållning, att ställa lantbruket under den socialistiska industrins ledning, att ordna förbindelserna mellan stad och land på grundval av produktutbyte mellan lantbruket och industrin, att dämna för och förintä alla de kanaler, som främjar klassernas och framför allt kapitalets uppkomst, och sist och slutligen upprätta sådana produktions- och distributionsförhållanden, som direkt och omedelbart leder till klassernas avskaffande.” (Se Stalins referat på Kominterns exekutivkommittés sjunde, utvidgade plenum ovan.)

Så definierade jag i mitt referat innebörden av socialismens ekonomiska grundval i SSSR.

Denna definition återger exakt den definition av socialismens ”ekonomiska innebörd” och ”ekonomiska grundval”, som Lenin gav i sitt bekanta utkast till broschyren ”Om skatt i livsmedel”.

Är denna definition riktig, och kan vi räkna med möjligheten av att bygga upp socialismens ekonomiska grundval i vårt land? — det är nu huvudfrågan i våra meningsskiljaktigheter.

Trotsky berörde inte ens denna fråga. Han kringgick den helt enkelt, synbarligen i känslan av att det vore klokare att tåga.

Men att vi håller på att bygga socialismens ekonomiska grundval och att vi kan bygga den till slut, det framgår redan därav att

- a) vår socialiserade produktion är en förenad storproduktion, medan den icke-nationaliserade produktionen i vårt land är en splittrad småproduktion, varvid det som bekant är ett obestridligt faktum att storproduktionen, och därtill en förenad sådan, är småproduktionen överlägsen;
- b) vår socialiserade produktion redan leder småproduktionen och börjar ställa den under sin kontroll, oavsett om det gäller småproduktionen i städerna eller landsbygden;
- c) i kampen mellan de socialistiska och de kapitalistiska elementen i vår hushållning de förstnämnda otvivelaktigt har övervikten över de senare och steg för steg rycker framåt samt

övervinner de kapitalistiska elementen i vår hushållning såväl på produktionens som på cirkulationens område.

Jag nämner nu inte alls de andra faktorer, som leder till att de socialistiska elementen i vår hushållning segrar över de kapitalistiska elementen.

Vad finns det för grunder att anta, att övervinnandet av de kapitalistiska elementen i vår hushållning inte kommer att fortsätta också framdeles?

Trotsky sade i sitt tal:

”Stalin säger, att vi är sysselsatta med socialismens uppbygge, d. v. s. att vi strävar efter att avskaffa klasserna och staten, d. v. s. att vi övervinner vår bourgeoisie. Ja, kamrater, men staten behöver ju en armé mot yttre fiender.” (Jag citerar efter stenogrammet. *J. St.*)

Vad betyder detta? Vilken innebörd har detta citat? Av detta citat kan man dra bara en slutsats: eftersom uppbygget av socialismens ekonomiska grundval innebär klassernas och statens avskaffande och eftersom vi i alla fall kommer att behöva en armé för att värna vårt socialistiska fosterland, medan en armé är omöjlig utan en stat (enligt Trotskijs mening) — så följer härav, att vi inte kan slutföra uppbygget av socialismens ekonomiska grundval, innan nödvändigheten av väpnat försvar för det socialistiska fosterlandet försvunnit.

Detta är en fullständig begreppsförvirring, kamrater. Antingen menas här med stat helt enkelt en apparat för det socialistiska samhällets väpnade försvar, vilket är absurt, ty staten är framför allt ett verktyg för en klass mot de andra klasserna, och det är självklart att så snart det inte finns några klasser, kan det inte heller finnas någon stat. Eller också menas det här, att en armé för det socialistiska samhällets försvar är otänkbar utan att det finns en stat, vilket återigen är absurt, ty teoretiskt sett kan man mycket väl tänka sig ett sådant tillstånd hos samhället, då det inte finns några klasser och ingen stat men väl ett beväpnat folk som försvarar sitt klasslösa samhälle mot yttre fiender. Sociologin erbjuder inte så få exempel på att det i mänsklighetens historia existerat samhällen, där det inte funnits klasser och ingen stat men som på ett eller annat sätt försvarat sig mot yttre fiender. Detsamma bör sägas om det framtida klasslösa samhället som, ehuru där inte finns några klasser och någon stat, likväl kan ha en socialistisk milis, som är nödvändig till skydd mot yttre fiender. Jag anser det föga troligt, att ett sådant läge kunde uppstå hos oss, ty det råder intet tvivel om att det socialistiska uppbyggets framgångar i vårt land, och så mycket mera socialismens seger och klassernas avskaffande, är fakta av världshistorisk betydelse, vilka ovillkorligen måste väcka en mäktig strävan till socialismen hos proletärerna i kapitalistiska länder, måste utlösa revolutionära utbrott i andra länder. Men teoretiskt är ett sådant tillstånd hos samhället fullt tänkbart, då det finns en socialistisk milis men inga klasser och ingen stat.

För övrigt har denna fråga i viss mån belysts i vårt partis program. Där heter det:

”Såsom ett verktyg för proletariatets diktatur måste Röda armén nödvändigtvis ha en oförtäckt klasskaraktär, d. v. s. den måste rekryteras uteslutande från proletariatet och detsamma närstående, halv-proletära bondeskikt. *Först i och med klassernas avskaffande kommer en sådan klassarmé att förvandlas till en socialistisk folkmilis.*” * (Se SUKP(b):s program.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Trotsky har synbarligen glömt denna punkt i vårt program.

I sitt anförande talade Trotsky om vår folkhushållnings beroende av den kapitalistiska världshushållningen och försäkrade, att ”vi från den isolerade krigskommunismen allt mer och mer kommer till ett *sammanväxande* med världshushållningen”.

Således skulle vår folkhushållning, där det pågår kamp mellan de kapitalistiska och de socialistiska elementen, hålla på att *sammanväxa* med den *kapitalistiska* världshushållningen.

Jag säger kapitalistisk världshushållning, därför att det för närvarande inte existerar någon annan världshushållning.

Det stämmer inte, kamrater. Det är absurt. Det är Trotskijs fraktionsanda som gör sig gällande.

Ingen bestrider, att vår folkhushållning är beroende av den kapitalistiska världshushållningen. Ingen har bestridit eller bestrider detta, lika litet som någon bestrider att varje land och varje folkhushållning, den amerikanska folkhushållningen medräknad, är beroende av den kapitalistiska världshushållningen. Men beroendet är ömsesidigt. Det är inte bara så att vår hushållning är beroende av de kapitalistiska länderna, utan de kapitalistiska länderna är också beroende av vår hushållning, av vår olja, vår spannmål, vårt timmer och slutligen av vår omätliga marknad. Vi får krediter, låt oss säga, från Standard Oil. Vi får krediter från tyska kapitalister. Men vi får dem inte för våra vackra ögons skull, utan för att de kapitalistiska länderna har behov av vår olja och vår spannmål samt behöver vår marknad för att kunna avsätta sina maskiner. Man bör inte glömma, att vårt land omfattar en sjättedel av jorden, att det utgör en väldig avsättningsmarknad, och de kapitalistiska länderna kan inte undvara vissa förbindelser med vår marknad. I allt detta kommer de kapitalistiska ländernas beroende av vår hushållning till uttryck. Beroendet är här ömsesidigt.

Betyder det, att vår folkhushållnings beroende av de kapitalistiska länderna utesluter möjligheten av att bygga upp en socialistisk hushållning i vårt land? Naturligtvis inte. Att framställa den socialistiska hushållningen såsom någonting absolut avspärrat och absolut oberoende av folkhushållningen i de omgivande länderna är nonsens. Kan man påstå, att den socialistiska

hushållningen absolut inte kommer att ha någon export och import, att den inte kommer att införa sådana produkter som saknas i landet och i samband härmed inte utföra sina egna produkter? Nej; det kan man inte påstå. Och vad är export och import? Det är ett uttryck för vissa länders beroende av andra. Det är ett uttryck för ömsesidigt ekonomiskt beroende.

Detsamma gäller för de kapitalistiska länderna i vår tid. Ni kan inte föreställa er ett enda land utan export och import. Tag exempelvis Amerika, det rikaste landet i världen. Kan man säga, att de nuvarande kapitalistiska staterna, låt oss säga England eller Amerika, är absolut oberoende länder? Nej, det kan man inte. Varför? Därför att de är beroende av export och import, de är beroende av råvaror från andra länder (Amerika t. ex. av kautschuk och andra råvaror), de är beroende av avsättningsmarknaderna, där de säljer sina maskiner och andra färdigvaror.

Betyder det, att det inte kan förekomma en självständig folkhushållning i enskilda länder, eftersom det inte finns absolut oberoende länder? Nej, det gör det inte. Vårt land är beroende av andra länder, på samma sätt som andra länder är beroende av vår folkhushållning, men det betyder inte att vårt land därmed förlorat eller kommer att förlora sin självständighet, att det inte kan hävda sin självständighet, att det måste förvandlas till en kugge i den kapitalistiska världshushållningen. Man måste göra skillnad mellan vissa länders beroende av andra och dessa länders ekonomiska självständighet. Om man bestrider det absoluta oberoendet hos enskilda nationella ekonomiska enheter, så betyder det inte och kan inte betyda, att man förnekar deras ekonomiska självständighet.

Men Trotskij talar inte bara om vår folkhushållnings beroende. Han framställer detta beroende som om vår hushållning höll på att sammanväxa med ilen kapitalistiska världshushållningen. Men vad betyder ett sammanväxande av vår folkhushållning med den kapitalistiska världshushållningen? Det betyder att den skulle förvandlas till ett bihang till världskapitalismen. Men är vårt land ett bihang till världskapitalismen? Naturligtvis inte! Detta är nonsens, kamrater. Det kan inte tas på allvar.

Om det vore sant, skulle vi inte ha den ringaste möjlighet att hävda vår socialistiska industri, vårt utrikeshandelsmonopol, vårt nationaliserade trafikväsen, vårt nationaliserade kredit-system, vår planenliga ledning av hushållningen.

Om det vore sant, skulle vår socialistiska industri redan vara på väg att urarta till en vanlig kapitalistisk industri.

Om det vore sant, skulle vi inte ha några framgångar att uppvisa i den kamp, som de socialistiska elementen i vår hushållning för mot de kapitalistiska elementen.

Trotsky sade i sitt tal, att ”vi i verkligheten hela tiden kommer att stå *under kontroll* av världshushållningen”.

Härav följer således, att vår folkhushållning kommer att utveckla sig under den kapitalistiska världshushållningens kontroll, ty någon annan världshushållning än den kapitalistiska finns det för närvarande inte.

Är det riktigt? Nej, det är det inte. Det är en dröm, som de kapitalistiska hajarna hyser men som aldrig kommer att gå i uppfyllelse.

Vad betyder kontroll utövad av den kapitalistiska världshushållningen? I kapitalisternas mun är kontroll inget tomt ord. I kapitalisternas mun är kontroll någonting fullt reellt.

Kapitalistisk kontroll innebär framför allt finanskontroll. Men är inte våra banker nationaliserade, arbetar de kanske under de europeiska kapitalistiska bankernas ledning? Finanskontrollen betyder att det i vårt land skulle upprättas filialer av de kapitalistiska storbankerna, att det skulle bildas så kallade ”dotter”-banker. Finns det då sådana banker hos oss? Naturligtvis inte! Det finns det inte och kommer aldrig att finnas, så länge sovjetmakten existerar.

Kapitalistisk kontroll innebär kontroll över vår industri, avnationalisering av vår socialistiska industri, avnationalisering av vårt trafikväsen. Men är inte vår industri nationaliserad, och utvecklar den sig inte just som en nationaliserad industri? Finns det någon som har för avsikt att avnationalisera ens ett enda av de nationaliserade företagen? Jag vet givetvis inte, vad man har för avsikter i Trotskijs koncessionskommitté. (*Skratt.*) Men att det inte kommer att finnas plats för några avnationalisatörer i vårt land så länge sovjetmakten existerar, det behöver ni inte tvivla på.

Kapitalistisk kontroll innebär rätt att förfoga över vår marknad, det innebär slopande av utrikeshandelsmonopolet. Jag vet, att kapitalisterna i väster upprepade gånger kört huvudet i väggen vid sina försök att bryta igenom utrikeshandelsmonopolets pansar. Utrikeshandelsmonopolet är som bekant vår unga socialistiska industris sköld och värn. Men har kapitalisterna haft några framgångar i sina försök att få utrikeshandelsmonopolet upphävt? Är det så svårt att förstå, att utrikeshandelsmonopolet trots allt kommer att leva och frodas, så länge sovjetmakten existerar?

(Kapitalistisk kontroll innebär slutligen en politisk kontroll, förintande av vårt lands politiska självständighet och anpassning av dess lagar efter den kapitalistiska världshushållningens intressen och tycken. Men är inte vårt land ett politiskt självständigt land? Förestavas inte våra lagar av intressena hos proletariatet och de arbetande massorna i vårt land? Varför anför man inte fakta, låt vara ett enda faktum, som skulle visa att vårt land håller på att förlora sin politiska självständighet? Låt dem försöka göra det.

Det är vad kapitalisterna menar med kontroll — givetvis ifall man talar om en verklig kontroll och inte bara pladdrar om något slags abstrakt kontroll.

Ifall det är tal om en sådan verklig kapitalistisk kontroll — och endast en sådan kan komma ifråga, ty det är endast dåliga skribenter som kan syssla med tomt prat om en abstrakt kontroll — så måste jag säga, att det inte finns och aldrig kommer/att finnas en sådan kontroll hos oss, så länge vårt proletariat existerar och så länge vi har sovjetmakten. (*Applåder.*)

Trotsky sade i sitt tal:

”Frågan går ut på att i den kapitalistiska världshushållningens inringning bygga upp en isolerad socialistisk stat. Detta kan uppnås endast om denna isolerade stats produktivkrafter är större än kapitalismens produktivkrafter, ty sett i ett perspektiv inte ett eller tio år, utan på ett halvsekel eller *rent av ett helt sekel*, kan endast den stat, den nya samhällsform konsolidera sig, vars produktivkrafter visar sig vara mäktigare än det gamla hushållningssystemets produktivkrafter.” (Se stenogrammet av Trotskijs tal på Kominterns exekutivkommittés sjunde, utvidgade plenum.⁴⁰)

Härav följer således, att de behövs femtio eller rent i av hundra år för att det socialistiska hushållningssystemet i praktiken skall kunna visa sin överlägsenhet över det kapitalistiska hushållningssystemet ifråga om produktivkrafternas utvecklingsnivå.

Det är oriktigt, kamrater. Det är att blanda ihop alla begrepp och perspektiv.

Innan det feodala hushållningssystemet bevisade sin överlägsenhet över slaveriets hushållningssystem behövdes det, skulle jag tro, ungefär tvåhundra år, kanske något mindre. Annorlunda kunde det inte heller vara, eftersom utvecklingstempot på den tiden var oerhört långsamt och produktionstekniken mer än primitiv.

Innan det borgerliga hushållningssystemet bevisade sin överlägsenhet över det feodala hushållningssystemet behövdes det ungefär hundra år eller ännu mindre. Redan i feodalsamhällets sköte visade det borgerliga hushållningssystemet att det stod högre, mycket högre än det feodala hushållningssystemet. Skillnaden mellan perioderna förklaras här av det borgerliga hushållningssystemets snabbare utvecklingstempo och mera utvecklade teknik.

Sedan dess har tekniken gjort exempellösa framsteg och utvecklingen antagit ett verkligt rasande tempo. Man frågar sig, vilken grund har Trotsky för att anta, att det socialistiska hushållningssystemet kommer att behöva ungefär hundra år för att visa sin överlägsenhet över det kapitalistiska hushållningssystemet?

Det faktum, att vår produktion inte kommer att ledas av parasiter utan av producenterna själva — är det inte en väldig faktor som visar, att det socialistiska hushållningssystemet kommer att ha alla chanser att föra hushållningen framåt med sjumilasteg och visa sin överlägsenhet över det kapitalistiska hushållningssystemet på kortare tid?

Det faktum, att den socialistiska hushållningen är en i högsta grad sammansluten, koncentrerad hushållning, att den socialistiska hushållningen bedrivs planerligt — talar det inte för att den socialistiska hushållningen kommer att ha alla möjligheter att på jämförelsevis kort tid visa sin överlägsenhet över det kapitalistiska hushållningssystemet, som sönderslites av inre motsättningar och frätes av kriser?

Är det inte efter allt detta klart, att den som här opererar med ett perspektiv på femtio eller hundra år, måste vara behäftad med den uppskrämda kalkborgarens vidskepliga tro på det kapitalistiska hushållningssystemets allmakt? (*Tillrop: ”Så är det!”*)

Vilka slutsatser kan vi dra? Vi kan dra två slutsatser.

För det första. I sina invändningar i frågan om socialismens uppbygge i vårt land har Trotsky retirerat från den gamla plattformen i polemiken till en ny. Tidigare grundade oppositionen

⁴⁰ Som redan påpekats finns hela talet (som hölls 9 december) i svensk översättning. Se: [Tal vid EKKI:s 7:e \(utvidgade\) plenarmöte](#). Se även [Teorin om socialismen i ett land](#) som är från 12 december. / MF

sina invändningar på de inre motsättningarna, på motsättningarna mellan proletariatet och bönderna, och ansåg dessa motsättningar vara oövervinnliga. Nu understryker Trotskij de yttre motsättningarna, motsättningarna mellan vår folkhushållning och den kapitalistiska världshushållningen, samt anser dessa motsättningar vara oövervinnliga. Medan Trotskij tidigare menade, att det är motsättningarna mellan proletariatet och bönderna som utgör stötestenen för socialismens uppbygge i vårt land, så ändrar han nu front, retirerar till en annan plattform för sin kritik av partiets inställning och påstår, att det är motsättningarna mellan vårt hushållningssystem och den kapitalistiska världshushållningen, som utgör stötestenen för det socialistiska uppbygget. Härmed har han faktiskt erkänt ohållbarheten i oppositionens gamla argument.

För det andra. Trotskij's reträtt är dock en reträtt till en irrgång, till ett gungfly. I själva verket har Trotskij direkt och öppet retirerat till Suchanov's ståndpunkt. Vad går Trotskij's "nya" argument i verkligheten ut på? De går ut på att vi till följd av vår ekonomiska efterblivenhet inte är mogna för socialismen, att vi inte besitter de objektiva förutsättningarna för att bygga upp en socialistisk hushållning och att vår folkhushållning till följd härav håller på att förvandlas och måste förvandlas till ett bihang till den kapitalistiska världshushållningen, till en av världskapitalismen kontrollerad ekonomisk enhet.

Men detta är "suchanovism", öppen och ohöljd "suchanovism".

Oppositionen har glidit ned till samma ståndpunkt som intas av mensjeviken Suchanov, vilken direkt förnekar möjligheten av ett segerrikt socialistiskt uppbygge i vårt land.

3. Vi bygger socialismen i förbund med världsproletariatet

Att vi bygger socialismen i förbund med bönderna, det vågar vår opposition synbarligen inte direkt bestrida. Men huruvida vi bygger socialismen i förbund med världsproletariatet, det är oppositionen böjd att betvivla. En del oppositionsmän påstår rent av, att vårt parti underskattar betydelsen av detta förbund. Och en av dem, nämligen Kamenev, har t. o. m. gått så långt, att han beskyller vårt parti för nationalreformism och för att ha utbytt det internationella revolutionära perspektivet mot ett nationalreformistiskt perspektiv.

Detta är dumt prat, kamrater. Det är en hopplös dumhet. Endast svagsinta kan förneka den utomordentliga betydelse, som förbundet mellan vårt lands proletärer och proletärerna i alla övriga länder har för socialismens uppbygge. Endast svagsinta kan beskylla vårt parti för att underskatta förbundet mellan proletärerna i alla länder. Endast i förbund med världsproletariatet kan socialismen byggas upp i vårt land.

Allt beror på, hur detta förbund skall uppfattas.

När proletärerna i SSSR tog makten i oktober 1917, så var det en hjälp för proletärerna i alla länder, det var ett förbund med dem.

När proletärerna i Tyskland reste sig till revolution år 1918, så var det en hjälp för proletärerna i alla länder, och särskilt för proletärerna i SSSR, det var ett förbund med SSSR:s proletariat.

När proletärerna i Västeuropa satte hinder i vägen för interventionen i SSSR, vägrade att transportera vapen för de kontrarevolutionära generalerna, bildade aktionskommittéer och underminerade upplandet för sina kapitalister, så var det en hjälp för proletärerna i SSSR, det var ett förbund mellan de västeuropeiska proletärerna och SSSR:s proletärer. Utan denna sympati och detta stöd från proletärerna i de kapitalistiska länderna hade vi inte kunnat segra i inbördeskriget.

När proletärerna i de kapitalistiska länderna sänder till oss en hel rad delegationer, kontrollerar vårt uppbygge och sedan sprider kunskap om framgångarna i vårt uppbygge bland arbetarna i hela Europa, så är det en hjälp för proletärerna i SSSR, det är ett kraftigt stöd åt SSSR:s proletärer, det är ett förbund med SSSR:s proletärer och en spärr mot en eventuell imperialistisk intervention i vårt land. Utan detta stöd och utan denna spärr skulle vi nu inte ha något ”andrum”, och utan detta ”andrum” skulle inte det stora arbetet för socialismens uppbygge pågå i vårt land.

När proletärerna i SSSR befäster sin diktatur, övervinner det ekonomiska förfallet, utvecklar uppbyggnadsarbetet och vinner framgångar i uppbygget av socialismen, så är det ett kraftigt stöd för proletärerna i alla länder, för deras kamp mot kapitalismen, för deras kamp om makten, ty Sovjetrepublikens existens, dess fasthet, dess framgångar på det socialistiska uppbyggets front är en faktor av största betydelse för världsrevolutionen som sporrar proletärerna i alla länder i deras kamp mot kapitalismen. Det råder väl knappast något tvivel om att Sovjetrepublikens förintande skulle medföra den svartaste och värsta reaktion i alla kapitalistiska länder.

Vår revolution och den revolutionära rörelsen i de kapitalistiska länderna har sin styrka i detta ömsesidiga stöd och i detta förbund mellan proletärerna i alla länder.

Sådana är de olikartade formerna för förbundet mellan proletärerna i SSSR och världsproletariatet.

Oppositionens fel består i att den inte förstår eller inte erkänner dessa former för förbundet. Oppositionens olycka är, att den erkänner bara en form för förbundet, nämligen ”direkt statligt stöd” åt SSSR:s proletariat från Västeuropas proletärer, d. v. s. den form som tills vidare tyvärr inte kan praktiseras, och härvid gör oppositionen det socialistiska uppbyggets öde i SSSR direkt beroende av detta stöd i framtiden.

Oppositionen tror, att man endast genom att erkänna denna form för stödet kan bevara partiets ”internationella revolutionära perspektiv”. Men jag har redan sagt, att om världsrevolutionen fördröjes, kan en sådan inställning leda endast till oavbrutna eftergifter från vår sida åt de kapitalistiska elementen i vår hushållning och i sista hand till självuppgivelse och defaitism.

Härav följer således, att ”det direkta statliga stöd” från Europas proletariat, vilket oppositionen föreslår såsom den enda formen för förbundet med världsproletariatet, är en täckmantel för självuppgivelse, ifall världsrevolutionen fördröjes.

Det visar sig alltså, att Kamenevs ”internationella revolutionära perspektiv” är avsett att tjäna som en täckmantel för självuppgivelse.

Därför kan man bara förvåna sig över den djärvhet, med vilken Kamenev här uppträdde och beskyllde vårt parti för nationalreformism.

Varifrån kom denna, milt sagt, djärvhet hos Kamenev, som aldrig utmärkt sig för vare sig revolutionär läggning eller internationalism?

Varifrån kom denna djärvhet hos Kamenev, som hos oss alltid varit en bolsjevik bland mensjevikerna och en mensjevik bland bolsjevikerna? (*Skratt.*)

Varifrån kom denna djärvhet hos Kamenev, som Lenin på sin tid med full rätt betecknade som Oktoberrevolutionens ”streckbrytare”?

Kamenev vill veta, huruvida SSSR:s proletariat är internationalistiskt sinnat. Jag måste här förklara, att SSSR:s proletariat inte har behov av något intyg från Oktoberrevolutionens ”streckbrytare”.

Vill ni veta hur stark internationalismen är hos SSSR:s proletariat? Fråga då de engelska arbetarna, fråga de tyska arbetarna (*stormande applåder*), fråga de kinesiska arbetarna — och de skall berätta för er om internationalismen hos SSSR:s proletariat.

4. Frågan om urartningen

Det kan således anses bevisat, att oppositionen intar ståndpunkten att direkt förneka möjligheten av socialismens segerrika uppbygge i vårt land.

Men att förneka möjligheten av socialismens segerrika uppbygge leder till perspektivet att partiet urartar, och perspektivet om urartning leder i sin tur till uppgivande av makten och till frågan om bildande av ett nytt parti.

Trotskij låtsades som om han inte kunde ta denna fråga på allvar. Det är maskering.

Det kan inte råda något tvivel om, att om vi inte kan bygga upp socialismen, under det att revolutionen fördröjes i andra länder, medan kapitalet växer hos oss liksom vår folkhushållning alltmera ”sammanväxer” med den kapitalistiska världshushållningen — så kan det *ur oppositionens synpunkt* finnas endast två utvägar:

a) antingen att hålla sig kvar vid makten och fullfölja den borgerliga demokratins politik, delta i en borgerlig regering och följaktligen bedriva en ”Millerand”-politik;

b) eller att uppge makten för att inte urarta och vid sidan av det officiella partiet bilda ett nytt parti, vilket vår opposition egentligen har eftersträvat och i själva verket alltjämt eftersträvar.

Teorin om två partier, eller teorin om ett nytt parti, är den direkta konsekvensen av att man förnekar möjligheten av socialismens segerrika uppbygge, den direkta konsekvensen av perspektivet om urartning.

Såväl den första som den senare utvägen leder till självuppgivelse, till defaitism.

Hur stod frågan under inbördeskrigets period? Den stod så här: om vi inte kan organisera en armé och slå tillbaka fienderna, så kommer proletariatets diktatur att stöta samman och vi förlorar makten. Vid den tiden stod kriget i främsta rummet.

Hur står frågan nu, då inbördeskriget är förbi och det ekonomiska uppbyggets uppgifter har kommit i främsta rummet? Nu står frågan så här: om vi inte kan bygga upp en socialistisk hushållning, så måste proletariatets diktatur, då den gör allt större eftergifter åt bourgeoisin, urarta och följa efter i den borgerliga demokratins kölvatten.

Kan kommunisterna gå med på att bedriva en borgerlig politik, då proletariatets diktatur håller på att urarta?

Nej, det kan och får de inte.

Härav utvägen: att uppge makten, bilda ett nytt parti och lämna vägen fri för den återuppstående kapitalismen.

Självuppgivelse är den naturliga konsekvensen av oppositionsblockets nuvarande ståndpunkt — det är slutsatsen.

IV. Oppositionen och frågan om partiets enhet

Jag kommer nu till den sista frågan, till frågan om oppositionsblocket och vårt partis enhet.

Hur har oppositionsblocket uppstått?

Partiet påstår, att oppositionsblocket uppstod genom att ”den nya oppositionen”, genom att Kamenev och Zinovjev övergick till trotskismen.

Zinovjev och Kamenev bestrider detta och antyder, att det inte var de som gick till Trotskij utan att Trotskij kom till dem.

Låt oss se på fakta.

Jag talade om fjortonde partikonferensens resolution i frågan om socialismens uppbygge i vårt land. Jag sade att Kamenev och Zinovjev tagit avstånd från denna resolution, som Trotskij inte godtar och inte kan godta, att de tagit avstånd från den i syfte att komma Trotskij närmare och gå över till trotskismen. Är detta sant eller inte? Det är sant. Har Kamenev och Zinovjev försökt att på något sätt vederlägga detta påstående? Nej, det har de inte. De har förbigått frågan med tystnad.

Vi har vidare resolutionen från vårt partis trettonde konferens, vilken karakteriserar trotskismen som en småborgerlig avvikelse och en revision av leninismen⁴¹. Denna resolution bekräftades som bekant av Kommunistiska internationalens femte kongress. Jag sade i mitt referat, att Kamenev och Zinovjev tagit avstånd från denna resolution och i sina speciella förklaringar gett trotskismen rätt i den kamp den förde mot partiet år 1923. Är detta sant eller inte? Det är sant. Har Zinovjev och Kamenev försökt att på något sätt vederlägga detta påstående? Nej, det har de inte. De svarade med att tiga.

Ytterligare fakta. År 1925 skrev Kamenev följande om trotskismen:

”Kamrat Trotskij har blivit den kanal, genom vilken det småborgerliga inslaget i vårt parti kommer till uttryck. Hela karaktären av hans uttalanden och hela hans historiska förgångna visar att det är så. I sin kamp mot partiet har han i landet redan blivit en symbol för allt som är riktat mot vårt parti”... ”Vi måste vidtaga alla åtgärder för att hindra denna obolsjevnikiska lära att infektera de skikt i partiet som den har i sikte, nämligen — vår ungdom, den blivande kader som skall ta partiets öde i sina händer. Därför måste det vara vårt partis närmaste uppgift att med alla medel ytterligare klargöra, att kamrat Trotskijs ståndpunkter är felaktiga, att *man måste välja mellan trotskismen och leninismen* och att *de två inte kan förenas med varandra*.”* (Se Kamenev, ”Partiet och trotskismen” samlingsbandet ”För leninismen”, s. 84-86.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Har Kamenev mod nog rätt upprepa dessa ord nu? Om han är beredd att upprepa dem, varför befinner han sig nu i block med Trotskij? Om han inte vågar upprepa dem, är det då inte klart, att Kamenev har övergett sina gamla ståndpunkter och gått över till trotskismen?

Zinovjev skrev år 1925 om trotskismen:

”Kamrat Trotskijs senaste uttalande ('Lärdomarna från Oktober') är ingenting annat än ett redan tämligen öppet försök att revidera eller *rent av direkt likvidera — leninismens grunder*.* Inom kort kommer detta att bli klart för hela vårt parti och hela Internationalen.” (Se Zinovjev, ”Bolsjevismen eller trotskismen”, samlingsbandet ”För leninismen”, s. 120.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Jämför detta citat av Zinovjev med vad Kamenev sade i sitt anförande: ”Vi är med Trotskij, därför att han inte reviderar Lenins grundläggande idéer” — och ni kommer att fatta hela djupet av Kamenevs och Zinovjevs fall.

Zinovjev skrev samma år 1925 om Trotskij:

”Nu avgöres frågan, vad RKP utgör år 1925. År 1903 avgjordes denna fråga genom ställningstagandet till första paragrafen i stadgarna, men år 1925 avgöres den genom ställningstagandet till Trotskij, till trotskismen. Den som säger, att trotskismen kan vara en 'legitim schattering' inom

⁴¹ Här åsyftas resolutionen ”Om resultaten av diskussionen och om den småborgerliga avvikelsen i partiet”, vilken antogs av RKP(b)s trettonde konferens i anslutning till J. V. Stalins referat ”Om partiuppbyggets närmaste uppgifter” (Se ”SUKP(b) i resolutioner och beslut av dess kongresser och konferenser samt av CK:s plenarsammanträden”, del I, s. 540-545, ryska uppl., 1941.)

bolsjevikpartiet, han upphör själv att vara en bolsjevik. *Den som nu vill bygga upp partiet i förbund med Trotskij, i samarbete med trotskismen som öppet uppträder mot bolsjevismen, han avviker från leninismens grunder.* * Man måste förstå, att trotskismen är en etapp som tillhör det förgångna och att man nu kan bygga upp det leninska partiet endast i strid mot trotskismen." ("Pravda" den 5 februari 1925.)

* Kurs. av mig. *J. St.*

Har Zinovjev mod nog att upprepa dessa ord nu? Om han är beredd att upprepa dem, varför befinner han sig nu i block med Trotskij? Om han inte kan upprepa dem, är det då inte klart, att Zinovjev har övergett leninismen och gått över till trotskismen?

Varom vittnar alla dessa fakta?

De vittnar om att oppositionsblocket uppstått genom att Kamenev och Zinovjev gått över till trotskismen.

Vilken är oppositionsblockets plattform?

Oppositionsblockets plattform är plattformen för en socialdemokratisk avvikelse, plattformen för en högeravvikelse inom vårt parti, plattformen för en samling av alla möjliga opportunistiska strömningar i syfte att organisera kamp mot partiet, mot dess enhet, mot dess auktoritet. Kamenev talar om högeravvikelsen i vårt parti och anspelar på Centralkommittén. Men det är ett trick, ett grovt och hycklande trick, avsett att kamouflera oppositionsblockets opportunism med högljudda beskyllningar mot partiet. I verkligheten är det oppositionsblocket, som är uttrycket för högeravvikelsen i vårt parti. Vi bedömer oppositionen inte efter dess uttalanden utan efter dess gärningar. Och oppositionens gärningar vittnar om att den är en samlingsplats och en härd för alla möjliga opportunistiska element, från Ossovskij och "arbetaroppositionen" till Souvarine och Maslow, Korsch och Ruth Fischer. Att återupprätta fraktionsväsendet, återuppliva teorin om fraktionsfrihet

144 inom vårt parti, samla alla opportunistiska element i vårt parti och igångsätta kamp mot partiets enhet, kamp mot dess ledande kadrer, kamp för att bilda ett nytt parti — det är dit oppositionen nu siktar, om man skall döma av Kamenevs anförande. I detta avseende markerar Kamenevs anförande en vändpunkt från oppositionens "förklaring" av oktober 1926 till återupptagande av dess splittringslinje.

Vad är oppositionsblocket med hänsyn tagen till partiets enhet?

Oppositionsblocket är embryot till ett nytt parti inom vårt parti. Är det inte ett faktum, att oppositionen hade en egen centralkommitté och egna parallella lokalkommittéer? I sin "förklaring" av den 16 oktober 1926 bedyrade oppositionen, att den upphört med fraktionsmakeriet. Men visar inte Kamenevs anförande, att oppositionen ånyo återgått till fraktionskamp? Vilken garanti finns det för att den inte redan återställt sina parallellorganisationer, den centrala såväl som de lokala? Är det inte ett faktum, att oppositionen upptog speciella medlemsavgifter för sin kassa? Vilken garanti finns det för att den inte på nytt beträtt denna splittringens väg?

Oppositionsblocket är embryot till ett nytt parti, som undergräver vårt partis enhet.

Uppgiften består i att krossa detta block och likvidera det. (*Stormande applåder.*)

Kamrater, i en tid då imperialismen härskar i andra länder, då *ett* land, endast *ett* land förmått bryta kapitalets front, kan proletariats diktatur inte existera en enda minut utan att partiet står enhetligt och rustat med järnfast disciplin. Försöken att undergräva partiets enhet, försöken att bilda ett nytt parti måste krossas från början, om vi vill bevara proletariats diktatur, om vi vill bygga upp socialismen.

Därför består uppgiften i att likvidera oppositionsblocket och befästa vårt partis enhet.

V. Slutledning

Jag skall genast sluta, kamrater.

Om man drar facit av debatten, kan man komma till en allmän slutsats, som inte lämnar rum för något tvivel, nämligen den slutsatsen att vårt partis fjortonde kongress hade rätt, då den förklarade att oppositionen lider av tvivelsjuka beträffande vårt proletariats krafter, beträffande möjligheten av att segerrikt bygga upp socialismen i vårt land.

Det är den allmänna utfällningen av intrycken och den allmänna slutsats, som kamraterna ovillkorligen måste komma till.

Ni har således framför er två krafter. Å ena sidan — vårt parti, som med tillförsikt leder SSSR:s proletariat framåt, bygger socialismen och manar proletärerna i alla länder till kamp. Å andra sidan — oppositionen, som linkar efter vårt parti likt en skraltig gubbe med reumatism i benen, värk i ryggen och vimsig i huvudet — oppositionen, som sår pessimism överallt och förgiftar atmosfären med prat om att det inte blir någonting av med socialismen i SSSR, att allt står väl till därborta hos borgarna, medan allt är på tok här hos oss proletärer.

Det är de två krafter ni har framför er, kamrater. Det gäller för er att välja mellan dem. (*Skratt.*)

Jag tvivlar inte på att ni kommer att göra det rätta valet. (*Applåder.*)

I sin fraktionella blindhet betraktar oppositionen vår revolution såsom någonting som saknar all självständig kraft, som ett slags gratisbilaga till den kommande revolutionen i väster, den revolution som ännu inte segrat.

Det var inte så kamrat Lenin bedömde vår revolution och Sovjetrepubliken. Kamrat Lenin betraktade Sovjetrepubliken som en fackla, vilken upplyser vägen för proletärerna i alla länder.

Här är vad kamrat Lenin siade om denna sak:

”Sovjetrepubliken kommer under lång tid framåt att vara en förebild för dem (d. v. s. proletärerna i alla länder. *J. St.*). Vår socialistiska Sovjetrepublik kommer att stå orubblig som den internationella socialismens fackla och som en förebild för alla arbetande massor. Därborta ser vi kamp, krig, blodsutgjutelse, miljoner människoliv som offras, utsugning genom kapitalet; här — en verklig fredspolitik och den socialistiska Sovjetrepubliken.” (Se b. XXII, s. 218.)

Kring denna fackla har bildats två fronter: den front som hålles av den proletära diktaturens fiender, vilka bemödar sig att misskreditera, stjälpa och släcka denna fackla, och den front som hålles av den proletära diktaturens vänner, vilka bemödar sig att hålla facklan högt och stärka dess låga.

Uppgiften består i att stödja denna fackla och säkra dess existens till gagn för världsrevolutionens seger.

Kamrater! Jag tvivlar inte på att ni kommer att göra allt för att denna fackla skall brinna och lysa väg för alla förtryckta och förslavade.

Jag tvivlar inte på att ni kommer att göra allt för att denna fackla skall flamma upp i ljusan låga, till skräck för proletariatets fiender.

Jag tvivlar inte på att ni kommer att göra allt för att sådana facklor skall tändas i alla delar av världen till glädje för proletärerna i alla länder. (*Långvariga och oavbrutna applåder. Alla delegater reser sig och sjunger Internationalen. Trefaldiga hurrarop.*)

”Pravda” nr 285, 286, 294, 295 och 296. Den 9, 10, 19, 21 och 22 december 1926.